

Programmabegroting 2024

10-10-2023

Inhoudsopgave

ALGEMEEN	5
VOORWOORD	6
SAMENVATTING	7
ORGANISATIE	14
PROGRAMMA 1. SOCIAAL DOMEIN	16
1.1 SOCIALE VEERKRACHT	18
1.2 INTEGRALE TOEGANG SOCIAAL DOMEIN	19
1.3 WERK EN INKOMEN	20
1.4 MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING	21
1.5 ZORG VOOR JEUGD	22
1.6 GEZONDHEID	23
1.7 ONDERWIJS	24
1.8 NIEUWE INVESTERINGEN	25
1.9 INDICATOREN	27
PROGRAMMA 2. RUIMTE	33
2.1 RUIMTELIJKE ORDENING EN BOUWZAKEN	34
2.2 GRONDBELEID	35
2.3 RECREATIE EN TOERISME	36
2.4 SPORT EN EVENEMENTEN	37
2.5 NIEUWE INVESTERINGEN	38
2.6 INDICATOREN	41
PROGRAMMA 3. LEEFOMGEVING	43
3.1 LANDSCHAP EN NATUUR	44
3.2 MILIEU EN DUURZAAMHEID	45
3.3 BEHEER OPENBAAR GEBIED	46
3.4 VERKEER EN VERVOER	47
3.5 MONUMENTEN EN CULTUUR	48
3.6 BURGER- EN OVERHEIDSPARTICIPATIE	49
3.7 GEMEENTELIJKE GEBOUWEN EN ACCOMMODATIES	50
3.8 NIEUWE INVESTERINGEN	51
3.9 INDICATOREN	56
PROGRAMMA 4. ECONOMIE	57
4.1 WERKGELEGENHEID	58
4.2 MIDDENSTAND EN WINKELGEBIEDEN	59
4.3 BEDRIJVENTERREINEN	60
4.4 AFVALINZAMELING	61
4.5 AVIOLANDA	62
4.6 NIEUWE INVESTERINGEN	63
4.7 INDICATOREN	64

PROGRAMMA 5. BESTUURSKRACHT	69
5.1 OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	70
5.2 HANDHAVING	71
5.3 DIENSTVERLENING EN BURGERZAKEN	72
5.4 SAMENWERKEN EN BESTUREN	73
5.5 FINANCIËN	74
5.6 BELASTINGEN EN HEFFINGEN	75
5.7 INFORMATIEVOORZIENING EN AUTOMATISERING	76
5.8 OVERHEAD	77
5.9 PERSONEEL EN ORGANISATIE	78
5.10 COMMUNICATIE.....	79
5.11 JURIDISCHE ZAKEN	80
5.12 NIEUWE INVESTERINGEN	81
5.13 INDICATOREN	83
PARAGRAFEN	89
PARAGRAAF 1 OPGAVEN	90
PARAGRAAF 2 LOKALE HEFFINGEN	95
PARAGRAAF 3 WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING	108
PARAGRAAF 4 ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN.....	118
PARAGRAAF 5 FINANCIERING	121
PARAGRAAF 6 BEDRIJFSVOERING	125
PARAGRAAF 7 VERBONDEN PARTIJEN	129
PARAGRAAF 8 GRONDBELEID	138
PARAGRAAF 9 WET OPEN OVERHEID	143
OVERZICHTEN	144
OVERZICHT VAN INCIDENTELE BATEN EN LASTEN	145
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN NAAR PRODUCT 2023-2027	150
OVERZICHT VAN BATEN EN LASTEN 2023 -2027 NAAR TAAKVELDEN	154
GEPROGNOSTICEERDE BALANS	159
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN.....	161
BIJLAGEN	162
A. OVERZICHT LOPENDE INVESTERINGEN	163
B. TOELICHTING OP GROTE INVESTERINGSPROJECTEN	173
C. RESERVES EN VOORZIENINGEN	177
D. SUBSIDIEOVERZICHT	181
E. OMBUIGINGSOPDRACHT BEDRIJFSVOERING	182
AFKORTINGENLIJST	184

Algemeen

Voorwoord

Geachte lezer,

Voor u ligt de tweede begroting uit deze college- en raadsperiode. Voor 2024 kunnen we de gemeenteraad een begroting aanbieden met een voordelig saldo van ruim 2 miljoen euro.

Als we naar het meerjarenperspectief kijken, dan voorzien we ook voor 2025 een positief resultaat. Vanaf 2026 komt er echter fors minder geld vanuit het Rijk naar de gemeenten via het gemeentefonds. De prijzen zullen stijgen en de uitdagingen toenemen, maar de financiële bijdrage vanuit het Rijk blijft meerjarig vooralsnog gelijk of daalt zelfs.

Vanuit het uitgangspunt dat we als gemeente Woensdrecht realistisch (blijven) begroten en dus bijvoorbeeld niet vooruitlopen op eventuele compensaties van deze extra kosten vanuit een nieuw kabinet, ontstaan er (voor nu) tekorten in het (structurele) meerjarenperspectief.

Dat is niet direct iets om ons heel veel zorgen over te maken, maar het blijft belangrijk dat we de financiële situatie goed blijven monitoren. We gaan ervan uit dat een nieuw kabinet aandacht heeft voor de scheefgroei tussen de voor gemeenten beschikbare middelen en het groeiende takenpakket. Als dat gebeurt verwachten we snel ook structureel weer 'zwarte' cijfers, zonder dat we hoeven in te leveren op gestelde ambities en doelstellingen.

Via deze weg dank ik eenieder die bijgedragen heeft aan de totstandkoming van de Programmabegroting 2024.

Namens het college van burgemeester en wethouders,

ing. J.M.A. (Jeffrey) van Agtmaal
Wethouder Financiën

Hoogerheide, 10 oktober 2023

Samenvatting

Inleiding

Hierbij presenteert het college u de programmabegroting voor 2024 en het meerjarenperspectief voor de periode 2025-2027. In lijn met het coalitieakkoord en het collegewerkprogramma realiseert het college de gestelde doelen binnen de diverse programma's en producten op inhoud en binnen de financiële kaders.

Onderstaand treft u per programma een samenvatting op inhoud aan. Daarna wordt op beknopte wijze de totstandkoming van de begrotingssaldi voor 2024-2027 gepresenteerd. Voor een meer gedetailleerde beschrijving en uitsplitsing in baten en lasten per product verwijzen we u graag naar de Programma's verderop in deze begroting.

Tot slot vindt u in deze samenvatting een korte weergave van de gevolgen van deze programmabegroting voor de weerstandsratio, de lastenontwikkeling voor onze inwoners en het subsidieplafond.

Programma 1 Sociaal Domein

Naast dat het hulp- en ondersteuningsaanbod voor onze inwoners de komende drie jaar op niveau moet blijven, zal de ontwikkeling van Vraagwijzer Woensdrecht centraal staan. De realisatie van Vraagwijzer Woensdrecht zal via twee ontwikkellijnen vorm krijgen:

1. Ontwikkellijn Uitvoering: Via een inwoner-ondersteuningsplan sturen op en procesregie voeren op bijdrage van partners in het voorliggend veld en aanbieders van maatwerkvoorzieningen.
2. Ontwikkellijn Organiseren Aanbod: Koppeling voorliggend aanbod en maatwerkvoorzieningen (ten behoeve van op- en afschaling hulp en ondersteuning).

Dat kunnen we niet alleen realiseren, bovenstaande pakken we op met onze in- en externe partners.

Programma 2. Ruimte

Om het tekort op de woningmarkt tegen te gaan zal Woensdrecht de komende jaren investeren in realisatie van extra woningen verdeeld over de kernen. We houden daarbij oog voor de behoefte die er is bij onze eigen inwoners. Eigen grond wordt aangewend om woningen te ontwikkelen. Hiertoe zullen nieuwe grondexploitaties worden vastgesteld. Met particuliere initiatiefnemers worden anterieure overeenkomsten aangegaan. Daarnaast worden afspraken gemaakt met woningcorporaties als het gaat om het aandeel huurwoningen en het stimuleren van de verduurzaming van de woningvoorraad.

De voorbereidingen voor de implementatie van de Omgevingswet zijn in volle gang. Vanaf 1 januari 2024 is de gemeente Woensdrecht klaar voor de toepassing en uitvoering van deze wet waarbij uitgangspunt is het denken in kansen en mogelijkheden om ruimtelijke initiatieven mogelijk te maken.

Op het gebied van recreatie en toerisme blijven we investeren in aansprekende evenementen die bijdragen aan de merkontwikkeling van Woensdrecht. Met recreatieondernemers wordt samen nagedacht over initiatieven om meer recreanten en toeristen aan onze gemeente te binden. Daarbij wordt ingezet op verbetering van verblijfsvoorzieningen, buitenruimte, gastvrijheid, bereikbaarheid

en promotie. In regionaal verband wordt binnen de financiële mogelijkheden samengewerkt aan versterking van de Brabantse Wal.

Woensdrecht blijft zich profileren als wandel-, fiets- en wielergemeente. Wielerevenementen willen we blijven ondersteunen en de fietsvoorzieningen, zoals MTB-netwerk en routenetwerk, zijn van een aantrekkelijk niveau. Daarnaast faciliteren we ook andere sporten in onze gemeente.

Programma 3. Leefomgeving

Woensdrecht is de groene gemeente op de Brabantse Wal en heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. De duurzaamheidsvisie (2017-2035) heeft als doel de gemeente in 2035 energie- en klimaatneutraal te maken.

Duurzaamheid loopt als een rode draad door alle uitvoeringsprogramma's heen waarmee we concreet de ambities waar kunnen maken. We kijken wat we als gemeente zelf kunnen in de openbare ruimte, met ons gemeentelijk vastgoed en met instrumenten zoals onze inkoop. Hierin vervullen we een voorbeeldfunctie.

Daarnaast zoeken we nadrukkelijk de samenwerking op met onze inwoners, verenigingen en ondernemers/bedrijven. Dit is noodzakelijk voor de gezamenlijke verduurzamingsopgave.

De agrarische sector is onlosmakelijk verbonden met ons landschap. Daar moet ruimte voor blijven. We realiseren ons dat het verminderen van stikstofuitstoot noodzakelijk is, maar we zijn tegen een gedwongen uitkoop van onze agrariërs.

We denken op een duurzame en klimaatbestendige manier en handelen daarnaar in de ontwikkeling en uitvoering van plannen op alle beleidsterreinen. We stellen een nieuw uitvoeringsprogramma duurzaamheid op dat gebaseerd is op de Duurzaamheidsvisie. Op basis van wijkscans gaan we kijken welke wijken kansrijk zijn voor een snelle transitie naar aardgasvrij.

Het gemeentelijk vastgoed en de gemeentelijke accommodaties worden zo energieneutraal mogelijk gemaakt volgens het 'BENG' (bijna energieneutraal) of 'ENG' (energieneutraal) uitgangspunt. Met subsidies vanuit het Rijk stimuleren we energiebesparing en verduurzaming bij inwoners en bereiken we de kwetsbare huishoudens die het meest te lijden hebben onder de hoge energieprijzen. Hierin wordt extra aandacht geschonken aan de thema's biodiversiteit, klimaatbestendigheid en duurzaamheid.

Als het gaat om mobiliteit zetten we in op innovatieve toepassingen op het gebied van elektrisch vervoer en het ontwikkelen van mobiliteitshubs.

Programma 4. Economie

De gemeente Woensdrecht is gelegen op een unieke geografische locatie tussen de havens van Antwerpen, Moerdijk en Rotterdam en is hierdoor een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijvigheid. Er is een aantal grote werkgevers, waaronder bedrijven op het vlak van luchtvaart gebonden onderhoud. Het Midden- en kleinbedrijf vormt een onmisbare voorziening binnen onze kernen. Het is voor de leefbaarheid belangrijk om dit in stand te houden. Hierbij is een goede relatie tussen gemeente en ondernemers van belang.

Op economisch vlak blijven we lokaal starters ondersteunen. We versterken onze netwerken met ondernemers om samenwerking te versterken. Begin 2024 wordt een nieuwe economische visie

vastgesteld. We stimuleren verbinding overheid, onderwijs, ondernemers, om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te matchen. We intensiveren de contacten met Vlaamse en Nederlandse netwerkorganisaties.

Op regionaal niveau werken we samen met de RWB/REWIN, onderwijs en bedrijfsleven. Gezamenlijk komen we tot een investeringsagenda om de economische structuur van West-Brabant te versterken.

Samen met Saver N.V. zetten we in op innovatieve manieren van recycling en afvalscheiding. In samenhang hiermee doen we onderzoek naar de haalbaarheid van realisatie van een Grondstoffencentrum.

De ontwikkeling van Aviolanda is belangrijk voor Woensdrecht en de regio West-Brabant. Het is met Vliegbasis Woensdrecht ons vlaggenschip van de topsector maintenance. Aviolanda en de vliegbasis maken een snelle ontwikkeling door richting een campus. Defensie, bedrijfsleven en onderwijs werken daarbij nauw met elkaar samen op het gebied van vliegtuigonderhoud, zowel militair als civiel. Er is veel aandacht voor innovatie en specialisatie, bijvoorbeeld op het gebied van onderhoud van nieuwe materialen, zoals composieten en de toepassing van drones. Cruciaal voor de ontwikkeling van het onderhoudscluster is de aandacht voor goede scholing, werkgelegenheid, huisvesting en de zorg voor een goede en aantrekkelijke woon- en leefomgeving voor personeel en leerlingen (ofwel de zorg voor Bekwaam, Baan en Bestaan). Samen met de partners stellen we in 2023 de Human Capital Agenda 2.0 op.

Programma 5. Bestuurskracht

Als bestuurskrachtige gemeente wil Woensdrecht ook de veerkracht van de gemeenschap optimaal ondersteunen. De lokale overheid moet luisteren en samenwerken om in te kunnen spelen op de dynamiek in haar omgeving. Dat betekent dat onze dienstverlening op orde moet zijn. Iedereen - bestuurders, relaties, inwoners en medewerkers - moet zich welkom voelen in Woensdrecht.

We zetten in op samenwerking in de regio om met name kansen te benutten die regionale plannen en agenda's ons bieden.

Het college geeft in samenwerking met de gemeenteraad invulling aan de eigen beleidsprioriteiten. Deze beleidsprioriteiten zijn samengevat in het Collegewerkprogramma 2022-2026 "Stabiel en daadkrachtig voor Woensdrecht".

We zijn ons bewust van de dynamiek in de omgeving en de risico's en kansen die deze met zich meebrengt. Daarom blijven we alert op onze rechtmatigheid, integriteit, financiële controle en blijven we investeren in onze medewerkers en in goed werkgeverschap.

Budgetrecht van de raad

Op grond van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale baten en lasten per programma (art 5.1). Deze zijn aan het begin van elk programma in tabelvorm weergegeven. Het college verdeelt de door de raad op programmaniveau vastgestelde middelen over de producten. Daarbij houdt het college zowel rekening met regulier werk, als met de geactualiseerde ambities uit het collegewerkprogramma. Binnen ieder programma treft u per product een tabel aan die de toedeling over de producten weergeeft. Daarnaast informeren wij u op programmaniveau over nut en noodzaak van de voorgenomen nieuwe investeringen. Bij de begrotingsbehandeling kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het

investeringskrediet wil ontvangen. Het totaal van de nieuwe investeringen wordt bij de begrotingsbehandeling met het vaststellen van de financiële positie geautoriseerd (art. 5.2).

Financieel meerjarenperspectief

Belangrijk uitgangspunt bij de realisatie van onze doelstellingen en effecten is het voeren van een goed financieel beleid om een sluitende (meerjaren)begroting 2024 te realiseren met een in financieel opzicht gezond meerjarenperspectief. Met het huidige meerjarenperspectief zijn we daar als college in geslaagd.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Sociaal Domein	-22.888.600	-854.518	-23.743.118	-24.228.932	-24.703.134	-24.309.666	-23.884.098
2. Ruimte	294.254	-1.336.340	-1.042.086	89.201	-842.173	-907.391	-779.458
3. Leefomgeving	-4.301.751	-963.062	-5.264.813	-5.493.526	-5.185.773	-5.185.951	-5.167.248
4. Economie	348.170	-217.432	130.738	273.173	359.400	359.244	382.072
5. Bestuurskracht	27.870.455	454.949	28.325.404	31.748.006	32.699.746	29.023.282	29.157.009
Saldo	1.322.528	-2.916.403	-1.593.875	2.387.922	2.328.066	-1.020.482	-291.723
5. Bestuurskracht							
5.05 Financiën							
Onttrekkingen	952.913	10.386.933	11.339.846	603.847	651.196	826.242	727.265
Stortingen	-1.292.107	-8.102.866	-9.394.973	-978.257	-243.860	-392.331	-299.601
Totaal 5.05 Financiën	-339.194	2.284.067	1.944.873	-374.410	407.336	433.911	427.664
Resultaat	983.334	-632.336	350.998	2.013.512	2.735.402	-586.571	135.941

Verloop meerjarenperspectief sinds Perspectievennota 2024-2027

In onderstaande tabel wordt zichtbaar gemaakt hoe het begrotingssaldo gewijzigd is ten opzichte van de op 6 juli 2023 door de gemeenteraad vastgestelde Perspectievennota 2024-2027.

Overzicht begrotingssaldo (bedragen x 1000)		2023	2024	2025	2026	2027
Begrotingssaldo Perspectievennota (incl. meicirculaire 2023)		1.542	3.557	4.034	1.131	1.271
Ontwikkelingen:		0	0	0	0	0
A	Financiële tussenrapportage tweede kwartaal 2023 (Besluit gemeenteraad 21-09-2023) (effect exc. meicirculaire 2023)	-1.082	0	0	0	0
B	Bijdrage realisatie huisvesting Bibliotheek Huijbergen (Besluit gemeenteraad 21-09-2023)	-104	2	2	2	1
C	Septemercirculaire 2023*	411	117	163	96	710
D	Regionaal Gecontracteerde Jeugdhulp: Indexering tarieven	0	0	-274	-479	-479
E	Bijstellen prognose dividend ZEH NV - Aqua BV	0	-1.577	-1.166	-935	-890
F	Gemeentelijke belastingen en heffingen	0	411	414	417	420
G	Verhogen bijdrage grenspark Kalmthoutse Heide (Collegebesluit 29-08-2023)	0	-10	-10	-10	-10
H	Aanvullen tekort budget indexeringen in meicirculaire 2023	0	0	0	-342	-464
I	Doorrekening personeelsstaat (CAO, inschalingen en pensioen)	0	-364	-364	-364	-364
J	Regulier staatwerk begroting	0	-85	-26	-63	-24
X	Overige mutaties	-5	-37	-38	-39	-35
Begrotingssaldo Programmabegroting 2024		762	2.014	2.735	-587	136
Correctie voor incidentele baten en lasten om het structureel saldo te kunnen bepalen**			-31	-349	-263	-418
Structureel begrotingssaldo			1.983	2.386	-850	-282

*) Wordt voor 2023 verwerkt in de begrotingswijziging bij de Financiële tussenrapportage derde kwartaal 2023.

**) Door alle incidentele baten en lasten uit de begroting te filteren resteert het structureel saldo waarop de toezichthouder toetst.

Leeswijzer: Onderdeel van het begrotingssaldo is een voor alle jaren positief saldo van incidentele baten en lasten. Door het begrotingssaldo hiermee te verminderen resteert het structureel begrotingssaldo.

Zie voor de totstandkoming van het saldo van incidentele baten en lasten het Overzicht van Incidentele Baten en Lasten.

Toelichting mutaties meerjarig begrotingssaldo

A. Financiële tussenrapportage tweede kwartaal 2023 (Besluit gemeenteraad 21-09-2023) excl. meicirculaire 2023

Op 21 september 2023 heeft de gemeenteraad ingestemd met de begrotingswijziging behorende bij de Financiële tussenrapportage tweede kwartaal 2023. Onderdeel van deze begrotingswijziging was het effect van de meicirculaire 2023. Omdat dat effect al meegenomen was in het in de Perspectievennota gepresenteerde meerjarig begrotingssaldo 2023 dat als beginstand voor deze begroting fungeert (eerste regel van bovenstaande tabel) is het effect van de tussenrapportage hier exclusief de meicirculaire weergegeven.

B. Bijdrage realisatie huisvesting Bibliotheek Huijbergen (Besluit gemeenteraad 21-09-2023)

Op 21 september 2023 heeft de gemeenteraad besloten een eenmalige financiële bijdrage te verstrekken aan Stichting Openbare Bibliotheek Huijbergen voor het realiseren van de ruwbouw van het nieuwe onderkomen. Daarnaast leidt het verstrekken van een lening tot een meerjarig voordelig effect aan rentebaten.

C. Septembercirculaire 2023

Op Prinsjesdag is de septembercirculaire 2023 verschenen. Zoals verwacht geeft deze geen grote mutaties ten opzichte van de meicirculaire. Na het oormerken van met name een budget voor indexeringen van contracten als gevolg van loon- en prijsstijgingen, resteert er tot en met 2026 een klein voordeel. In 2027 wordt het voordeel groter, maar het 'ravijnjaar' 2026 wordt daardoor niet gecompenseerd. Een nieuw kabinet zal zich moeten gaan buigen over de discussie tussen gemeenten en Rijk over de (volgens de gemeenten) scheefgroei tussen taken en verantwoordelijkheden enerzijds en de (dalende) beschikbare middelen in het gemeentefonds anderzijds.

D. Regionaal Gecontracteerde Jeugdhulp: Indexering tarieven

In regionaal verband zijn, na het opstellen van de Perspectievennota, de financiële gevolgen van de indexering van bepaalde tarieven duidelijk geworden. Het financieel effect hiervan komt structureel ten laste van het begrotingsaldo.

E. Bijstellen prognose dividend ZEH NV - Aqua BV

De dividend prognose van ZEH NV - Aqua BV is omgeven met onzekerheden. Om die reden was voorzichtigheidshalve in de Perspectievennota gerekend met 75% van de aangeleverde prognose. Op advies van diverse betrokken partijen wordt voor de begroting 2024 e.v. dit percentage verder omlaag gebracht, naar 25%. Dit heeft vanzelfsprekend een negatief effect op het begrotingsaldo, maar het verkleint het risico dat gemeente Woensdrecht zich onterecht 'rijk' rekent.

F. Gemeentelijke belastingen en heffingen

Herziening van de gemeentelijke belastingen en heffingen (waaronder toepassing van de inflatiecorrectie op de OZB en doorrekenen van de nieuwe legestarieven) leidt tot een meerjarig positief effect op het begrotingsaldo.

G Verhogen bijdrage grenspark Kalmthoutse Heide (Collegebesluit 29-08-2023)

Op 29 augustus 2023 heeft het college besloten de jaarlijkse bijdrage aan Grenspark Kalmthoutse Heide te verhogen van 5.000 euro naar 15.000 euro.

H. Aanvullen tekort budget indexeringen in meicirculaire 2023

De meicirculaire bevatte een beperkt budget ter compensatie van kosten als gevolg van indexeringen van lopende contracten. Met de Perspectievennota is voor de jaren 2026 en 2027 een groter bedrag aan indexeringen opgenomen in de begroting dan via de meicirculaire voor die jaren werd gecompenseerd. Het verschil moet de gemeente dus zelf bekostigen en komt ten laste van het begrotingsaldo.

I. Doorrekening personeelsstaat

De reguliere doorrekening van de personeelsstaat wordt hier vanwege de omvang van het effect apart benoemd. In afwachting van de uitkomst van de lopende cao-onderhandelingen is gerekend met een geschatte loonstijging van 4%. Daarnaast is er rekening gehouden met een stijging van de pensioenpremies.

J. Regulier staatwerk begroting

Jaarlijks worden, nadat de Perspectievennota is opgesteld, in het begrotingsproces regulier diverse staten opnieuw doorberekend. Het financieel effect daarvan is opgenomen in deze Programmabegroting 2024.

Weerstandratio

Van belang is dat de vrije ruimte in de exploitatie en de algemene reserve voldoende zijn om de gedefinieerde strategische risico's op te kunnen vangen.

De weerstandratio wordt berekend door het beschikbare weerstandsvermogen te delen door het totaal aan gekwantificeerde risico's. Dit leidt tot een geraamde waarde van de weerstandratio per 31-12-2024 van 2,5.

Voor verdere details over de totstandkoming van de ratio verwijzen we graag naar Paragraaf 3: Weerstandvermogen en risicobeheersing.

De gemeente Woensdrecht streeft naar een weerstandratio die beoordeeld wordt als ruim voldoende; dus met een waarde tussen 1,4 en 2,0. Met deze Programmabegroting 2024 wordt voldaan aan deze doelstelling.

Weerstandratio	Beoordeling
Groter dan 2.0	Uitstekend
1,4 tot 2.0	Ruim Voldoende
1.0 tot 1.4	Voldoende
0.8 tot 1.0	Matig
0.6 tot 0.8	Onvoldoende
Kleiner dan 0.6	Ruim Onvoldoende

Lastenontwikkeling

Woensdrecht kent een gemiddeld belastingniveau. De COELO-Atlas 2023, die voor alle Nederlandse gemeenten een vergelijking maakt van de woonlasten, bevestigt dit beeld. De woonlasten worden gedefinieerd als het totaal van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Van de 352 binnengemeentelijke tariefgebieden in Nederland staat Woensdrecht op plaats 114; d.w.z. er zijn 113 tariefgebieden die lagere woonlasten hebben en 238 met hogere woonlasten. Woensdrecht bevindt zich daarmee boven het gemiddelde van de provincie Noord-Brabant, echter onder het gemiddelde van Nederland.

Subsidieplafond

In 2023 heeft de Raad de Algemene Subsidieverordening gemeente Woensdrecht 2023 vastgesteld. De oude verordening uit 2016 is geactualiseerd. Het aantal thema's voor de waarderingssubsidies is teruggebracht van 6 naar 4. Er is sprake van een nieuwe subsidieronde 2024-2027. Het totaalbedrag van het subsidieplafond bedraagt voor 2024 € 2.107.394. De indexeringen zijn hierin verwerkt. Ook is er jaarlijks voor de subsidieregeling "Eenmalige subsidies Woensdrecht" € 8.143 beschikbaar.

Organisatie

Gemeenteraad

In 2022 is in Woensdrecht een coalitie, bestaande uit ABZ, CDA en D66 gevormd. Het coalitieakkoord heeft de titel "Stabiel en daadkrachtig voor Woensdrecht" meegekregen.

De voorzitter van de gemeenteraad is Dhr. drs. J.J.C. Adriaansen (burgemeester) en de griffier is Dhr. C. Adriaanse.

De verdeling van de 19 zetels in de gemeenteraad van Woensdrecht is hieronder weergegeven. Het eerstgenoemde raadslid per partij is de fractievoorzitter.

Algemeen Belang Zuidwesthoek (ABZ) - 8 zetels

Dhr. A.C.M. Buijsen, Dhr. M.R.G. Adriaansen, Dhr. M.M.E. van Eekeren, Dhr. A.P.C.M. Gelten, Mevr. M.E. de Lange, Dhr. C.A.J.M. Rommens, Dhr. B. de Waal en Mevr. A.P.A. Nuijes

CDA Woensdrecht - 4 zetels

Mevr. M.H.C.F. Michielsens-Goyvaerts, Dhr. J.A.C. Pijnen, Dhr. L.J.C.L. de Vos en Dhr. E.C.M. van Wezel

D66 Woensdrecht - 2 zetels

Dhr. G. Janssen en Mevr. V.M.H. Verkuijl

Alle Kernen Troef (AKT) - 2 zetels

Dhr. A.M. Mathijssen en de Dhr. L.M. Bolders

VVD Woensdrecht - 2 zetels

Dhr. M. Bakker en Dhr. M.P. Groffen

PvdA Woensdrecht - 1 zetel

Mevr. T. van Honschoten

Werkwijze gemeenteraad

Ter voorbereiding op de vergaderingen van de gemeenteraad zijn drie raadscommissies ingesteld, de opinieraden voor Ruimte, Samenleving en Bestuur.

Aansluitend aan de laatste opinieraad wordt een besluitraad gehouden. Dit is een officiële vergadering van de raad, waarin besluiten worden genomen over die voorstellen, die als A-voorstel (zgn. hamerstukken) zijn aangemerkt. Alle andere besluiten worden genomen in een raadsvergadering.

College van burgemeester en wethouders en portefeuillevindeling

Het college van Woensdrecht bestaat uit de burgemeester en vier wethouders. Het college vergadert wekelijks op dinsdag. De gemeentesecretaris, dhr. ing. P.A.C. Bogers, is naast directeur van de ambtelijke organisatie ook secretaris van het college. De secretaris is als adviseur aanwezig bij de wekelijkse collegevergaderingen. Sinds 21 april 2022 bestaat het college uit:

Burgemeester:

- Dhr. drs. J.J.C. Adriaansen
Openbare orde en veiligheid, Dienstverlening en burgerzaken, Regionale samenwerking waaronder veerkrachtig bestuur op de Brabantse Wal, verbonden partijen, Communicatie en externe oriëntatie, Bestuurlijke en juridische zaken, Aviolanda, Handhaving, Personeel en organisatie, informatieveiligheid en privacy, Informatisering en automatisering.

Wethouders

- Dhr. L.G.M. van der Beek (1e locoburgemeester)
Onderwijs (inclusief voor- en vroegschoolse activiteiten/leerplicht/speciaal en passend onderwijs), Onderwijshuisvesting, Integraal jeugdbeleid, Welzijn, Subsidiebeleid, Sociale zaken (arbeidsmarktbeleid, waaronder Participatiewet, armoedebeleid en schuldhulpverlening), Zorg, Wet maatschappelijke ondersteuning, Volksgezondheid en Integrale toegang.
- Dhr. M.P.M. Schuurbiers (2e locoburgemeester)
Ruimtelijke ontwikkeling (Omgevingswet, Bouwzaken inclusief vergunningen), Volkshuisvesting en Wonen, Toerisme en recreatie, branding Brabantse Wal, Evenementen en Sport.
- Dhr. J.M.A. van Agtmaal (3e locoburgemeester)
Beheer en onderhoud van het openbaar gebied, Financiën, Grondexploitaties en grondverkoop, Belastingen en heffingen, Inkoop- en aanbestedingsbeleid, centrale inkoop, Erfgoed, Cultuur en monumenten, DID/Archieven, Accommodatiebeleid en sportcomplexen, Landschap, natuur en de Groene Agenda.
- Dhr. T.J.W. de Heer (4e locoburgemeester)
Milieu en duurzaamheid, energie- en warmtetransitie, Leefbaarheid en inclusiebeleid, Burgerparticipatie en burgerinitiatieven/overheidsparticipatie inclusief dorpsplatforms, Verkeer en vervoer, mobiliteit, Economische zaken (bedrijven, middenstand en winkelgebieden, bedrijventerreinen), Afvalinzameling en hergebruik.

Strategisch managementteam (SMT)

Algemeen directeur (voorzitter): Dhr. ing. P.A.C. Bogers

Afdelingshoofd Dienstverlening: Vacant

Afdelingshoofd Ontwikkeling beleid en beheer: Vacant

Na het vertrek in 2023 van 2 leden van het SMT is er voor gekozen om een werkorganisatie in te richten waarbij de twee managementlagen – het strategisch managementteam en het teammanagers overleg – in elkaar zijn geschoven in afwachting van de resultaten van de organisatieontwikkeling.

Adviseur van het bestuur en het SMT is:

Concerncontroller: dhr. drs. J.A.G. Gommers MBA QT.

Ondernemingsraad

De Ondernemingsraad (OR) van de gemeente Woensdrecht bestaat uit maximaal zeven leden en wordt ambtelijk ondersteund door een secretaris.

Programma 1. Sociaal Domein

Inleiding

De komende drie jaar heeft het college voor het sociaal domein drie pijlers vastgesteld. De motivatie, voor juist deze drie, leest u terug in het collegewerkprogramma 2022-2026: "Stabiel en daadkrachtig voor Woensdrecht."

Aan elke pijler is een hoofddoelstelling toegevoegd die voor het sociaal domein voor de komende drie collegejaren relevant is en waar richtinggevend op gestuurd wordt. Hieronder staan de drie pijlers en de drie hoofddoelstellingen voor u beschreven.

- Pijler 1 We behouden wat met zorg en aandacht is opgebouwd
Hoofddoelstelling pijler 1: Er wordt onderhoud op het bestaande gevoerd en er blijft voldaan worden aan wettelijke verplichtingen en kaders. Als blijkt dat het beter kan of moet, wordt er op verbetering ingezet.
- Pijler 2 Hulp en/of ondersteuning is slim verbonden: vraagwijzer Woensdrecht
Hoofddoelstelling pijler 2: Op - en afschaling van hulp en/of ondersteuning wordt nog beter ingericht. Niet alleen via gecontracteerde hulp en ondersteuning, maar ook zeker met inzet en waardering van sociale netwerken, ervaringsdeskundigheid en burgerinitiatieven.
- Pijler 3 Samenwerken
Hoofddoelstelling pijler 3: Samenwerking levert een toevoeging aan de kwaliteit van ons lokale zorglandschap. Afspraken met partners zijn ondersteunend aan elkaar: het sociaal netwerk van onze inwoners, ingekochte maatwerkvoorzieningen en voorzieningen in de sociale basis.

Programmabegroting 2024

Gebaseerd op de productenstructuur zijn de diverse beleidsonderdelen vertaald in onderliggende doelstellingen. Deze staan in relatie tot de hierboven beschreven hoofddoelstellingen en de in 2024 te nemen maatregelen. Wat deze zijn leest u in dit hoofdstuk terug. U zult via de reguliere planning & control-cyclus kennisnemen van de realisatie van deze subdoelstellingen.

2024 en verder

Naast de kwantitatieve verantwoording in de reguliere P&C-cyclus, zal er de komende jaren aandacht zijn voor de kwalitatieve ontwikkeling van het te voeren beleid en de jaarlijks te nemen maatregelen. Als u in 2024 de programmabegroting 2025 voorgelegd krijgt, zult u misschien andere doelstellingen onderbouwd opgenomen zien. De onderliggende intentie hierbij is dat ons zorglandschap relevant voor onze inwoners blijft en voor inwoners dichtbij is georganiseerd. De hierboven beschreven hoofddoelstellingen zijn daarom 'massief' en fungeren als leidend kompas.

Tot slot

Wij kijken er naar uit om de komende periode, samen met u, ons hoofd, hart en handen in te zetten voor jonge en oude (en tijdelijke) inwoners die hulp- en ondersteuning nodig hebben.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van doelstellingen en effecten in het programma Sociaal Domein zijn de navolgende organisaties betrokken: Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Brabantse Wal, WVS-Groep, GGD West-Brabant, Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord, Regionaal Bureau Leerplicht, Veilig Thuis West-Brabant, Brede Welzijnsinstelling (BWI), Zorg Inkoop en Informatie Team (ZI2T).

Wat geven we uit aan programma 1. Sociaal Domein?

Op grond van art. 5.1 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	7.271.307	727.378	7.998.685	7.764.646	7.845.485	7.797.777	7.716.789
Lasten	-30.159.907	-1.581.896	-31.741.803	-31.993.578	-32.548.619	-32.107.443	-31.600.887
Saldo	-22.888.600	-854.518	-23.743.118	-24.228.932	-24.703.134	-24.309.666	-23.884.098

1.1 Sociale veerkracht

Wat willen we bereiken?

Met het project VraagWijzer gaan we zorg en ondersteuning zo dicht als mogelijk bij het gewone leven organiseren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- In 2024 gaan we het project VraagWijzer verder vormgeven, gericht op de dorpskernen, samen met onze partners en de ambtelijke organisatie.

Wat willen we bereiken?

Ten behoeve van iedere dorpskern ontwikkelen en bouwen we aan een laagdrempelig hulp- en ondersteuningsstructuur waarbij zelfregie van de inwoner uitgangspunt blijft.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We vragen netwerkpartners in het voorliggend veld om als onderbouwing van de subsidieaanvraag te komen tot uitvoerings- c.q. activiteitenplannen per kern.
- We treffen voorbereidingen voor de implementatie van de aanpassingen in Wsob (wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) met betrekking tot de Zorgplicht voor bibliotheekvoorzieningen in 2025.
- We implementeren ZorgDomein voor partners in het voorliggend veld.

Wat geven we uit aan 1.1 Sociale Veerkracht?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	92.914	92.914	114.318	114.319	92.856	74.779
Lasten	-1.885.464	-203.739	-2.089.203	-2.401.110	-2.400.435	-2.377.806	-2.361.130
Saldo	-1.885.464	-110.825	-1.996.289	-2.286.792	-2.286.116	-2.284.950	-2.286.351

1.2 Integrale toegang Sociaal Domein

Wat willen we bereiken?

Onze inwoners weten waar ze terecht kunnen met hun (hulp)vraag.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We vervangen Hulpwijzer Brabantse Wal door een lokale sociale kaart. Deze wordt op onze eigen gemeentelijke website geplaatst.

Wat willen we bereiken?

Er zijn duidelijke afspraken betreffende de samenwerking met en tussen de partners in de sociale basis. Deze afspraken zijn ondersteunend aan het sociale netwerk van inwoners en ingekochte maatwerkvoorzieningen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We bepalen de rol van de netwerkpartners BWI, MEE en WijZijn in VraagWijzer Woensdrecht en faciliteren hen met een passende financieringsvorm.

Wat willen we bereiken?

De ambtelijke organisatie van onze gemeente is ingericht en voorbereid om de uitgangspunten van VraagWijzer Woensdrecht te implementeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We maken een plan van aanpak hoe VraagWijzer Woensdrecht ingericht gaat worden en welke stappen doorlopen moeten worden om te komen tot implementatie.

Wat geven we uit aan 1.2 Integrale toegang Sociaal Domein?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0	0
Lasten	-73.079	-146.627	-219.706	-157.560	-157.457	-155.655	-153.965
Saldo	-73.079	-146.627	-219.706	-157.560	-157.457	-155.655	-153.965

1.3 Werk en inkomen

Wat willen we bereiken?

We vergroten de kansen van inwoners (met afstand tot de arbeidsmarkt) op werk.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voorzien in passende trajecten die in een sluitende keten worden aangeboden (arbeidsmatige dagbesteding, ontwikkeltrajecten, re-integratietrajecten en sociale activering).
- We ondersteunen inwoners die over de landsgrens (willen gaan) werken.
- We begeleiden en leren inburgeringsplichtigen de Nederlandse taal op een niveau waarmee zij zich goed kunnen redden, aangevuld met kennis van de Nederlandse samenleving en gewoontes.

Wat willen we bereiken?

We zetten in op het tegengaan van armoede.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We blijven investeren op bekendheid van inkomensondersteunende voorzieningen en we maken inwoners bewust van maatregelen die zij zelf kunnen nemen om het huishoudboekje op orde te houden.
- We blijven inzetten op vroegsignalering en passende voorzieningen, in samenwerking met alle ketenpartners.
- We bieden in crisissituaties een doeltreffend vangnet. Daartoe voeren we Rijksregelingen uit, begeleiden we inwoners en hebben we een noodfonds.

Wat geven we uit aan 1.3 Werk en inkomen?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	6.672.368	268.481	6.940.849	6.745.372	6.721.210	6.740.366	6.714.255
Lasten	-10.242.916	-434.497	-10.677.413	-10.307.755	-10.178.252	-10.212.730	-10.241.443
Saldo	-3.570.548	-166.016	-3.736.564	-3.562.383	-3.457.042	-3.472.364	-3.527.188

1.4 Maatschappelijke ondersteuning

Wat willen we bereiken?

We houden het huidig productenaanbod van Wmo-maatwerkvoorzieningen op peil.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We evalueren het huidig productenaanbod Wmo huishoudelijke ondersteuning en Wmo begeleiding ter voorbereiding op de nieuwe aanbesteding.
- We voeren een cliëntervaringsonderzoek uit en richten ons op eventuele verbeterpunten.

Wat willen we bereiken?

We borgen de voortgang van de doordecentralisatie en transformatie van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis in regio West-Brabant West.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We leggen de regionale samenwerkingsafspraken vast in een passende governance-structuur.
- We gaan aan de slag met het Uitvoeringsprogramma Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang 2024.

Wat willen we bereiken?

Eind 2024 beschikt de gemeente Woensdrecht over een vastgestelde Woonzorgvisie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We betrekken ketenpartners (lokaal én regionaal) bij het opstellen van de Woonzorgvisie.
- We werken samen met regiogemeenten aan een regionale paragraaf, waarmee de regionale samenwerking op gebied van Wonen en Zorg in de visie wordt geborgd.

Wat geven we uit aan 1.4 Maatschappelijke ondersteuning?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	171.664	13.396	185.060	171.664	276.664	278.664	278.664
Lasten	-7.575.315	73.717	-7.501.598	-8.220.513	-8.684.395	-8.416.148	-8.442.601
Saldo	-7.403.651	87.113	-7.316.538	-8.048.849	-8.407.731	-8.137.484	-8.163.937

1.5 Zorg voor Jeugd

Wat willen we bereiken?

We zetten in op vroegtijdig (lichte) hulp waar mogelijk en passende specialistische zorg waar nodig. We werken daarmee toe naar een financieel beheersbaar en duurzaam jeugdhulpstelsel.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We werken aan het opbouwen van alternatieven voor de gesloten jeugdhulp door te experimenteren in de open (residentiële) woonvoorzieningen en het ontwikkelen van een ambulante team jeugdzorgplus.
- We zetten in op een kwalitatieve verklarende analyse om de hulpvraag van het kind en zijn/haar gezinssysteem inzichtelijk te maken.
- We zorgen dat preventieve interventies voor jeugdhulp beschikbaar zijn door het vaststellen van een lokaal preventief Jeugd beleid, dat inzet op het normaliseren van het gewone leven.

Wat willen we bereiken?

We investeren in het voorkomen, stoppen en blijvend oplossen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We implementeren een eenduidige werkwijze in de toegang voor casussen waar sprake is van onveiligheid om de samenwerking tussen betrokken hulpverleners te verbeteren.
- We zorgen voor een passend aanbod om inzet van maatwerkvoorziening rondom zorgvragen voortvloeiend uit scheidingsproblematiek te voorkomen.

Wat geven we uit aan 1.5 Zorg voor Jeugd?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0	0
Lasten	-6.696.355	-460.000	-7.156.355	-6.549.822	-6.455.119	-6.295.034	-5.961.877
Saldo	-6.696.355	-460.000	-7.156.355	-6.549.822	-6.455.119	-6.295.034	-5.961.877

1.6 Gezondheid

Wat willen we bereiken?

We zetten actief in op het bereiken van een gezonde generatie in 2040.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We komen tot een Woensdrechts Leefstijlakoord waarin het Preventieakkoord en Sportakkoord 2.0 geborgd zijn.
- We implementeren de 15 landelijke programma's van GALA, binnen het Woensdrechts Leefstijlakoord.
- We bewaken, bevorderen en coördineren de integraliteit tussen de verschillende thema's die als onderwerp zijn opgenomen in het Woensdrechts Leefstijlakoord.

Wat willen we bereiken?

We zetten samen actief in met onze stakeholders lokaal- en regionaal in om de toekomstige uitdagingen in de zorg zo goed, toegankelijk en betaalbaar mogelijk te houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We implementeren de vijf verschillende regionale ketenaanpakken binnen het IZA (Integraal Zorgakkoord).
- We koppelen het programma 'Grip op Kwetsbaarheid' aan de 5 verschillende ketenaanpakken binnen het IZA.
- Middels de coalitie 'Kansrijke Start' maken we (keten)afspraken zodat we kinderen in de eerste 1000 dagen van hun leven een kansrijke start bieden en ze de zorg en/of ondersteuning krijgen die ze nodig hebben.

Wat geven we uit aan 1.6 Gezondheid?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	350.393	350.393	332.591	332.591	285.190	248.390
Lasten	-1.010.082	-413.030	-1.423.112	-1.694.146	-1.716.584	-1.686.537	-1.464.437
Saldo	-1.010.082	-62.637	-1.072.719	-1.361.555	-1.383.993	-1.401.347	-1.216.047

1.7 Onderwijs

Wat willen we bereiken?

We voorkomen onderwijsachterstanden en kansenongelijkheid.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We herzien met (onderwijs)partners het Uitvoeringsprogramma Onderwijsachterstandenbeleid.
- We werken met partners aan een lokaal beleid op laaggeletterdheid.
- We borgen het programma de Bibliotheek op School.

Wat willen we bereiken?

Alle jongeren verlaten het onderwijs met een startkwalificatie, als dat mogelijk is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We begeleiden voortijdig schoolverlaters tussen 18 en 23 jaar in het doorstroompunt (voorheen RMC), zodat ze kunnen terugkeren naar onderwijs of doorstromen naar arbeid.
- We verstevigen en breiden de samenwerking uit tussen onderwijs, welzijn en jeugdhulp om jeugdigen te stimuleren het onderwijs te verlaten met een startkwalificatie.

Wat willen we bereiken?

We faciliteren onderwijsinstellingen en jeugdigen, zodat iedereen in de gemeente zo volwaardig mogelijk gebruik kan maken van onderwijs.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen een nieuw Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (IHP) op voor de periode 2024-2027, zodat de onderwijshuisvesting voldoet aan de behoefte.
- We stimuleren en ondersteunen ontheemde jeugdigen gebruik te maken van het Nederlands onderwijssysteem.
- We bevorderen de zelfredzaamheid van leerlingen die nu gebruik maken van het leerlingenvervoer.

Wat geven we uit aan 1.7 Onderwijs?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	427.275	2.194	429.469	400.701	400.701	400.701	400.701
Lasten	-2.676.696	2.280	-2.674.416	-2.662.672	-2.956.377	-2.963.533	-2.975.434
Saldo	-2.249.421	4.474	-2.244.947	-2.261.971	-2.555.676	-2.562.832	-2.574.733

1.8 Nieuwe investeringen

Voor dit programma voorziet het college voor de komende jaren de navolgende investeringen. Met het vaststellen van de financiële positie bij de begrotingsbehandeling autoriseert de raad uitsluitend de nieuwe investeringen van het aankomende begrotingsjaar. Tevens kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen (art. 5.2 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023).

Meerjarig investeringsschema Programma 1

Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
1. Sociaal Domein				
74211703 Inrichting gymzaal IKC Woensdrecht	-85.220	0	0	0
74211704 Aanleg openbare ruimte IKC Woensdrecht	-508.000	0	0	0
76502002 Nieuwbouw basisschool Huijbergen 2024	-2.236.000	0	0	0
Totaal 1. Sociaal Domein	-2.829.220	0	0	0

Nut en noodzaak investeringen in begrotingsjaar Programma 1

Conform Artikel 5, lid 5 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 beschrijft de Programmabegroting nut en noodzaak van de investeringen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2024.

Inrichting gymzaal IKC Woensdrecht

De realisatie van het IKC Woensdrecht is in volle gang. De verwachting is dat de bouw in de zomer van 2024 gereed is. De gymzaal bij het IKC komt onder beheer van de gemeente Woensdrecht. De gemeente is dus ook verantwoordelijk voor de inrichting van de zaal. Er is een inrichtingsplan gemaakt dat past binnen het budget dat beschikbaar is gesteld door de raad.

Aanleg openbare ruimte IKC Woensdrecht

Momenteel wordt het plan voor de openbare ruimte rondom het IKC Woensdrecht nader uitgewerkt. Dit zal resulteren in een technische uitwerking en een kostenraming. Hiermee kunnen een aantal marktpartijen gevraagd worden om een prijs voor de aanleg. Belangrijk is dat de kiss&ride strook langs de Fortuinstraat gereed is als de school in gebruik wordt genomen in de zomer van 2024. De aanleg van de parkachtige inrichting rondom de school vindt plaats als de school gereed is.

Nieuwbouw basisschool Huijbergen 2024

In overleg met de Louis Porquin Stichting is gesteld dat de realisatie van de schoolprojecten vanuit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) elkaar zullen opvolgen. Het eerste project vanuit het IHP is de realisatie van het Integraal Kindcentrum (IKC) Woensdrecht. Momenteel werken zowel gemeente als LPS aan het tweede project: de voorbereiding voor de (ver)nieuwbouw van Paviljoen in Ossendrecht.

De planning is dat de bouw hiervan start in de zomer van 2024. Pas na de start in Ossendrecht zal het traject voor Huijbergen worden opgestart. De verwachting is dat dit op zijn vroegst eind 2024 is.

1.9 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 1. Sociaal Domein

Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren:

Lokale indicator	2019	2020	2021	2022
1. Tevredenheid met Wmo-ondersteuning	90,0 %	89,0 %	91,0%	89%
2. Inzet van maatwerkvoorzieningen Jeugd en Wmo	1650	1927	1628	1518

Toelichting lokale indicatoren:

1. De mate waarin cliënten tevreden zijn over de ondersteuning die zij van de gemeente Woensdrecht ontvangen op het gebied van WMO. Het percentage geeft weer in welke mate men het eens is met de volgende stelling: 'De ondersteuning die ik krijg past bij mijn hulpvraag'. Bron: wettelijk cliëntonderzoek.
2. Totaal aantal afgegeven indicaties maatwerkvoorzieningen Jeugdhulp en WMO. Bron: Suite4SociaalDomein.

Verplichte BBV Indicatoren Programma 1

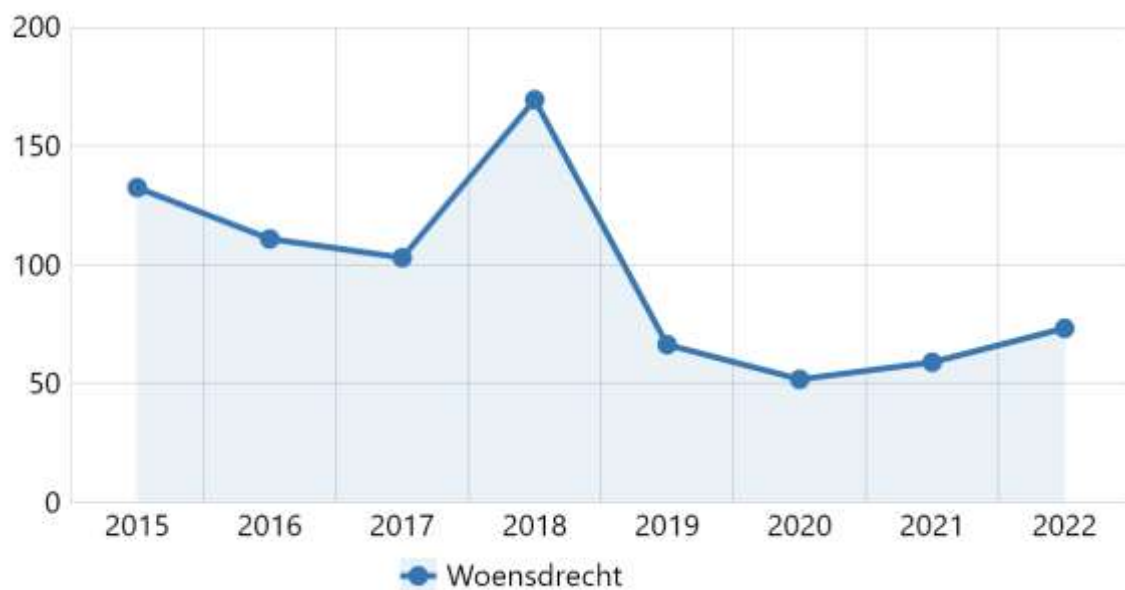
In deze paragraaf worden de indicatoren behorende bij Programma 1. Sociaal Domein weergegeven. Deze cijfers worden automatisch opgehaald van www.waarstaatjegemeente.nl en www.woensdrecht.incijfers.nl. Voor verdere verdieping en vergelijking met Nederland, Provincie Noord-Brabant en andere gemeenten verwijzen wij u graag naar deze twee websites. Wanneer cijfers, jaarschijven of toelichtingen ontbreken, ontbraken ze ten tijde van het opstellen van dit document in de bron. Gemeente Woensdrecht heeft daar geen invloed op. In een volgend document worden deze indicatoren waarschijnlijk geactualiseerd.

Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners

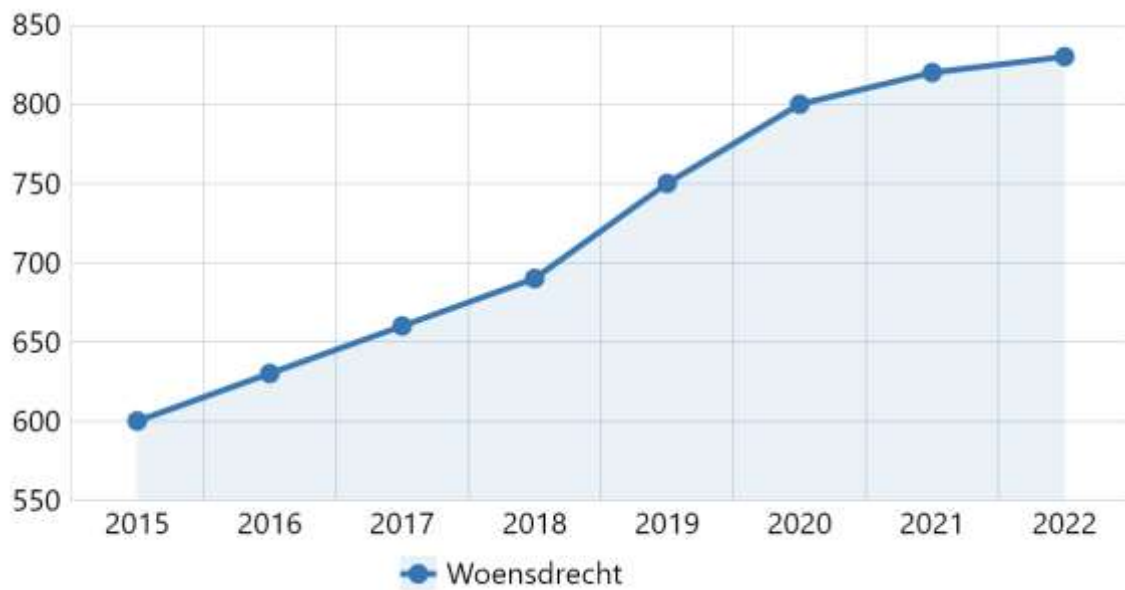
Gebied	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	187	198	213	212	200	254	218

Lopende Re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners van 15-64 jaar

Gebied	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	132	111	103	169	66	52	59	73

Clënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners

Gebied	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	600	630	660	690	750	800	820	830

Kinderen in uitkeringsgezin in % van kinderen tot 18 jaar

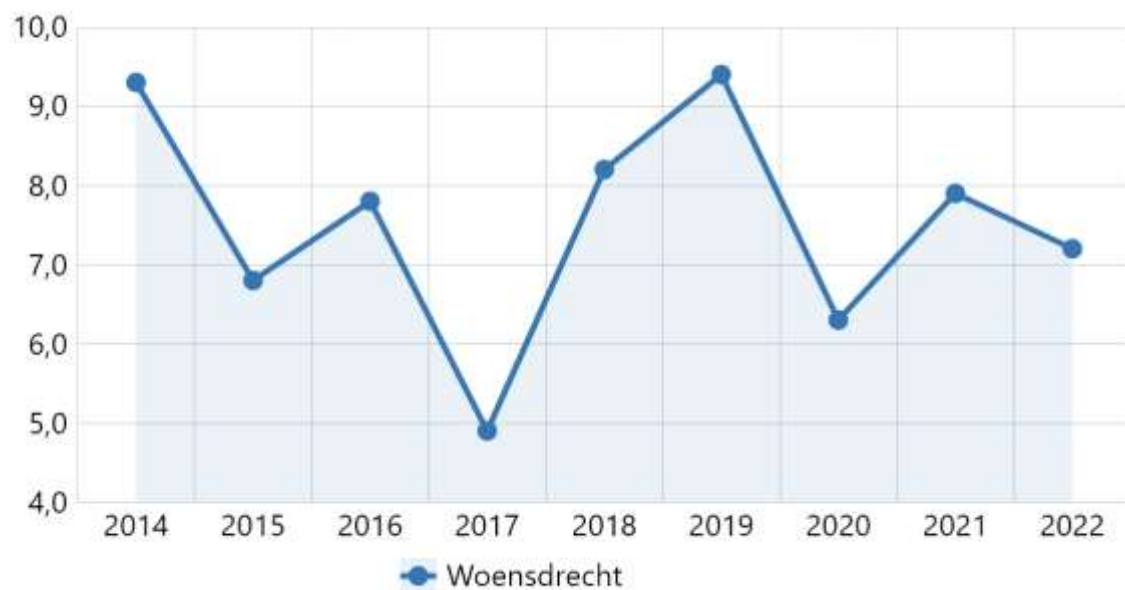
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	4,0 %	4,0 %	5,0 %	4,0 %	5,0 %	5,0 %	4,0 %	4,0 %

Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie in % van deelnemers aan het VO en MBO onderwijs

Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	2,3	1,7	1,7	2,2	1,5	2,8	1,8	1,8

Absoluut verzuim per 1000 leerlingen

Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	9,3	6,8	7,8	4,9	8,2	9,4	6,3	7,9	7,2

Relatief verzuim aantal per 1.000 leerlingen

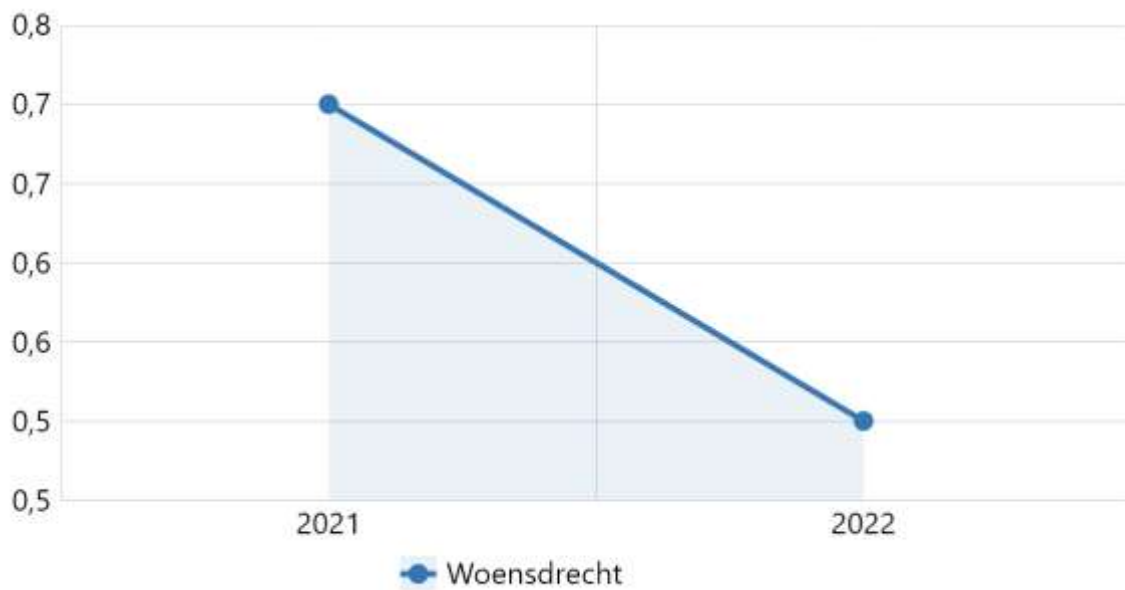
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	36	33	31	19	23	18	12	15

Jongeren met jeugdhulp in % van alle jongeren tot 18 jaar

Gebied	2021	2022
Woensdrecht	14,6 %	15,0 %

Jongeren met jeugdreclassering in % van alle jongeren tot 18 jaar

Gebied	2021	2022
Woensdrecht	0,7	0,5

Jongeren met jeugdbescherming in % van alle jongeren tot 18 jaar

Gebied	2021	2022
Woensdrecht	1,1 %	1,0 %

Programma 2. Ruimte

Inleiding

- Contacten met de provincie geven wij hoge prioriteit om onze woningbouwplanning te realiseren.
- Middels de omgevingswet geeft de gemeente ruimte aan vernieuwende woonvormen, op voorwaarde dat dit niet strijdig is met de omgevingsvisie.
- Met de woningbouwcorporaties geven we uitvoering aan de meerjarige prestatieafspraken waarin zowel afspraken gemaakt zijn over beschikbaarheid als over kwaliteit.
- Wij geven uitvoering aan de Woondeal waarbinnen is afgesproken dat 30 % van de nieuw te bouwen woningen bestaat uit sociale huurwoningen; 37 % bestaat uit 'overig'-betaalbaar tot € 355.000 en 33% is vrij in te vullen.
- Naast het vergroten van de kwantiteit is er ook aandacht voor het verhogen van de kwaliteit van de woningvoorraad. Er zijn hoge ambities voor wat betreft het energiezuinig en daar waar mogelijk energieneutraal maken van woningen volgens het 'BENG' (bijna energieneutraal) of 'ENG' (energie-neutraal) uitgangspunt). Ook wordt ingezet op het levensloopbestendig maken van woningen, zowel bij de bestaande voorraad als bij nieuwbouw.
- Bij het realiseren van nieuwe woningen, zetten we bewezen technieken in om zoveel mogelijk klimaatbestendig en natuurinclusief te bouwen.
- We stellen een woonzorgvisie op om de toekomstige vraag naar wonen en zorg van verschillende doelgroepen in beeld te brengen en hier beleidsmatig en qua uitvoering richting aan te geven. Voor wat betreft het urgentievraagstuk voor woningzoekenden uit bijzondere doelgroepen wordt een huisvestingsverordening opgesteld.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van doelstellingen en effecten in het programma Ruimte zijn de navolgende organisaties betrokken: Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant, Woningbouwcorporaties, Hypotheekfonds Noord-Brabantse Gemeenten, Streekorganisatie Brabantse Wal, VVV, Regio West-Brabant, Grenspark Kalmthoutse Heide, Belgisch-Nederlands Grensoverleg, VTH-samenwerking Brabantse Wal, Regionaal ruimtelijk overleg, Wonen Subregio West-Brabant West.

Wat geven we uit aan programma 2. Ruimte?

Op grond van art. 5.1 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.387.209	2.038.963	4.426.172	2.463.485	948.718	860.347	809.853
Lasten	-2.092.955	-3.375.303	-5.468.258	-2.374.284	-1.790.891	-1.767.738	-1.589.311
Saldo	294.254	-1.336.340	-1.042.086	89.201	-842.173	-907.391	-779.458

2.1 Ruimtelijke ordening en bouwzaken

Wat willen we bereiken?

De implementatie van de Omgevingswet nader vormgeven.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan de reeds vastgestelde Omgevingsvisie en een start maken met de opstelling van het Omgevingsplan.
- De Omgevingswet biedt meer afwegingsruimte en mogelijkheden tot maatwerk. Bij (gewenste) initiatieven benutten we deze mogelijkheden zo optimaal mogelijk.
- We richten de ambtelijke organisatie in om te kunnen werken met de Omgevingswet die op 1-1-2024 van kracht wordt. Verder brengen we de raadscommissie 'Leefomgeving' in positie.

Wat willen we bereiken?

Een grotere en duurzame woningvoorraad die is afgestemd op de behoefte van (toekomstige) inwoners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We werken aan een toename van de voorraad sociale huurwoningen.
- We geven uitvoering aan de Woonvisie en het woningbouwprogramma en sturen op de realisatie van nieuwe woningen.
- Starters- en stimuleringsleningen gebruiken we als instrument ter ondersteuning van de doelstellingen uit de Woonvisie.

Wat willen we bereiken?

We zorgen ervoor dat onze kernen zich blijven ontwikkelen als dorpen waarin het goed wonen is.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt uitvoering gegeven aan de meerjarige prestatieafspraken met de woningcorporaties.
- Er wordt een woonzorgvisie vastgesteld.

Wat geven we uit aan 2.1 Ruimtelijke ordening en bouwzaken?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	730.559	118.000	848.559	771.256	771.256	771.256	771.256
Lasten	-130.750	-236.967	-367.717	-196.825	-138.876	-156.382	-112.406
Saldo	599.809	-118.967	480.842	574.431	632.380	614.874	658.850

2.2 Grondbeleid

Wat willen we bereiken?

Het grondbeleid ondersteunt het realiseren van doelen, ambities en ontwikkelprincipes die voortkomen uit de Omgevingsvisie, Woonvisie en overige (ruimtelijke) beleidsdocumenten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We actualiseren de nota grondbeleid ten gevolge van gewijzigde wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen.
- We actualiseren de nota grondprijzenbeleid.
- De instrumenten van grondbeleid zetten wij optimaal in om ruimtelijke doelstellingen op het gebied van huisvesting, economie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie te realiseren.

Wat geven we uit aan 2.2 Grondbeleid?

Binnen dit product is het effect zichtbaar van de actualisatie van de grondcomplexen op de exploitatie. Voor een toelichting daarop verwijzen wij u naar de paragraaf Grondbeleid.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	1.577.071	1.907.963	3.485.034	1.667.650	152.883	64.512	14.018
Lasten	-611.483	-2.566.770	-3.178.253	-652.121	-174.848	-94.725	-51.890
Saldo	965.588	-658.807	306.781	1.015.529	-21.965	-30.213	-37.872

2.3 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?

We bevorderen toerisme en recreatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren de nieuwe economische visie uit waarmee we richting geven aan ons beleid op het gebied van toerisme en recreatie.
- We stellen een Uitvoeringsagenda Toerisme en Recreatie op, op basis waarvan we onder andere nieuwe projecten op het gebied van fietsen en wandelen ontwikkelen.
- We versterken de samenwerking tussen de Brabantse Wal gemeenten.

Wat willen we bereiken?

Gemeente Woensdrecht staat bekend als fiets- en wielergemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We halen grote sport- en wielerevenementen binnen.

Wat geven we uit aan 2.3 Recreatie en toerisme?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	13.000	13.000	0	0	0	0
Lasten	-321.675	-236.900	-558.575	-229.331	-154.637	-177.747	-123.929
Saldo	-321.675	-223.900	-545.575	-229.331	-154.637	-177.747	-123.929

2.4 Sport en evenementen

Wat willen we bereiken?

Sport is beschikbaar voor iedereen en inwoners worden gestimuleerd en gefaciliteerd om zelf te gaan sporten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- De toegang en beschikbaarheid tot gezond bewegen & sporten, wordt gestimuleerd en indien nodig gefaciliteerd vanuit de gemeente Woensdrecht.
- We geven uitvoering aan het Sportakkoord.
- We geven uitvoering aan het Leefstijlakkoord, waarin het preventie- en sportakkoord 2.0 herijkt en opgenomen is.

Wat geven we uit aan 2.4 Sport en evenementen?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	79.579	0	79.579	24.579	24.579	24.579	24.579
Lasten	-1.029.047	-334.666	-1.363.713	-1.296.007	-1.322.530	-1.338.884	-1.301.086
Saldo	-949.468	-334.666	-1.284.134	-1.271.428	-1.297.951	-1.314.305	-1.276.507

2.5 Nieuwe investeringen

Voor dit programma voorziet het college voor de komende jaren de navolgende investeringen. Met het vaststellen van de financiële positie bij de begrotingsbehandeling autoriseert de raad uitsluitend de nieuwe investeringen van het aankomende begrotingsjaar. Tevens kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen (art. 5.2 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023).

Meerjarig investeringsprogramma 2

Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
2. Ruimte				
75302500 Verv.verlichting bn 1/2 (4 armaturen)TV Huijbergen	0	-19.367	0	0
75302501 Verv.verlichting bn 3/4 (4 armaturen)TV Huijbergen	0	-19.367	0	0
75302600 Verv.aanpassingen nav NEN-inspecties TV Huijbergen	0	0	-3.724	0
75302602 Vervanging NEN inspecties installaties TV Putte	0	0	-3.724	0
75312312 Realisatie kantine sportpark Huijbergen	-556.575	0	0	0
75312313 Realis. kleed- en douchegebouw sportp. Huijbergen	-556.575	0	0	0
75312400 Verv.veldinrichting 2024 veld 1 VV Hoogerheide	-5.281	0	0	0
75312401 Vervangen pupillengoals VV Hoogerheide	-37.214	0	0	0
75312402 Verhardingen-nieuwe materialen 10jr VV Hoogerheide	-64.949	0	0	0
75312403 Verv.veldinrichting trainingsveld 2 VV Woensdrecht	-5.281	0	0	0
75312504 Toplaagrenovatie natuurgras veld 4 VV Meto	0	-30.674	0	0
75312505 Verv.veldinrichting 2025 veld 4 VV Hoogerheide	0	-5.281	0	0
75312506 Nieuw beregeningsinstall. wedstrijdveld 4 VV Meto	0	-13.455	0	0
75312507 Verv. beregeningsinstall. softbalveld HSV Putte	0	-13.455	0	0
75312508 Verv. beregeningsinstall. honkbalveld HSV Putte	0	-13.455	0	0
75312509 Verv. beregeningsinstall. overig HSV Putte	0	-12.067	0	0
75312510 Verhardingen - herstraten 5-10 jaar VV Ossendrecht	0	-12.067	0	0
75312511 Verv. terreinhekwerk 2025 sportp. De Heiloo Odr.	0	-12.290	0	0
75312512 Toplaagrenovatie natuurgras wedstrijdveld 2 VV WVV	0	-27.262	0	0

75312601 Vervanging NEN-inspecties installaties Meto	0	0	-3.724	0
75312602 Vervanging NEN-inspecties installaties VV Putte	0	0	-3.724	0
75312603 Verv.NEN inspecties installaties VV W'drecht 2026	0	0	-3.724	0
Totaal 2. Ruimte	-1.225.875	-178.740	-18.620	0

Nut en noodzaak investeringen in begrotingsjaar Programma 2

Conform Artikel 5, lid 5 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 beschrijft de Programmabegroting nut en noodzaak van de investeringen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2024.

Realisatie kantine, kleed- en douchegebouw sportpark Huijbergen - Voetbalvereniging Vivoo

De raad heeft in mei 2023 het gewijzigd ontwerp vastgesteld voor de herstructurering van het sportpark in Huijbergen ten behoeve van voetbalvereniging Vivoo. Voor de realisatie in 2024 van het clubgebouw (kantine, kleed- en douchegebouw) is een budget van € 1.131.250 (incl. omzetbelasting) beschikbaar gesteld.

Vervangen veldinrichting 2024 veld 1 sportpark JvHoek Hoogerheide

In april 2021 is de 'Meerjaren onderhoudsplanning buitensportaccommodaties 2021-2024' vastgesteld. In de meerjarige renovatieplanning is het vervangen van de veldinrichting (goals en hoekvlaggen) opgenomen.

Vervangen pupillengoals sportpark JvHoek Hoogerheide

In april 2021 is de 'Meerjaren onderhoudsplanning buitensportaccommodaties 2021-2024' vastgesteld. In de meerjarige renovatieplanning is het vervangen van de pupillengoals opgenomen.

Verhardingen - nieuwe materialen 10jr sportpark JvHoek Hoogerheide

In april 2021 is de 'Meerjaren onderhoudsplanning buitensportaccommodaties 2021-2024' vastgesteld. In de meerjarige renovatieplanning is het vervangen van (een deel van) de verhardingen opgenomen.

Vervangen veldinrichting veld 2 sportpark De Fortuin Woensdrecht

In april 2021 is de 'Meerjaren onderhoudsplanning buitensportaccommodaties 2021-2024' vastgesteld. In de meerjarige renovatieplanning is het vervangen van de veldinrichting (goals en hoekvlaggen) opgenomen.

2.6 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 2. Ruimte

Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren.

Lokale indicatoren	2020	2021	2022	2023
1. Aantal afgegeven vergunningen voor nieuwbouw woningen				
- Hoogerheide	5	8	34	44
- Huijbergen	1	4	23	22
- Ossendrecht	60	8	7	2
- Putte	3	2	2	1
- Woensdrecht	1	5	5	1
2. Uitgifte reststroken en overige gemeentegrond	€ 170.862	€ 100.935	€ 78.910	€ 24.270

Toelichting

1. Aantal nieuwbouwwoningen per kern. *Bron: Squit/handmatige telling.*
2. Totaalopbrengst grondverkoop met betrekking tot reststroken en overige percelen, met uitzondering van kavels in € per jaar. *Bron: financiële administratie gemeente Woensdrecht.*

Verplichte BBV indicatoren Programma 2. Ruimte

In deze paragraaf worden de indicatoren behorende bij Programma 2. Ruimte weergegeven. Deze cijfers worden automatisch opgehaald van www.waarstaatjegemeente.nl en www.woensdrecht.incijfers.nl. Voor verdere verdieping en vergelijking met Nederland, Provincie Noord-Brabant en andere gemeenten verwijzen wij u graag naar deze twee websites. Wanneer cijfers, jaarschijven of toelichtingen ontbreken, ontbraken ze ten tijde van het opstellen van dit document in de bron. Gemeente Woensdrecht heeft daar geen invloed op. In een volgend document worden deze indicatoren waarschijnlijk geactualiseerd.

Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen

Gebied	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	3,8	7,7	11,6	0,9	7,1	7,0	2,7	1,0	3,3	7,0

Niet-sporters

Gebied	2012	2016	2020
Woensdrecht	48,1 %	48,7 %	50,4 %

Programma 3. Leefomgeving

Inleiding

De onderhoudsplannen voor het beheer van de openbare ruimte (BOR) worden in samenhang met elkaar geactualiseerd. Uitgangspunt is dat de huidige kwaliteitsniveaus gehandhaafd blijven op alle terreinen (infrastructuur, speelvoorzieningen, groenvoorziening, etc.). Tevens blijven we burgerinitiatieven faciliteren en ondersteunen.

Woensdrecht is de groene gemeente op de Brabantse Wal die wordt bedreigd door extremere weersomstandigheden die kunnen leiden tot verdroging en wateroverlast. Hierdoor staan we voor een grote uitdaging en nemen we maatregelen in het kader van klimaatverandering en bevordering van biodiversiteit, gekoppeld aan educatie.

Met het waterschap, onze agrariërs en landschapseigenaren maken we ons sterk voor het Woensdrechtse landschap waarbij de natuur en de open polders behouden blijven.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van doelstellingen en effecten in het programma Leefomgeving zijn de navolgende organisaties betrokken: dorpsplatforms, Saver NV, Werkvoorzieningschap (WVS-groep), Samenwerken aan water in Midden- en West-Brabant, Water- en klimaatkring West, Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord, Inkoopbureau West-Brabant, Waterschap Brabantse Delta, Waterwinbedrijf Evides, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Brabants Landschap, Defensie, Zuidelijke Land- en Tuinbouworganisatie (ZLTO), Namiro, Benegora, Grenspark Kalmthoutse Heide, Provincie Noord-Brabant.

Wat geven we uit aan programma 3. Leefomgeving?

Op grond van art. 5.1 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.524.914	116.520	2.641.434	2.574.830	2.577.740	2.577.740	2.577.740
Lasten	-6.826.665	-992.710	-7.819.375	-7.969.541	-7.687.683	-7.689.810	-7.671.025
Saldo	-4.301.751	-876.190	-5.177.941	-5.394.711	-5.109.943	-5.112.070	-5.093.285

3.1 Landschap en natuur

Wat willen we bereiken?

Borging en verbetering van de kwaliteit van landschap en natuur.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We dragen actief bij aan biodiversiteitsherstel door de realisatie van biodiverse landschappen en door meer en verschillende beplanting toe te passen.
- De gemeente stimuleert via de 'Stimuleringsregeling Landschap' gebiedseigenaren om landschap en natuur in het buitengebied te versterken.
- Binnen bestekken en projecten passen we actief maatregelen toe om hogere ecologische-natuurwaarden te bereiken.

Wat willen we bereiken?

Aanpak van droogteproblematiek, natuurherstel en de landbouwtransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We participeren in de Gebiedsgerichte Aanpak (GGA) waarbij we samen met gebiedspartners inzetten op mee-koppel-kansen.
- We starten met het uitvoeren van de maatregelen zoals genoemd in de Natuurdoelanalyses (NDA's) om, in samenwerking met onze gebiedspartners, doelstellingen te behalen.
- Samen met partners, in het bijzonder Waterschap Brabantse Delta, starten we de initiatieffase voor het project Walwater.

Wat geven we uit aan 3.1 Landschap en natuur?

Het merendeel van de baten en lasten die een oorzakelijk verband hebben met dit product worden verantwoord op product 3.3 Beheer openbaar gebied en 5.8 Overhead. Daarnaast worden de op dit product beperkt geraamde middelen vanwege afronding niet zichtbaar in de tabel.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-2.410	0	-2.410	-3.618	-3.617	-3.621	-3.627

3.2 Milieu en duurzaamheid

Wat willen we bereiken?

We geven samen met onze inwoners invulling aan de energietransitie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Uitvoering geven aan de ambities zoals vastgesteld in de Warmtevisie (verkenning en uitvoering 2023-2030).
- We geven uitvoering aan isolatiemaatregelen zoals beoogd in het Nationaal Investeringsprogramma (NIP).
- We ondersteunen inwoners in verduurzamingsmaatregelen met concrete instrumenten zoals via het geven van voorlichting, de stimuleringsleningen, de inzet van energiecoaches en een klusbus en de toekenning van subsidies en cadeaukaarten.

Wat willen we bereiken?

De gemeente ontwikkelt beleid gericht op een duurzame toekomst.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stellen een Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 op.
- We herijken de bestaande Duurzaamheidsvisie en stellen een nieuw Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid op.

Wat willen we bereiken?

De gemeente ondersteunt de verduurzaming van bedrijven en bedrijventerreinen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We denken mee in het Opwek Energie op Rijksgrond traject (OER-traject) en ondersteunen de verdere verduurzaming van de vliegbasis en Business Park Aviolanda.
- We spelen een coördinerende en verbindende rol bij de verduurzaming van bedrijventerreinen door het aanreiken van tools en het versterken van de onderlinge contacten tussen bedrijven.

Wat geven we uit aan 3.2 Milieu en duurzaamheid?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	10.000	388.564	398.564	10.000	10.000	10.000	10.000
Lasten	-334.588	-717.083	-1.051.671	-443.730	-396.550	-406.878	-417.696
Saldo	-324.588	-328.519	-653.107	-433.730	-386.550	-396.878	-407.696

3.3 Beheer openbaar gebied

Wat willen we bereiken?

Onze inwoners leven in een schone, veilige en groene omgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen voor het reguliere onderhoud van wegen, voet- en fietspaden.
- We zorgen voor een goed functionerend en up to date rioolstelsel via de uitvoering van projecten zoals in de Grensstraat en de Verlengde Duinstraat.
- We geven uitvoering aan het nieuwe beleids- en beheerplan openbare verlichting met als uitgangspunt verduurzaming van het openbare verlichtingsbestand.

Wat willen we bereiken?

Het openbaar gebied maken we toekomstbestendig.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bij de uitvoering van werken kijken we vanuit een integrale benadering naar aspecten van duurzaamheid, biodiversiteit, natuur-inclusiviteit, circulariteit, beweegvriendelijkheid, klimaatgrilligheid en gezondheid.

Wat willen we bereiken?

We werken effectief en efficiënt samen met ketenpartners.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We vragen gezamenlijk subsidies aan waar mogelijk.
- We stellen gezamenlijk beleids- beheer- en gebiedsplannen waar mogelijk.

Wat geven we uit aan 3.3 Beheer openbaar gebied?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	2.311.041	0	2.311.041	2.344.457	2.344.457	2.344.457	2.344.457
Lasten	-4.837.645	-414.119	-5.251.764	-5.753.059	-5.624.044	-5.602.319	-5.603.324
Saldo	-2.526.604	-414.119	-2.940.723	-3.408.602	-3.279.587	-3.257.862	-3.258.867

3.4 Verkeer en vervoer

Wat willen we bereiken?

We geven uitvoering aan het GVVP 2021-2025

Wat gaan we daarvoor doen?

- We herijken en actualiseren het uitvoeringsplan van het GVVP.
- We voeren jaarschijf 2024 uit, al dan niet in combinatie met groot onderhoud of reconstructie projecten.

Wat willen we bereiken?

We zetten in op het behoud en zo mogelijk verbetering/uitbreiding van de bestaande OV-voorzieningen en ontwikkeling of versterking van (nieuwe) vervoersmodaliteiten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het stimuleren van deelvervoer (deelauto's).
- Het realiseren van mobiliteitshubs.
- We voeren een actieve lobby richting provincie en vervoerders.

Wat willen we bereiken?

De verkeersveiligheid vergroten.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Het vergroten van de verkeersveiligheid in de directe omgeving van scholen.
- In gezamenlijkheid met inwoners en betrokken partners (VVN) acties uitvoeren om de veiligheid te vergroten.

Wat geven we uit aan 3.4 Verkeer en vervoer?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	4.217	5.020	9.237	24.217	24.217	24.217	24.217
Lasten	-579.008	-119.305	-698.313	-707.075	-684.173	-684.890	-685.814
Saldo	-574.791	-114.285	-689.076	-682.858	-659.956	-660.673	-661.597

3.5 Monumenten en cultuur

Wat willen we bereiken?

We beschermen en behouden het Woensdrechts cultuurhistorisch erfgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We wijzen nieuwe gemeentelijke monumenten aan.
- We onderzoeken de mogelijkheden om monumenteigenaren te ondersteunen.
- We maken het erfgoed zichtbaar en beleefbaar op basis van de uitgangspunten van het nieuwe erfgoedbeleid.

Wat geven we uit aan 3.5 Monumenten en cultuur?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	43.000	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
Lasten	-68.798	-181.524	-250.322	-98.537	-75.554	-75.591	-75.673
Saldo	-25.798	-181.524	-207.322	-55.537	-32.554	-32.591	-32.673

3.6 Burger- en overheidsparticipatie

Wat willen we bereiken?

Meer inwoners betrekken bij initiatieven en inwoners die al met uitvoering bezig zijn enthousiast houden.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We onderhouden een goed netwerk tussen inwoners, ketenpartners en gemeente.
- We verbinden partners aan elkaar om elkaar te versterken en om van elkaar te leren.

Wat geven we uit aan 3.6 Burger en overheidsparticipatie?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	13.396	13.396	13.396	13.396	0	0
Lasten	-73.050	-48.064	-121.114	-83.649	-83.725	-68.063	-67.994
Saldo	-73.050	-34.668	-107.718	-70.253	-70.329	-68.063	-67.994

3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties

Wat willen we bereiken?

We beheren en onderhouden het gemeentelijk vastgoed op het afgesproken conditieniveau overeenkomstig het meerjarenonderhoudsplan gebouwenbeheer 2022-2025.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zetten in op privatiseren door het (klein) onderhoud weg te leggen bij de huurders van de gemeentelijke gebouwen.

Wat willen we bereiken?

We voeren duurzaamheidsmaatregelen uit volgens de nota verduurzamen van gemeentelijk vastgoed.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Er wordt een begin gemaakt met het plaatsen van zonnepanelen, warmtepompen en het treffen van isolatiemaatregelen bij de gemeentelijke gebouwen, brandweerkazernes, MFC's en verenigingsgebouwen.

Wat geven we uit aan 3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	156.656	115.000	271.656	156.656	159.566	159.566	159.566
Lasten	-931.166	-4.947	-936.113	-995.584	-912.746	-925.829	-894.360
Saldo	-774.510	110.053	-664.457	-838.928	-753.180	-766.263	-734.794

3.8 Nieuwe investeringen

Investerings programma 3. Leefomgeving

Voor dit programma voorziet het college voor de komende jaren de navolgende investeringen, hieronder toegelicht naar. Met het vaststellen van de financiële positie bij de begrotingsbehandeling autoriseert de raad uitsluitend de nieuwe investeringen van het aankomende begrotingsjaar. Tevens kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen (art. 5.2 Financiële verordening gemeente Woensdrecht 2019).

Meerjarig investeringsprogramma Programma 3

Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
3. Leefomgeving				
70152408 Uitbreiding MFC de Biezen 2024	-393.250	0	0	0
70152409 Verduurzamen gemeent. vastgoed 2024	-475.000	0	0	0
70152503 Verduurzamen gemeent. vastgoed 2025	0	-475.000	0	0
70152602 Verduurzamen gemeent. vastgoed 2026	0	0	-475.000	0
70152704 Verduurzamen gemeent. vastgoed 2027	0	0	0	-475.000
70159000 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2024	-756.384	0	0	0
70159100 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2025	0	-721.519	0	0
70159200 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2026	0	0	-513.731	0
70159300 Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2027	0	0	0	-628.372
72102401 Reconstr. Verlengde Duinstraat Hoogerheide 2024	-250.000	0	0	0
72102501 Reconstructie Prinsessenwijk Putte 2025	0	-300.000	0	0
72102601 Rec. Kapuc.str. Wilhelm.str, Kartuiz.st Leempad 26	0	0	-300.000	0
72102701 Reconstructie Montgomerystraat Huijbergen 2027	0	0	0	-195.000
72102800 Renovatie openbare verlichting 2024	-49.740	0	0	0
72102900 Renovatie openbare verlichting 2025	0	-163.910	0	0
72103000 Renovatie openbare verlichting 2026	0	0	-118.910	0
72103100 Renovatie openbare verlichting 2027	0	0	0	-171.000
72105000 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2024	-867.000	0	0	0
72105100 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2025	0	-867.000	0	0

72105200 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2026	0	0	-867.000	0
72105300 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2027	0	0	0	-867.000
72402501 Reconstructie kunstwerk De Blaffert O'dr 2025	0	-343.200	0	0
77228100 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2024	-1.325.080	0	0	0
77228200 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2025	0	-1.325.080	0	0
77228300 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2026	0	0	-1.325.080	0
77228400 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2027	0	0	0	-1.089.794
77232301 Lokale Aanpak Isolatie (Spuk LAI)	-164.980	0	0	0
78200001 Klimaat- en energiebeleid 2024-2026 (CDOKE)	-463.230	0	0	0
Totaal 3. Leefomgeving	-4.744.664	-4.195.709	-3.599.721	-3.426.166

Nut en noodzaak investeringen in begrotingsjaar Programma 3

Conform Artikel 5, lid 5 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 beschrijft de Programmabegroting nut en noodzaak van de investeringen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2024.

Uitbreiding MFC de Biezen 2024

Met de exploitant van MFC De Biezen in Putte worden gesprekken gevoerd over de privatisering van het multifunctioneel centrum (MFC). Voor de uitbreiding van de foyer van het MFC is een budget benodigd van € 393.250 (incl. omzetbelasting). Voor de privatisering en uitbreiding van het MFC wordt een eenmalige instandhoudingsbijdrage aan de exploitant verstrekt. De jaarlijkse exploitatiebijdrage aan de exploitant van het MFC komt bij privatisering te vervallen. Door de privatisering zal een deel van het geplande groot onderhoud komen te vervallen omdat een deel van het geplande groot onderhoud voor rekening van de exploitant komt. Dit leidt tot een besparing op de dotatie voor groot onderhoud.

Verduurzamen gemeentelijk vastgoed 2024

Vanaf 2024 zullen de MFC's en de verenigingsgebouwen binnen de gemeente worden verduurzaamd. Hiervoor is een investeringsbudget benodigd van totaal € 3.327.500 (incl. omzetbelasting), in tranches van ca. € 475.000 per jaar. Het verduurzamen van het vastgoed zal leiden tot besparingen op energie en onderhoud. Op dit moment is nog geen indicatie te geven van de te realiseren besparing op budgetten.

Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2024

In december 2021 is het 'Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) gebouwenbeheer 2022-2025' vastgesteld. In het MJOP is voor het jaar 2024 oorspronkelijk een investeringsbudget van € 793.047 opgenomen. Op basis van besluitvorming door de raad is het investeringsbudget bijgesteld naar € 756.384.

Reconstructie Verlengde Duinstraat Hoogerheide 2024

De komende jaren zijn reconstructies gepland van een aantal wegen voor een totaalbedrag van € 1.045.000. Het betreft de volgende wegen: Verlengde Duinstraat in Hoogerheide (2024), Prinsessenwijk in Putte (2025), Kapucijnenstraat, Wilhelmiëtenstraat, Kartuijzersstraat en ged. Leempad in Ossendrecht (2026) en de Montgomerystraat in Huijbergen (2027). De reconstructies worden uitgevoerd in combinatie met de vervanging van de riolering. De middelen voor de vervanging van de riolering zijn opgenomen in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).

Renovatie openbare verlichting 2024

In september 2018 is het 'Beleids- en beheerplan openbare verlichting 2019-2022' vastgesteld. Conform het plan zijn bovenvermelde investeringsbedragen opgenomen.

Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2024

In september 2018 is het 'Beleidsplan wegen 2019-2023' vastgesteld. Conform het plan zijn bovenvermelde investeringsbedragen opgenomen.

Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2024

In september 2019 is het 'Gemeentelijk Rioleringsplan 2020-2023' vastgesteld. Conform het plan zijn bovenvermelde investeringsbedragen opgenomen.

Lokale Aanpak Isolatie (Spuk LAI)

De gemeente ontvangt van het Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening een specifieke uitkering voor het uitvoeren van een isolatieprogramma ten behoeve van het nemen van energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen, in slecht geïsoleerde woningen van eigenaar-bewoners en slecht geïsoleerde woningen van leden van een vereniging van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties. In totaal ontvangt de gemeente een voorschotbijdrage van € 416.222. De bijdrage wordt in twee tranches uitbetaald, t.w. € 251.242 in juli 2023 en € 164.980 in maart 2024. De regeling loopt tot 31 december 2026. Jaarlijks wordt via de SiSa-bijlage van de jaarrekening verantwoording afgelegd. Middelen die niet worden besteed, kunnen door de minister worden teruggevorderd.

Klimaat- en energiebeleid 2024-2026

De gemeente ontvangt van de minister voor Klimaat en Energie een specifieke uitkering voor het behalen van de doelen uit de Klimaatwet. De Klimaatwet houdt in dat Nederland uiterlijk in 2050 klimaatneutraal wil zijn. Het doel voor 2030 in de Klimaatwet is om de uitstoot van CO₂ met minimaal 55% te verminderen. In totaal ontvangt de gemeente een voorschotbijdrage van € 1.389.690. De bijdrage wordt in drie tranches uitbetaald, t.w. € 459.066 in april 2023, € 463.230 in januari 2024 en € 467.394 in januari 2025. Het doel van de meerjarige regeling is om de capaciteit (bemensing) te vergroten bij decentrale overheden voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. De middelen worden als een brede doeluitkering uitgekeerd. Dat wil zeggen dat gemeenten een ruime vrijheid

hebben om de middelen te besteden, zo lang ze binnen de grenzen van de regeling blijven. De middelen zijn bedoeld om gemeenten in staat te stellen voldoende arbeidskrachten in te huren zodat zij het klimaat- en energiebeleid kunnen uitvoeren. De regeling loopt tot 31 december 2025. Er wordt nog gewerkt aan een regeling voor na 2025. Het voorschot dat de gemeente in 2023 ontvangt, moet uiterlijk 31 december 2025 zijn besteed. Het voorschot dat in januari 2024 ontvangen wordt, moet 31 december 2026 zijn besteed; het voorschot dat in januari 2025 ontvangen wordt, moet uiterlijk 31 december 2027 zijn besteed. Jaarlijks wordt via de SiSa-bijlage van de jaarrekening verantwoording afgelegd. Middelen die niet worden besteed, kunnen door de minister worden teruggevorderd.

3.9 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 3. Ruimte

Voor programma 3 bestaan er geen verplichte BBV-indicatoren (meer). Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren.

Lokale indicatoren	2020	2021	2022	2023
Burgerinitiatieven openbaar gebied				
- Totaal aantal	17	15	26	39
- Totaal bedrag	€ 22.127	€ 53.250	€ 23.569,98	€ 25.569,26

Programma 4. Economie

Inleiding

Voor 2024 zetten wij in op de volgende doelen:

- Het versterken van onze netwerken met ondernemers en bevordering van de samenwerking.
- Samen met onze ondernemers en inwoners geven wij uitvoering aan de nieuwe economische visie die aansluit bij de huidige ontwikkelingen.
- Stimuleren de verbindingen tussen overheid, onderwijs en ondernemers (triple helix), om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te matchen.
- We zetten in op het planologisch mogelijk maken van het bedrijventerrein Driehoeven III voor bestaande en eigen ondernemers uit onze gemeente.
- Vanuit de agenda Veerkrachtig Bestuur Brabantse Wal verkennen we de mogelijkheden voor samenwerking bij de realisatie en exploitatie van het sub-regionaal strategisch bedrijventerrein gericht op de topsectoren.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van doelstellingen en effecten in het programma Economie zijn de navolgende organisaties betrokken: Business Park Aviolanda, Regio West-Brabant, N.V. REWIN, Saver N.V., Ondernemers MKB, Bedrijven, Ondernemersverenigingen en Bedrijventerreinverenigingen, Vliegbasis Woensdrecht, VNO NCW.

Wat geven we uit aan programma 4. Economie?

Op grond van art. 5.1 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.220.805	18.750	3.239.555	3.309.555	3.309.555	3.309.555	3.309.555
Lasten	-2.872.635	-236.182	-3.108.817	-3.036.382	-2.950.155	-2.950.311	-2.927.483
Saldo	348.170	-217.432	130.738	273.173	359.400	359.244	382.072

4.1 Werkgelegenheid

Wat willen we bereiken?

We versterken het economisch klimaat en de arbeidsmarkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren de nieuwe economische visie uit waarmee we richting geven aan ons beleid op het gebied van economisch klimaat en arbeidsmarkt.
- We stimuleren grensoverschrijdende arbeid door middel van het Grens Informatie Punt.
- We verbinden lokale ondernemers met maatschappelijke instellingen met als doel de werkgelegenheid en maatschappelijke participatie te bevorderen.

Wat geven we uit aan 4.1 Werkgelegenheid?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	18.750	18.750	0	0	0	0
Lasten	-33.307	-57.538	-90.845	-142.791	-56.636	-56.683	-33.758
Saldo	-33.307	-38.788	-72.095	-142.791	-56.636	-56.683	-33.758

4.2 Middenstand en winkelgebieden

Wat willen we bereiken?

We houden winkelgebieden en detailhandel vitaal.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren de nieuwe economische visie uit waarmee we richting geven aan ons beleid op het gebied van middenstand en winkelgebieden.
- We onderhouden actief contact met de ondernemersverenigingen.

Wat geven we uit aan 4.2 Middenstand en winkelgebieden?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	22.000	0	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Lasten	-82.641	0	-82.641	-85.855	-85.837	-85.907	-86.064
Saldo	-60.641	0	-60.641	-63.855	-63.837	-63.907	-64.064

4.3 Bedrijventerreinen

Wat willen we bereiken?

Bestaande bedrijvigheid behouden en duurzaam versterken.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We doorlopen de planologische procedure voor Driehoeven III.
- We verkennen de mogelijkheden voor samenwerking bij de realisatie en exploitatie van het sub-regionaal strategisch bedrijventerrein gericht op de topsectoren.
- We communiceren actief met bedrijven over verduurzamingsmogelijkheden.

Wat geven we uit aan 4.3 Bedrijventerreinen?

De baten en lasten, die een oorzakelijk verband hebben met dit product worden verantwoord binnen product 3.4 Verkeer en vervoer en product 3.3 Beheer openbaar gebied op basis van de vastgestelde kostensoort/kostenplaatsstructuur.

4.4 Afvalinzameling

Wat willen we bereiken?

Voldoen aan de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof) waarbij het aandeel restafval zoveel mogelijk naar beneden gaat.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Herontwikkeling van inzamel Faciliteiten en dienstverlening om inwoners te stimuleren tot het beter scheiden van afval.
- We informeren inwoners actief en kijken naar educatieve mogelijkheden om (jonge) inwoners te motiveren tot het beter scheiden van afval.
- We onderzoeken de haalbaarheid van de herontwikkeling milieustraat/aansluiten bij een mogelijk grondstoffencentrum.

Wat willen we bereiken?

Afvalinzameling- en verwerking is 100% kostendekkend waarbij de gebruiker betaalt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We nemen maatregelen waardoor de gebruiker betaalt en proberen de kosten voor inwoners niet meer te laten stijgen dan de inflatie.
- We actualiseren o.a. de afvalstoffenverordening en de afvalstoffenheffing.

Wat geven we uit aan 4.4 Afvalinzameling?

Onderstaande tabel laat voor de meerjarenraming een overschot op het product Afvalinzameling zien. Om de tarieven te bepalen moet echter ook nog rekening worden gehouden met de kosten voor kwijschelding welke begroot zijn onder het product 1.3 Werk en inkomen in programma 1 Sociaal Domein en de omzetbelasting. De omzetbelasting wordt voor afval niet geraamd in de begroting maar wordt voor het bepalen van de tarieven van de afvalstoffenheffing en hun kostendekkendheid wel als last meegenomen. Voor het totaaloverzicht verwijzen wij u naar de paragraaf Lokale heffingen, onderwerp 'afvalstoffenheffing'.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	3.198.805	0	3.198.805	3.287.555	3.287.555	3.287.555	3.287.555
Lasten	-2.753.344	-178.644	-2.931.988	-2.807.736	-2.807.682	-2.807.721	-2.807.661
Saldo	445.461	-178.644	266.817	479.819	479.873	479.834	479.894

4.5 Aviolanda

Wat geven we uit aan 4.5 Aviolanda?

Vanwege het geringe bedrag (het betreft slechts rente/kapitaallasten) dat hier nog begroot is, is dit product met ingang van 2024 vervallen. Het budget is vanaf 2024 ondergebracht in Product 5.5 Financiën.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-3.343	0	-3.343	0	0	0	0

4.6 Nieuwe investeringen

Voor dit programma zijn in de periode 2024-2027 geen nieuwe investeringen voorzien.

4.7 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 4. Economie

Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren.

Lokale indicatoren	2020	2021	2022	2023
1. Gemiddeld aantal aanbiedingen grijze container				
- 140 liter	10	9,3	9	-
- 240 liter	12,6	12	11,7	-
2. Kostendekkendheid afvalinzameling	103%	101%	108%	100%
3. Hoeveelheid ingezameld afval bij de milieustraat	6.858	6.757	6.219	6.800

Toelichting

1. Gemiddeld aantal aangeboden grijze containers per huishouden per jaar. *Bron: Saver.*
2. De mate van kostendekkendheid geeft aan in hoeverre de gemeente voldoet aan haar opgave om de kosten en opbrengsten van afvalverwerking in evenwicht te houden. De gegevens van het jaar 2023 betreft de raming zoals opgenomen in de Programmabegroting 2023. *Bron: financiële administratie gemeente Woensdrecht.*
3. Hoeveelheid ingezameld afval (x 1.000 kg) per jaar. *Bron: Saver.*

Verplichte BBV indicatoren Programma 4 Economie

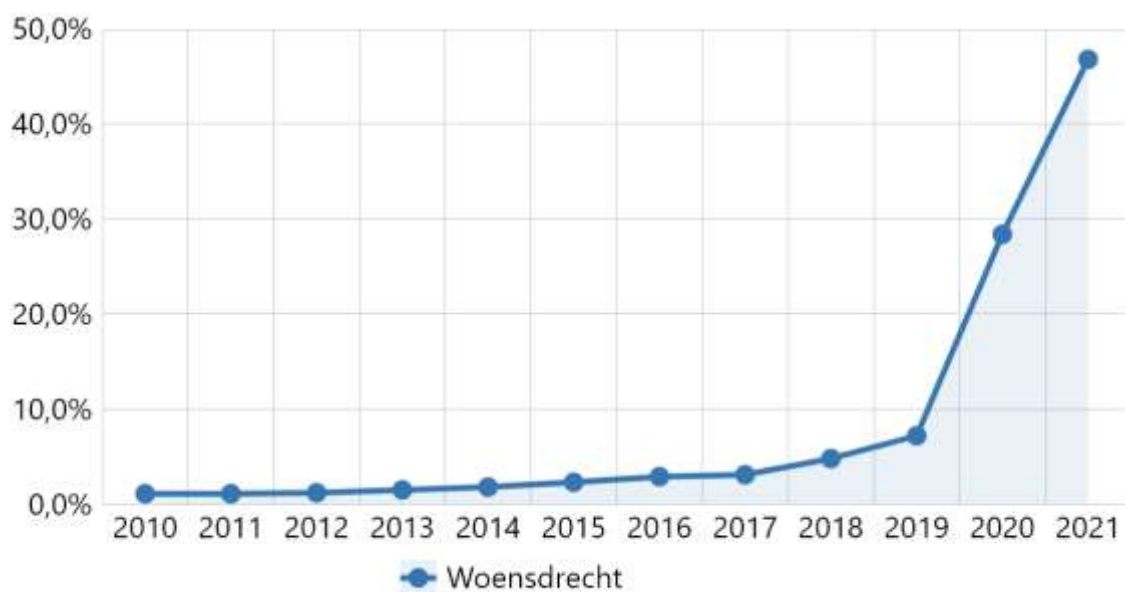
In deze paragraaf worden de indicatoren behorende bij Programma 4. Economie weergegeven. Deze cijfers worden automatisch opgehaald van www.waarstaatjegemeente.nl en www.woensdrecht.incijfers.nl. Voor verdere verdieping en vergelijking met Nederland, Provincie Noord-Brabant en andere gemeenten verwijzen wij u graag naar deze twee websites. Wanneer cijfers, jaarschijven of toelichtingen ontbreken, ontbraken ze ten tijde van het opstellen van dit document in de bron. Gemeente Woensdrecht heeft daar geen invloed op. In een volgend document worden deze indicatoren waarschijnlijk geactualiseerd.

Omvang huishoudelijk restafval in kg. per inwoner

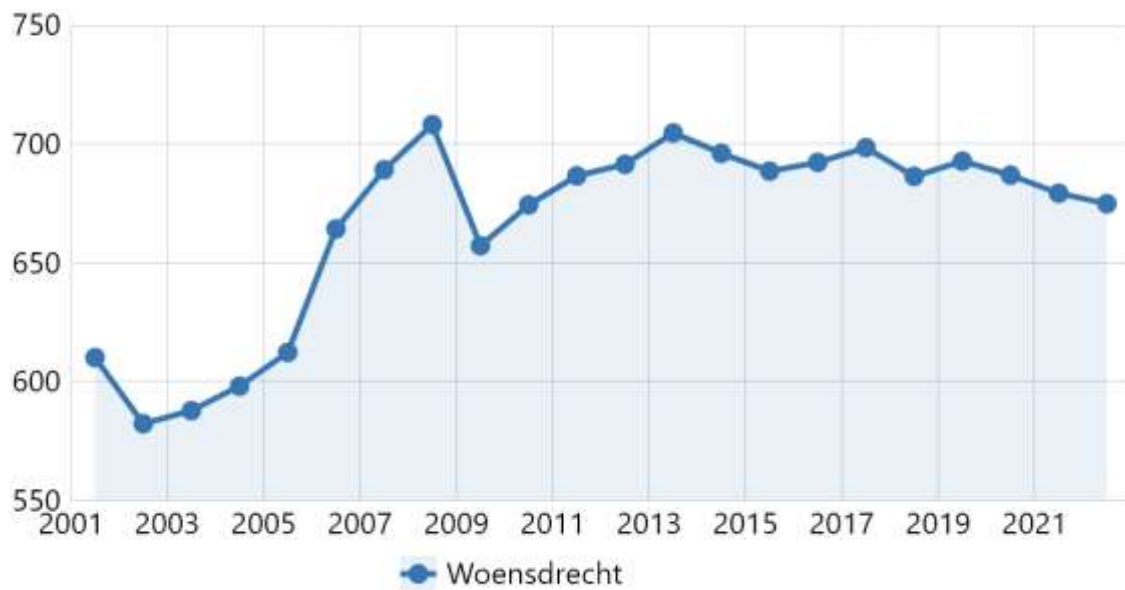
Gebied	2013	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	157	151	146	143	145	132	140	135

Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit

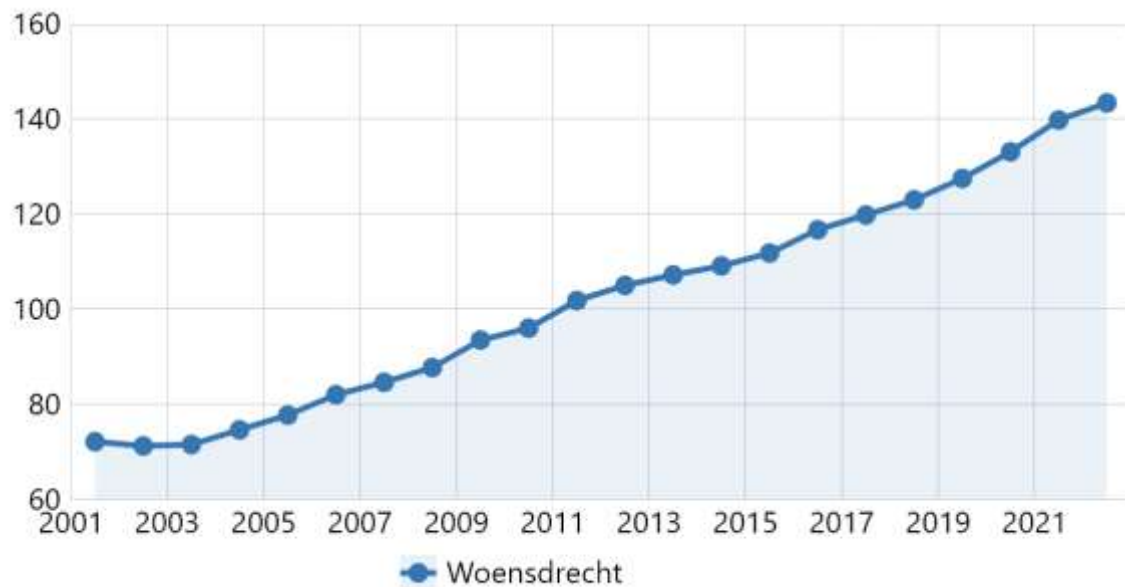
Gebied	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	1,1 %	1,1 %	1,2 %	1,5 %	1,8 %	2,3 %	2,9 %	3,1 %	4,8 %	7,2 %	28,4 %	46,8 %

Banen per 1.000 inwoners van 15-64 jaar

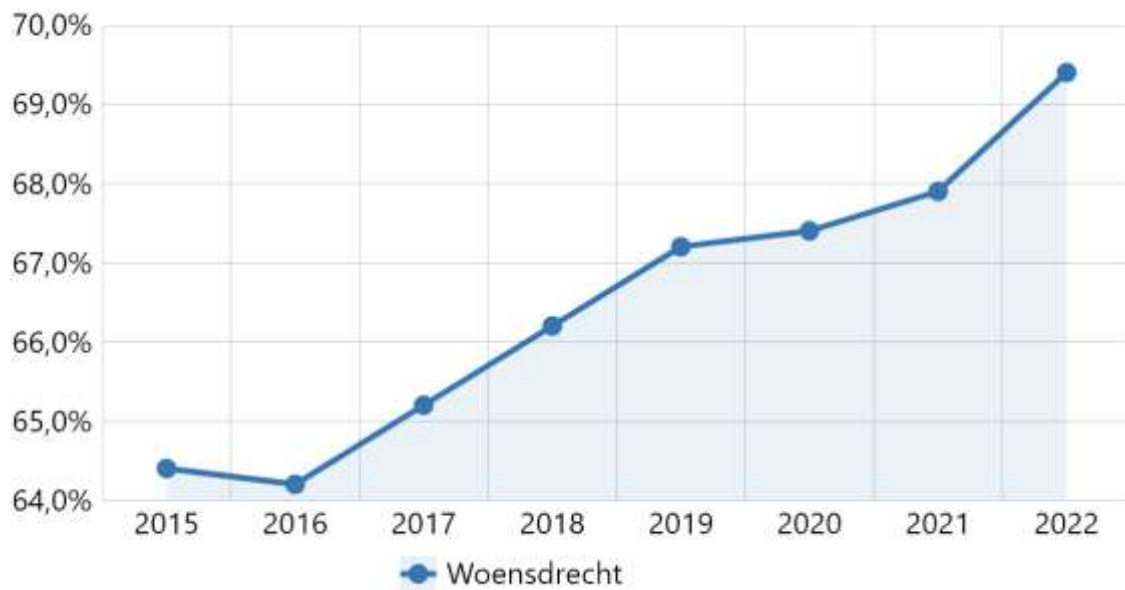
Gebied	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	610	582	588	598	612	664	689	708	657	674	687	691	705	696	689	692	698	686	693	687	679	675

Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners van 15 t/m 64 jaar

Gebied	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	72	71	72	75	78	82	85	88	94	96	102	105	107	109	112	117	120	123	128	133	140	143

Netto arbeidsparticipatie in % van de (potentiële) beroepsbevolking

Gebied	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	64,4 %	64,2 %	65,2 %	66,2 %	67,2 %	67,4 %	67,9 %	69,4 %

Functiemenging in %

Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	49,9 %	49,2 %	49,3 %	49,1 %	48,7 %	48,8 %	48,5 %	48,2 %

Werkloze jongeren 16-22 jaar in %

Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	1,0 %	1,0 %	2,0 %	1,0 %	1,0 %	1,0 %	2,0 %	1,0 %

Programma 5. Bestuurskracht

Inleiding

Vanuit haar dienstverlenende rol aan de samenleving en als partner in andere maatschappelijke opgaven, blijft het boeken van tastbare resultaten in maatschappelijke vraagstukken de belangrijkste opgave voor gemeenten. Deze opgave wordt echter al lang niet meer alleen door de gemeente bepaald. De tijd van de ‘maakbare samenleving’ ligt inmiddels weer ver achter ons.

Opgaven worden bepaald in nauw contact met de omgeving. Digitalisering en veranderende wetgeving hebben hun invloed op de inhoud en uitvoering van deze opgaven. We zien dat er veel op ons af komt: de invoering van de Omgevingswet, de stikstofcrisis, de woningbouwopgave, de opvang van vluchtelingen, de opgaven omtrent de huisvesting van asielzoekers en statushouders, de krapte op de arbeidsmarkt, de toenemende vraag binnen het sociaal domein, de snelheid van informatie (sociale media), klimaat, duurzaamheid en de energietransitie.

Het zijn allemaal vraagstukken die naast de lokale ambities – die hier veelal op aansluiten – veel vragen van politiek, bestuur en niet in de laatste plaats van de ambtelijke organisatie. De opgaven waar wij voor staan vragen om meer flexibiliteit en wendbaarheid om adequaat te kunnen inspelen op onze snel veranderende omgeving. Het nastreven van die wendbaarheid staat centraal in programma 5. Bestuurskracht. Vanuit dit programma worden de randvoorwaarden gecreëerd waarbinnen college en organisatie kunnen voldoen aan de eisen van deze tijd.

Verbonden partijen en samenwerkingspartners

Bij de realisatie van het programma Bestuurskracht zijn de volgende organisaties betrokken: GGD, Politie, buurtpreventie, WijZijn, Regio West-Brabant (RWB), Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB), Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB), Belastingensamenwerking West-Brabant (BWB), NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Stichting Inkoopbureau West-Brabant (SIW), het West-Brabants Archief (WBA) en Equalit.

Wat geven we uit aan programma 5. Bestuurskracht?

Op grond van art. 5.1 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 autoriseert de raad met het vaststellen van de begroting de totale lasten en de totale baten per programma.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	43.429.473	1.067.699	44.497.172	47.979.813	48.276.802	44.620.291	44.883.621
Lasten	-15.559.018	-471.036	-16.030.054	-16.231.807	-15.577.056	-15.597.009	-15.726.612
Saldo	27.870.455	596.663	28.467.118	31.748.006	32.699.746	29.023.282	29.157.009
Onttrekkingen	952.913	10.386.933	11.339.846	603.847	651.196	826.242	727.265
Stortingen	-1.292.107	-8.102.866	-9.394.973	-978.257	-243.860	-392.331	-299.601
Mutaties reserves	-339.194	2.284.067	1.944.873	-374.410	407.336	433.911	427.664
Resultaat	27.531.261	2.880.730	30.411.991	31.373.596	33.107.082	29.457.193	29.584.673

5.1 Openbare orde en veiligheid

Wat willen we bereiken?

We bieden inwoners een veilige leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen dat de inwoners alert zijn op het gebied van (georganiseerde) criminaliteit en dat signalen hiervan worden herkend en gemeld. Communicatie zetten we in als middel.
- We zetten ons in om jeugdoverlast tegen te gaan.
- We verkennen de mogelijkheden om ons nog beter voor te bereiden op onbeheersbare natuurbranden door de samenwerking met alle betrokken partijen te versterken.

Wat willen we bereiken?

We voorkomen zoveel als mogelijk dat (georganiseerde) criminaliteit de openbare (rechts)orde aantast.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren met onze veiligheidspartners gezamenlijke acties uit.
- We zorgen dat we voldoen aan de ‘Brabantse norm weerbare overheid’ waarmee ons weerbaarheidsniveau wordt vergroot.
- We versterken de samenwerking tussen onze veiligheidspartners.

Wat geven we uit aan 5.1 Openbare orde en Veiligheid?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	7.195	1.045	8.240	24.895	24.895	24.895	24.895
Lasten	-1.899.523	-101.851	-2.001.374	-2.025.701	-2.092.754	-2.151.223	-2.209.960
Saldo	-1.892.328	-100.806	-1.993.134	-2.000.806	-2.067.859	-2.126.328	-2.185.065

5.2 Handhaving

Wat willen we bereiken?

Behouden en bevorderen van het naleefgedrag voor een veilige en gezonde leefomgeving.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We voeren de taken uit in het kader van Vergunningen, Toezicht en Handhaving in samenwerking met onze handhavingspartners volgens de actuele kwaliteitscriteria.
- We voeren toezicht en handhaving uit conform het Uitvoeringsprogramma Handhaving en Omgevingsvergunningen. We passen dit bewust en transparant aan, indien de dynamiek van de omgeving dit vraagt.

Wat geven we uit aan 5.2 Handhaving?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	12.204	12.500	24.704	17.904	17.904	17.904	17.904
Lasten	-309.286	-94.079	-403.365	-410.158	-349.230	-357.301	-366.093
Saldo	-297.082	-81.579	-378.661	-392.254	-331.326	-339.397	-348.189

5.3 Dienstverlening en burgerzaken

Wat willen we bereiken?

Wij zorgen voor een dienstverleningsproces dat aansluit op ons gastvrijheidsprogramma 'Welkom in Woensdrecht' en voldoet aan de verwachtingen van de inwoner en/of ondernemer.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Door een klantreis te doorlopen leren we de dienstverlening te bekijken door de ogen van de inwoner en/of ondernemer.
- De huidige servicelijn en de receptie en balie worden samengevoegd tot één klantcentrum.
- We bieden onze dienstverlening bij voorkeur online aan en houden daarnaast ook andere kanalen aan (schriftelijk, telefonisch, persoonlijk).

Wat geven we uit aan 5.3 Dienstverlening en burgerzaken?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	176.443	0	176.443	362.291	362.291	362.291	362.291
Lasten	-77.714	-5.700	-83.414	-172.080	-172.044	-172.185	-172.498
Saldo	98.729	-5.700	93.029	190.211	190.247	190.106	189.793

5.4 Samenwerken en besturen

Wat willen we bereiken?

Waar het ons werk effectiever en efficiënter maakt zoeken we de samenwerking op zodat de bestuurskracht van Woensdrecht wordt versterkt.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Met implementatie van de Nota Verbonden Partijen West Brabant en herziening van de gemeenschappelijke regelingen waarin Woensdrecht deelneemt voeren we de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen door.
- Woensdrecht vervult, uitgaande van de eigen doelstellingen bewust de juiste rol, bestuurlijk en ambtelijk in de diverse regionale overleggen, agenda's en plannen.

Wat geven we uit aan 5.4 Samenwerken en besturen?

Met ingang van begrotingsjaar 2024 is aan dit product het uit product 5.11 afkomstige budget voor het Secretariaat Commissie Bezwaarschriften toegevoegd. Product 5.11 komt daarmee per 2024 te vervallen

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	155.665	0	155.665	140.659	140.659	140.659	140.659
Lasten	-2.046.644	-22.187	-2.068.831	-2.195.459	-2.180.705	-2.191.138	-2.196.592
Saldo	-1.890.979	-22.187	-1.913.166	-2.054.800	-2.040.046	-2.050.479	-2.055.933

5.5 Financiën

Wat willen we bereiken?

Woensdrecht is een financieel gezonde gemeente.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Onze meerjarenbegroting 2025-2028 voldoet aan de criteria van de Provincie Noord-Brabant voor repressief toezicht, wat blijkt uit het verkrijgen van een schriftelijke goedkeuring van onze begroting.
- Onze Jaarstukken voor het jaar 2023 voldoen aan de criteria van de accountant, met als resultaat een goedkeurende controleverklaring.

Wat willen we bereiken?

Woensdrecht verantwoordt transparant.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We geven opvolging aan de bevindingen van onze accountant uit de jaarlijkse managementletter.
- De verbijzonderde interne controle wordt zodanig opgezet, dat het college bij de Jaarstukken 2023 een rechtmatigheidsverklaring kan afgeven over het boekjaar 2023.
- Gedurende het lopende begrotingsjaar verstrekken we openbare financiële tussenrapportages waardoor wanneer nodig tussentijds kan worden bijgestuurd door de gemeenteraad.

Wat geven we uit aan 5.5 Financiën?

Het merendeel van de (te ontvangen) algemene uitkering is begroot op dit product. Daarnaast is een groot deel van de integratie-uitkeringen met ingang van 2019 opgegaan in de algemene uitkering. Daarmee is een deel van de baten van programma 1 Sociaal Domein verhuisd naar programma 5 Bestuurskracht (algemene middelen). Onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves lopen ook via dit product.

Met ingang van 2024 is aan dit product het uit het vervallen product 4.5 afkomstige budget (voor rentelasten) Aviolanda Woensdrecht (circa € 2500 gemiddeld per jaar) toegevoegd.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings- wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	36.556.101	1.048.194	37.604.295	40.486.039	40.723.708	37.007.875	37.211.885
Lasten	-756.950	198.869	-558.081	-505.025	-250.994	-250.653	-248.052
Saldo	35.799.151	1.247.063	37.046.214	39.981.014	40.472.714	36.757.222	36.963.833
Onttrekkingen	952.913	10.386.933	11.339.846	603.847	651.196	826.242	727.265
Stortingen	-1.292.107	-8.102.866	-9.394.973	-978.257	-243.860	-392.331	-299.601
Mutaties reserves	-339.194	2.284.067	1.944.873	-374.410	407.336	433.911	427.664
Resultaat	35.459.957	3.531.130	38.991.087	39.606.604	40.880.050	37.191.133	37.391.497

5.6 Belastingen en heffingen

Wat willen we bereiken?

We streven ernaar om de gemeentelijke heffingen en belastingen in 2025 op hetzelfde niveau te houden als in 2024 (excl. inflatie).

Wat gaan we daarvoor doen?

- Voor het jaar 2025 passen we maximaal de inflatiecorrectie toe op de tarieven van 2024.

Wat geven we uit aan 5.6 Belastingen en heffingen?

Het merendeel van de belastinginkomsten (vooruitlopend op vaststelling van de nieuwe belastingverordeningen) van onze gemeente wordt binnen dit product geraamd.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	6.294.601	0	6.294.601	6.696.047	6.755.367	6.814.689	6.874.009
Lasten	-542.820	0	-542.820	-609.599	-634.730	-662.832	-691.673
Saldo	5.751.781	0	5.751.781	6.086.448	6.120.637	6.151.857	6.182.336

5.7 Informatievoorziening en automatisering

Wat willen we bereiken?

Datagedreven werken: beleid wordt mede gebaseerd op data.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Bij het opstellen van beleid starten we met het gebruik van data (analyses en trends).
- Voor het maken van analyses en voorspelmodellen ontwikkelen we het technisch platform verder door.
- Voor het onderhouden, actualiseren, beheren en beveiligen van data groeien we toe naar centraal datamanagement.

Wat willen we bereiken?

Onze informatievoorziening is maximaal digitaal, betrouwbaar, transparant en veilig.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen ervoor dat de betrouwbaarheid, kwaliteit en actualiteit van informatie is geborgd.
- We voldoen aan de eisen op het gebied van informatiebeveiliging (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) en de eisen van de privacywetgeving (zoals de (Uitvoeringswet) Algemene verordening gegevensbescherming en de Wet politiegegevens).
- We voldoen aan wettelijke eisen op het gebied van betrouwbare en transparante informatievoorziening.

Wat geven we uit aan 5.7 Informatievoorziening en automatisering?

De structurele middelen vanuit het collegewerkprogramma voor Informatie- en communicatietechnologie, informatiebeveiliging en privacy worden vanwege BBV-technische redenen opgenomen onder product 5.8 Overhead.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Lasten	-243.827	-106.325	-350.152	-430.442	-399.670	-422.331	-429.586

5.8 Overhead

Wat willen we bereiken?

Goed en aantrekkelijk werkgeverschap en de ontwikkeling van mens en organisatie.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We zorgen voor een gezonde en veilige (hybride) werkomgeving en bieden vertrouwen, verantwoordelijkheid en vrijheid in de uitvoering van de werkzaamheden binnen de gestelde kaders.
- Waar nodig gaan we samenwerkingsverbanden aan om de kwaliteit en continuïteit van onze dienstverlening te garanderen.

Wat geven we uit aan 5.8 Overhead?

Om te voorkomen dat er verschillen ontstaan in de wijze van toerekening van overhead is een algemene definitie van 'overhead' in artikel 1 van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) opgenomen: 'het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Uitgangspunt van deze definitie is overigens dat (andere uitvoerings-) kosten zoveel mogelijk direct aan de betreffende taken/activiteiten worden toegerekend. Dit uitgangspunt wordt vanzelfsprekend gehanteerd. Vanwege BBV worden alle personeelslasten welke niet direct toewijsbaar zijn aan een taakveld binnen dit product geraamd.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	227.264	5.960	233.224	251.978	251.978	251.978	251.978
Lasten	-9.282.649	370.163	-8.912.486	-9.427.783	-9.100.464	-8.992.555	-9.014.643
Saldo	-9.055.385	376.123	-8.679.262	-9.175.805	-8.848.486	-8.740.577	-8.762.665

5.9 Personeel en organisatie

Wat willen we bereiken?

We binden en boeien (potentiële) medewerkers, die bewust de keuze maken om te werken bij de gemeente Woensdrecht.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We stemmen ontwikkeltrajecten, beleid en personeelsvoorwaarden af op de behoefte van organisatie en medewerkers.

Wat willen we bereiken?

We streven naar een leiderschapstijl waarbij vanuit een inspirerende visie medewerkers zich gewaardeerd en gemotiveerd voelen.

Wat gaan we daarvoor doen?

- Leidinggevenden stimuleren en coachen de onderlinge samenwerking en verbinding tussen het bestuur en medewerkers. We introduceren zelforganisatie.
- We leggen minder nadruk op hiërarchie en meer nadruk op samenspel en houden in de organisatie rekening met de verschillen tussen mensen, teams en taken.
- We versterken de zelfstandigheid en het probleemoplossend vermogen van onze medewerkers.

Wat geven we uit aan 5.9 Personeel en organisatie?

Vanwege BBV-regelgeving worden de baten en lasten voor formatie grotendeels verantwoord binnen product 5.8: Overhead.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0	0
Lasten	-356.400	-709.926	-1.066.326	-419.127	-360.040	-360.336	-360.993
Saldo	-356.400	-709.926	-1.066.326	-419.127	-360.040	-360.336	-360.993

5.10 Communicatie

Wat willen we bereiken?

Onze inwoners zijn goed geïnformeerd en tevreden over hoe de organisatie en bestuur met hen communiceren.

Wat gaan we daarvoor doen?

- We communiceren tijdig en via verschillende kanalen.
- We volgen online berichtgeving om te weten wat er leeft, zodat we hier onze communicatie en dienstverlening op af kunnen stemmen.
- We vergroten de effectiviteit en het bereik van onze online berichten.

Wat geven we uit aan 5.10 Communicatie?

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0	0
Lasten	-36.034	0	-36.034	-36.433	-36.425	-36.455	-36.522
Saldo	-36.034	0	-36.034	-36.433	-36.425	-36.455	-36.522

5.11 Juridische zaken

Wat geven we uit aan 5.11 Juridische zaken?

Vanwege de geringe omvang van de budgetten op dit product en het feit dat Juridische Zaken onder de reguliere bedrijfsvoeringstaken valt, vervalt product 5.11 met ingang van begrotingsjaar 2024. Het enige budget dat nog onder dit product viel (Secretariaat Commissie Bezwaarschriften) is per 2024 ondergebracht in Product 5.4 Samenwerking en Besturen.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten	0	0	0	0	0	0	0
Lasten	-7.171	0	-7.171	0	0	0	0
Saldo	-7.171	0	-7.171	0	0	0	0

5.12 Nieuwe investeringen

Voor dit programma voorziet het college voor de komende jaren de navolgende investeringen. Met het vaststellen van de financiële positie bij de begrotingsbehandeling autoriseert de raad uitsluitend de nieuwe investeringen van het aankomende begrotingsjaar. Tevens kan uw raad aangeven van welke nieuwe investeringen u op een later tijdstip een apart voorstel voor autorisatie van het investeringskrediet wil ontvangen (art. 5.2 Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023).

Meerjarig investeringsschema Programma 5

Bedragen in €	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5. Bestuurskracht				
70151706 Aanschaf sportveldenwals 2025	0	-10.000	0	0
70151709 Aanschaf plateauwagen 2026(drangh.)	0	0	-11.000	0
70151810 Aanschaf bestelwagen 2024	-22.500	0	0	0
70152401 Aanleg zonnepanelen 2024 gemeentehuis (incl.bibl.)	-345.161	0	0	0
70152402 Aanleg WTB-install.2024 gem.huis (incl.bibl kapel)	-411.677	0	0	0
70152403 Vernieuwen dakbedekking 2024 gem.huis (incl.bibl.)	-39.950	0	0	0
70152404 Aanleg zonnepanelen 2024 MFC Kloosterhof H'heide	-181.000	0	0	0
70152405 Aanleg WTB-install.2024 MFC Kloosterhof incl.sport	-542.000	0	0	0
70152406 Aanbr. dakisolatie 2024 sporthal MFC Kloosterhof	-292.000	0	0	0
70152407 Aanbouw brandweerkazerne Ossendrecht 2024	-75.000	0	0	0
70152501 Aanschaf 3 pick-ups 2026 team Wijk- & Dorpsbeheer	0	0	-185.500	0
70152502 Gladheidsbestrijdingsmaterieel 2025	0	-44.750	0	0
70152601 Aanschaf bladzuigwagen 2026 team Wijk- & Dorpsbeh.	0	0	-35.000	0
70152701 Aanschaf veegmachine 2027 team W&D	0	0	0	-125.000
70152702 Aanschaf riooldoorspuitapparaat 2027 team W&D	0	0	0	-20.000
70152703 aanschaf hogedrukreiniger 2027 team W&D	0	0	0	-3.500
70162401 Vervanging hardware raadzaal 2024	-80.000	0	0	0
Totaal 5. Bestuurskracht	-1.989.288	-54.750	-231.500	-148.500

Nut en noodzaak investeringen in begrotingsjaar Programma 5

Conform Artikel 5, lid 5 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 beschrijft de Programmabegroting nut en noodzaak van de investeringen die betrekking hebben op het begrotingsjaar 2024.

Aanschaf bestelwagen 2024

In november 2021 is het 'Beheerplan 2022 - 2025 Materieel team Wijk- & Dorpsbeheer' vastgesteld. Conform het plan is het investeringsbudget van de aanschaf van de bestelwagen opgenomen.

Aanleg zonnepanelen, WTB-installaties, vernieuwen dakbedekking en aanbrengen dakisolatie diverse gemeentelijke gebouwen 2024

In december 2022 heeft de gemeenteraad de nota 'Verduurzamen van gemeentelijk vastgoed 2022-2030, gemeentelijke gebouwen en brandweerkazernes' vastgesteld. Conform de nota zijn de bovenvermelde investeringsbudgetten opgenomen.

Aanbouw brandweerkazerne Ossendrecht 2024

De veiligheidsregio heeft aangegeven dat het arbotechnisch niet langer verantwoord is om brandweermensen zich in de beperkte ruimte naast de brandweerwagen om te laten kleden bij een uitruk. Omdat er verder geen geschikte ruimte is om (snel) om te kunnen kleden heeft de Veiligheidsregio een verzoek ingediend voor uitbreiding van de brandweerkazerne om in deze behoefte te kunnen voorzien.

Vervanging hardware raadzaal 2024

In juli 2023 heeft de gemeenteraad de 'Perspectievennota 2024-2027' vastgesteld. Conform de Perspectievennota is voor de vervanging van hardware in de raadzaal een budget van € 80.000 opgenomen.

5.13 Indicatoren

Lokale indicatoren Programma 5. Bestuurskracht

Met ingang van de programmabegroting 2020 zijn de verplichte BBV-indicatoren aangevuld met een aantal lokale indicatoren. In onderstaande tabel zijn indicatoren 1 t/m 5 ook verplicht vanuit de BBV, maar omdat deze lokaal ingevuld moeten worden, komen deze in onderstaande tabel terecht).

Lokale indicatoren	2020	2021	2022	2023
1. Formatie per 1000 inwoners	6,2	6,1	6,1	6,3
2. Bezetting per 1000 inwoners	5,5	6,1	5,6	6,2
3. Apparaatskosten	€ 802	€ 776	€ 889	nbn
4. Externe inhuur	7,4 %	3,2 %	10,2 %	nbn
5. Overhead	13,3 %	15,3 %	13,81 %	nbn
6. Veiligheidsgevoel	-	-	-	-
7. Klanttevredenheid dienstverlening				
- balie	8,6	8,1	8,0	8,5
- telefoon	7,2	7,7	8,2	9,0
- digitale kanalen	8,1	7,8	7,0	_ wordt niet meer gemeten

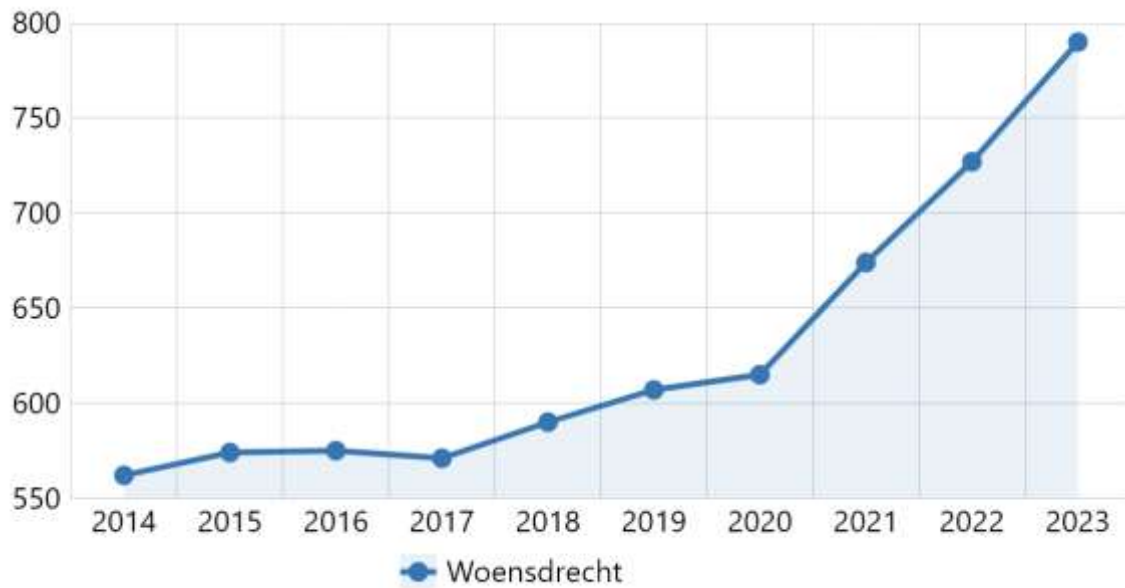
Toelichting:

1. Formatie betreft het aantal fte's dat in dienst mag zijn.
2. Bezetting betreft het werkelijke aantal fte's dat werkzaam is.
3. Apparaatskosten per inwoner: alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur.
4. Externe inhuur: kosten als percentage van de totale loonsom.
5. Overhead: percentage van de totale lasten.
6. Veiligheidsbeleving is weergegeven op een schaal van 1 (heel laag) tot 10 (heel hoog). *Bron: Lemon-onderzoek 'Leefbaarheid in Woensdrecht'. In 2023 volgt een nieuw Lemon-onderzoek. De laatste Lemon-rapportage was van 2019.*
7. Waardering die de afnemer van de dienst geeft aan de dienstverlening aan de balie (respectievelijk telefoon of website) op een schaal van 1 (heel laag) tot 10 (heel hoog). *Bron: NVVB Dashboard Continu.*

Verplichte BBV indicatoren Programma 5. Bestuurskracht

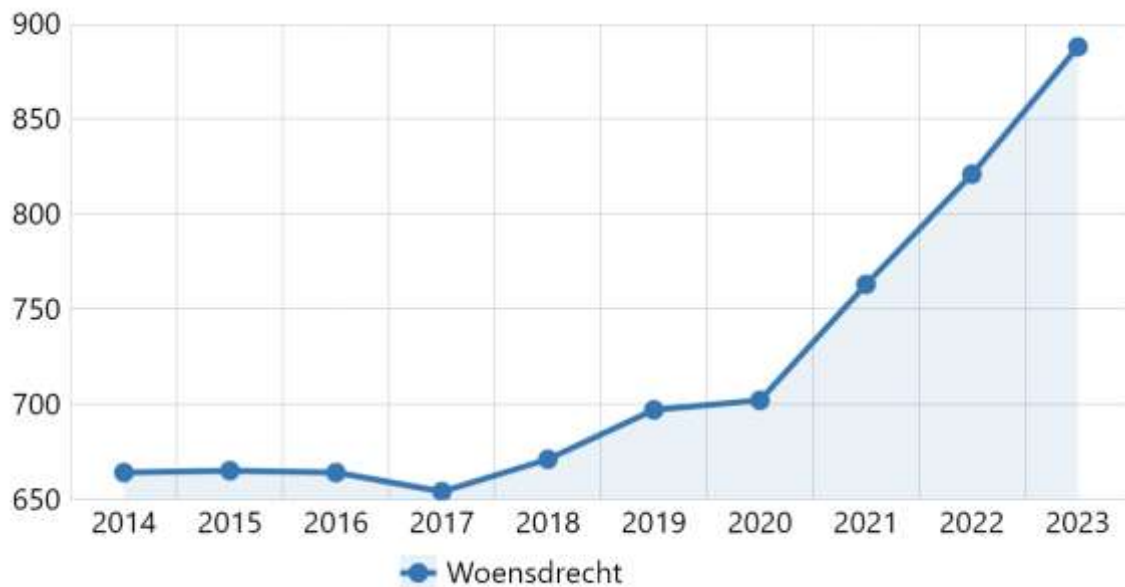
In deze paragraaf worden de indicatoren behorende bij Programma 5. Bestuurskracht weergegeven. Deze cijfers worden automatisch opgehaald van www.waarstaatjegemeente.nl en www.woensdrecht.incijfers.nl. Voor verdere verdieping en vergelijking met Nederland, Provincie Noord-Brabant en andere gemeenten verwijzen wij u graag naar deze twee websites. Wanneer cijfers, jaarschijven of toelichtingen ontbreken, ontbraken ze ten tijde van het opstellen van dit document in de bron. Gemeente Woensdrecht heeft daar geen invloed op. In een volgend document worden deze indicatoren dan waarschijnlijk geactualiseerd.

Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden in euro's

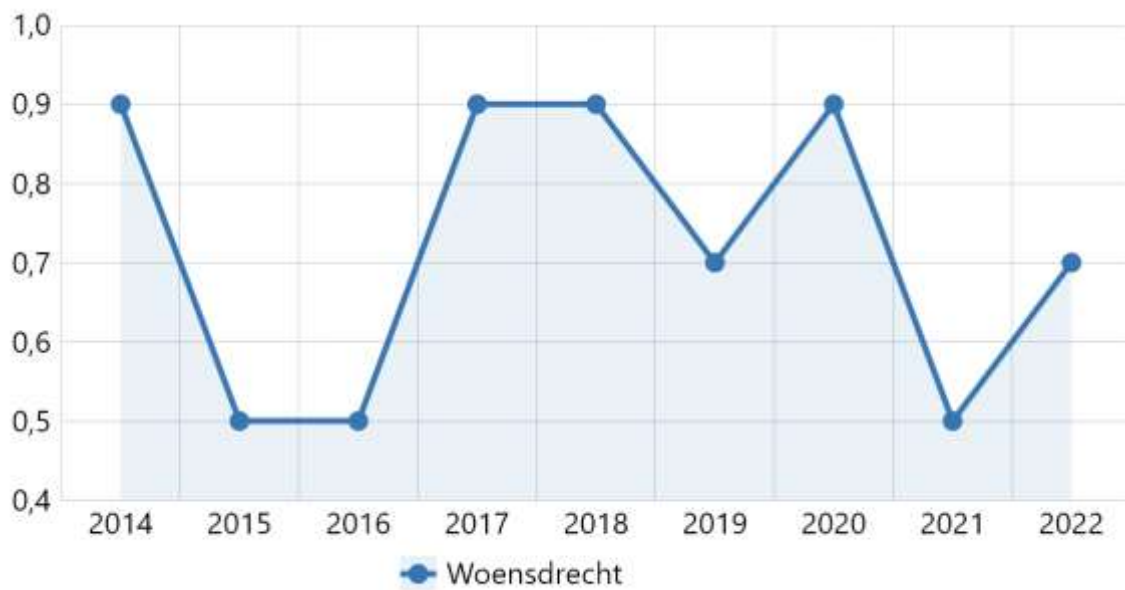
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Woensdrecht	562	574	575	571	590	607	615	674	727	790

Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden in euro's

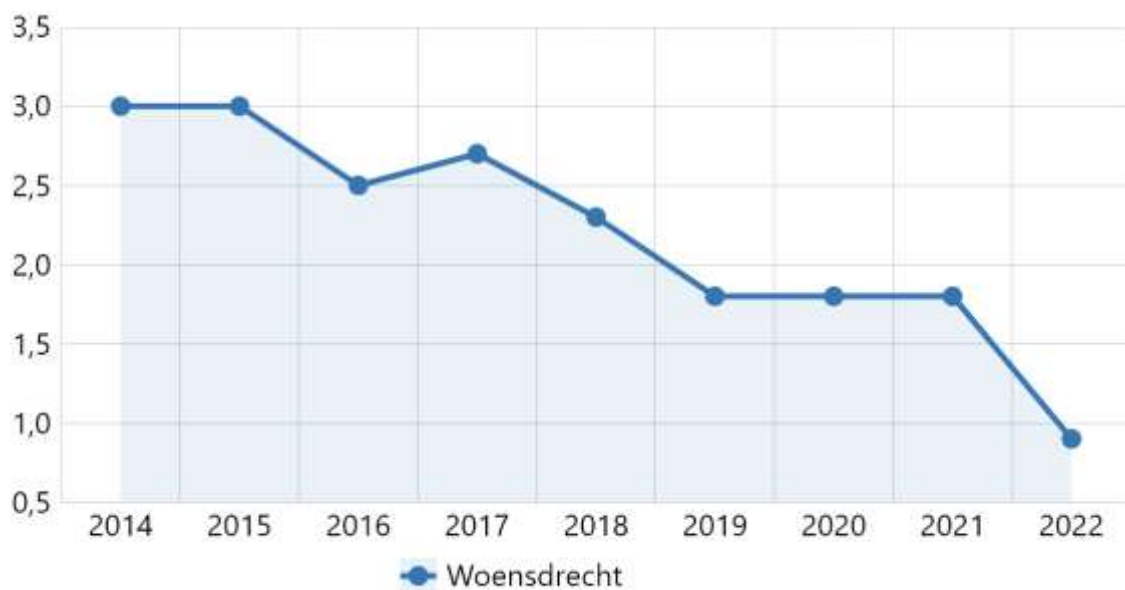
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Woensdrecht	664	665	664	654	671	697	702	763	821	888

Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners

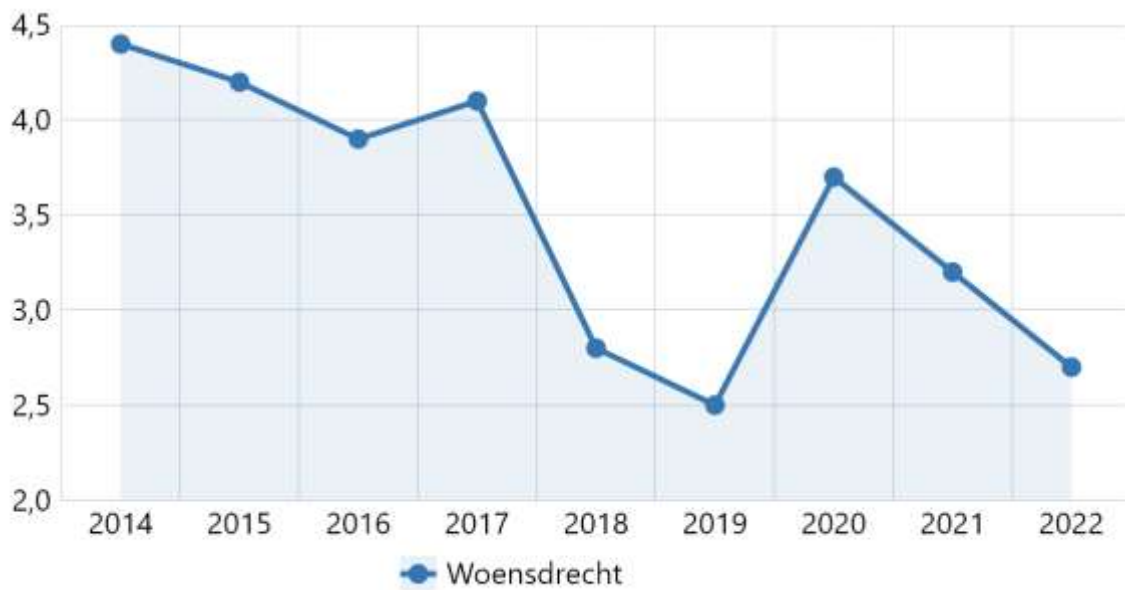
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	0,9	0,5	0,5	0,9	0,9	0,7	0,9	0,5	0,7

Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners

Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	3,0	3,0	2,5	2,7	2,3	1,8	1,8	1,8	0,9

Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners

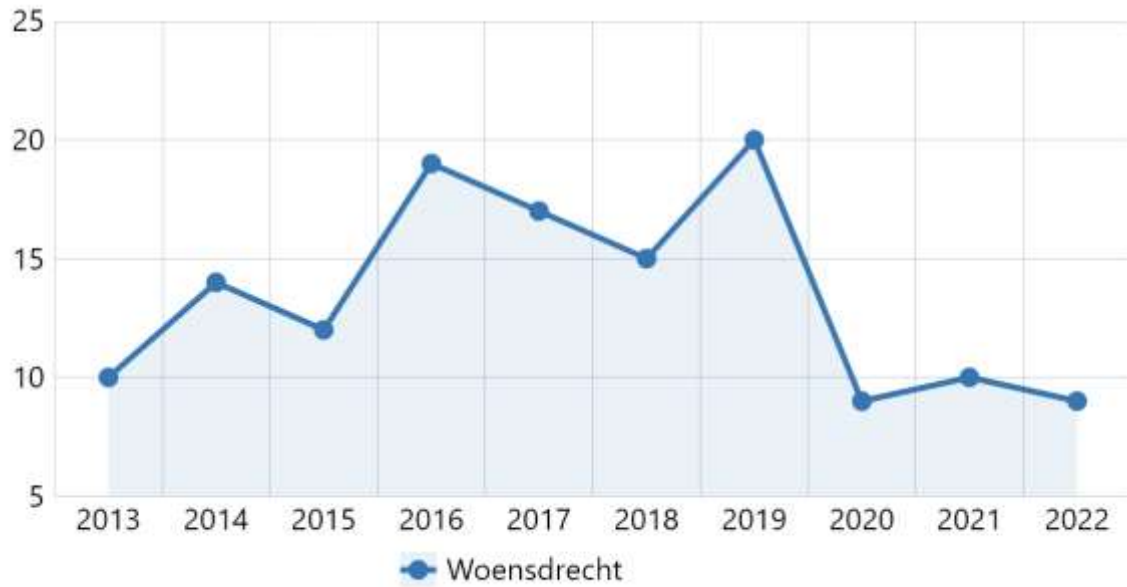
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	4,4	4,2	3,9	4,1	2,8	2,5	3,7	3,2	2,7

Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners

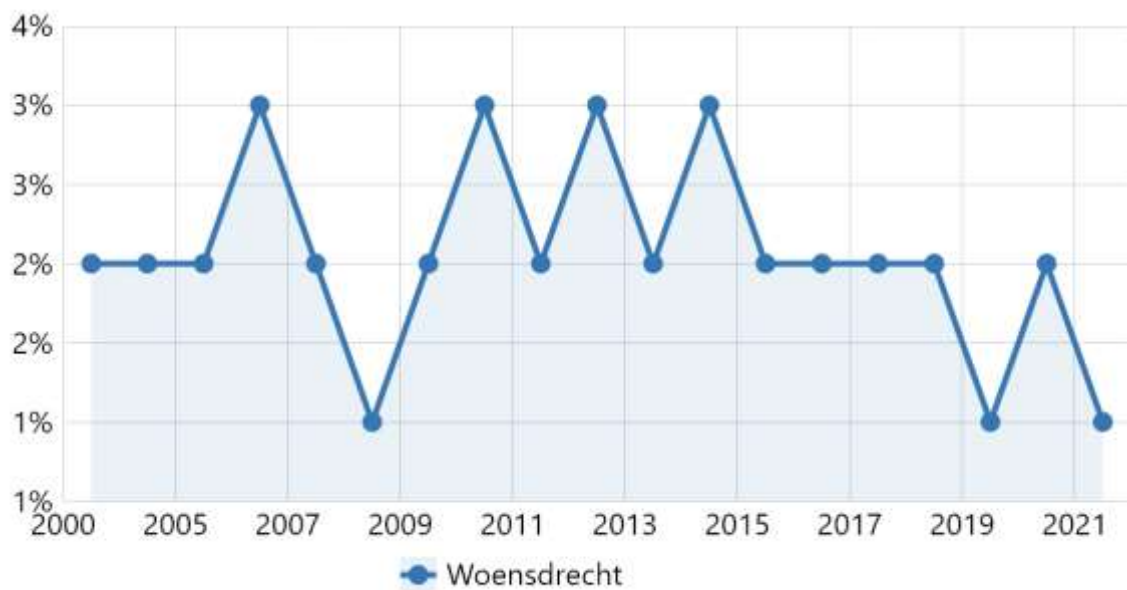
Gebied	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	6,5	6,5	5,5	4,4	5,0	4,3	3,9	5,7	4,3

Verwijzingen Halt per 1.000 jongeren

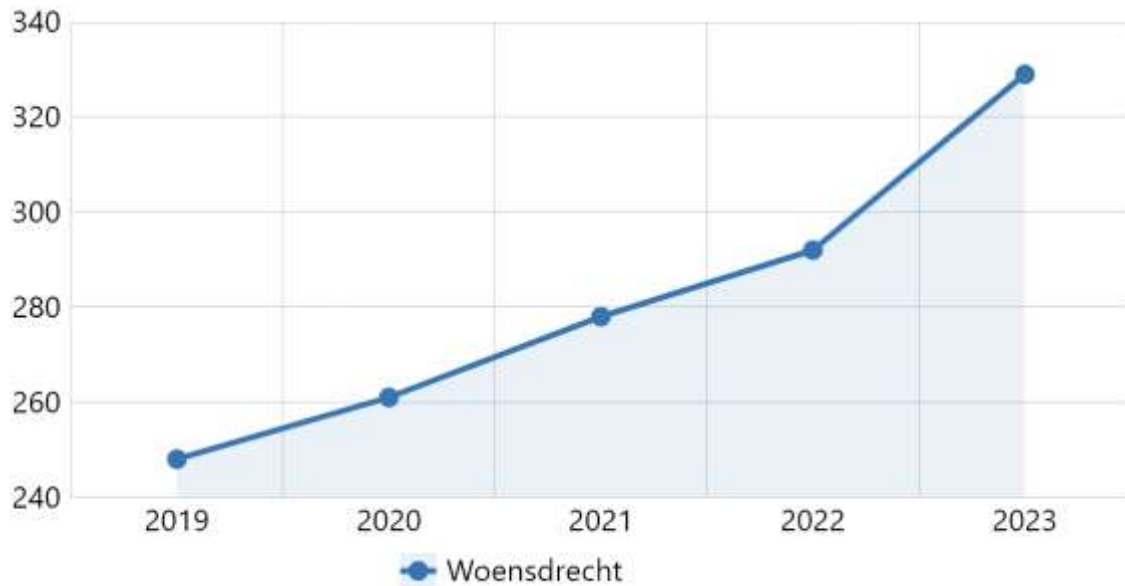
Gebied	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Woensdrecht	10	14	12	19	17	15	20	9	10	9

Percentage jongeren 12-21 jaar met een delict voor de rechter

Gebied	2000	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Woensdrecht	2 %	2 %	2 %	3 %	2 %	1 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %	3 %	2 %	2 %	2 %	2 %	1 %	2 %	1 %

Gemiddelde WOZ-waarde woningen (x €1000)

Gebied	2019	2020	2021	2022	2023
Woensdrecht	248	261	278	292	329

Paragrafen

Paragraaf 1 Opgaven

Algemeen

De Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 stelt dat de raad, bij aanvang van de raadsperiode, kan aangeven over welke aanvullende onderwerpen zij in een aparte paragraaf bij de P&C-stukken wenst te worden geïnformeerd. In het Collegewerkprogramma 2022-2026 heeft het college de volgende onderwerpen bestempeld als opgaven:

1. Verduurzaming: Klimaatadaptatie, Duurzaamheid en Energietransitie
2. Economie
3. Bouwen & wonen

Opgave Verduurzaming: Klimaatadaptatie, Duurzaamheid en Energietransitie

Inleiding

Woensdrecht is de groene gemeente op de Brabantse Wal en heeft duurzaamheid hoog in het vaandel staan. De duurzaamheidsvisie (2017-2035) heeft als doel de gemeente in 2035 energie- en klimaatneutraal te maken.

Duurzaamheid loopt als een rode draad door alle uitvoeringsprogramma's heen waarmee we concreet de ambities waar kunnen maken. We kijken wat we als gemeente zelf kunnen in de openbare ruimte, gemeentelijk vastgoed en inkoop. Hierin vervullen en nemen we ook een voorbeeldfunctie.

Daarnaast zoeken we nadrukkelijk de samenwerking op met onze inwoners, verenigingen en ondernemers/bedrijven. Dit is noodzakelijk voor de gezamenlijke verduurzamingsopgave.

De agrarische sector is onlosmakelijk verbonden met ons landschap. Daar moet ruimte voor blijven. We realiseren ons dat het verminderen van stikstofuitstoot noodzakelijk is, maar we zijn tegen een gedwongen uitkoop van onze agrariërs.

Ontwikkelingen

- Klimaatverandering: We zien steeds vaker extremere weersvormen, met langere perioden van droogte en wateroverlast door hevige regenbuien.
- Klimaatakkoord: Vanuit het klimaatakkoord dienen Nederlandse gemeenten een warmtevisie op te stellen waarin beschreven staat hoe we uiterlijk 2050 van het aardgas af zijn. De 'energietransitie' hangt hiermee samen, waarbij we overgaan van fossiele brandstof naar duurzame en CO2 neutrale energiebronnen.
- Landelijk zien we een veranderende trend van milieuwetgeving/stikstof.
- Fluctuaties binnen energieprijzen.

Ambities

- Duurzaamheid en klimaatbestendigheid worden een onderdeel van alle gemeentelijke beleidsterreinen.
- Een energie- en klimaatneutrale gemeente in 2035.
- Hoeveelheid (rest)afvalstoffen verder naar beneden brengen en voldoen aan de VANG-Doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof).

Wat doen we in deze bestuursperiode?

- We denken op een duurzame en klimaatbestendige manier en handelen in de ontwikkeling en uitvoering van plannen op alle beleidsterreinen.
- Nieuw uitvoeringsprogramma duurzaamheid opstellen op basis van de Duurzaamheidsvisie.
- Uitvoering geven aan diverse projecten en activiteiten:
 - *Warmtevisie wijkscans en uitvoering (2023-2030)*
Op basis van wijkscans gaan we kijken welke wijken kansrijk zijn voor een snelle transitie naar aardgasvrij. Vervolgens stellen we samen met de inwoners een wijkuitvoeringsplan op en brengen dit gezamenlijk tot uitvoering.
 - *Energiebesparing en verduurzaming*
In deze bestuursperiode worden het gemeentelijk vastgoed en de gemeentelijke accommodaties zo energieneutraal mogelijk gemaakt volgens het 'BENG' (bijna energieneutraal) of 'ENG' (energieneutraal) uitgangspunt. Met subsidies vanuit het Rijk stimuleren we energiebesparing en verduurzaming bij inwoners en bereiken we de kwetsbare huishoudens die het meest te lijden hebben onder de hoge energieprijzen.
 - *Regionale Energie Strategie (RES) 2.0*
Vormgeving Regionale Energie Strategie (RES) 2.0 en richting geven aan de gekoppelde uitvoering.
 - *Groene Agenda*
Uitvoering geven aan de Groene Agenda voor de periode 2021-2025. Hierin wordt extra aandacht geschonken aan de thema's biodiversiteit, klimaatbestendigheid en duurzaamheid.
 - *Duurzame mobiliteit*
We zetten in op innovatieve toepassingen op het gebied van elektrisch vervoer en het ontwikkelen van mobiliteitshubs.
 - *(Her)ontwikkeling afvalinzameling*
Samen met Saver zetten we in op innovatieve manieren van recycling en afvalscheiding.

Stand van zaken per Programmabegroting 2024

Woensdrecht is de groene gemeente op de Brabantse Wal die wordt bedreigd door extremere weersomstandigheden die kunnen leiden tot verdroging en wateroverlast. Hierdoor staan we voor een grote uitdaging en zullen we maatregelen treffen in het kader van klimaatverandering en biodiversiteit.

Woensdrecht draagt bij aan de energietransitie door zonneparken te ontwikkelen en pilots te draaien met betrekking tot wijkverduurzaming. Ook het isoleren van woningen komt hierbij aan bod.

Opgave Economie

Inleiding

De gemeente Woensdrecht is gelegen op een unieke geografische locatie tussen de havens van Antwerpen, Moerdijk en Rotterdam en is hierdoor een aantrekkelijke vestigingsplaats voor bedrijvigheid. Er is een aantal grote werkgevers, waaronder op het gebied van luchtvaartgebonden onderhoud. Midden- en kleinbedrijf vormt een onmisbare voorziening binnen onze kernen. Het is voor de leefbaarheid belangrijk om dit in stand te houden. Hierbij is een goede relatie tussen gemeente en ondernemers van belang.

Ontwikkelingen

- Druk op de arbeidsmarkt.
- Economische onzekerheid vanwege de energiecrisis.
- Toenemende inflatie.

Ambities

- We stimuleren hergebruik en verduurzaming van bestaande bedrijventerreinen.
- Stimuleren van samenwerking tussen ondernemers/bedrijven en gemeente.
- Voorzien in voldoende geschoold en gekwalificeerd personeel.

Wat doen we in deze bestuursperiode?

- We versterken onze netwerken met ondernemers om samenwerking te versterken.
- Samen met onze ondernemers en inwoners stellen we een nieuwe economische visie op.
- Stimuleren verbinding overheid, onderwijs, ondernemers, om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt te matchen.
- We intensiveren de contacten met Vlaamse en Nederlandse netwerkorganisaties.
- We realiseren Driehoeven III voor bestaande en eigen ondernemers uit de gemeente.

Stand van zaken per Programmabegroting 2024

- De frequentie van het overleg met de bedrijvenvereniging Zuidwesthoek is verhoogd naar een keer per kwartaal. Er vindt intensieve informatie uitwisseling plaats.
- De basis voor de nieuwe economische visie is gelegd. Deze wordt nog afgestemd met betrokken partijen naar een definitieve versie.
- Voor Business Park Aviolanda en de Vliegbasis is een Human Capital Agenda 2.0 opgesteld. Een onderzoek naar vestigingsfactoren voor personeel en studenten is in afronding.
- De provincie heeft programmastatus verleend aan de uitbreiding van Driehoeven en voor een sub-regionaal strategisch bedrijventerrein gericht op topsectoren. Voor Driehoeven III loopt de planologische procedure.

Opgave Bouwen & wonen

Inleiding

De gemeente Woensdrecht zet zich ervoor in dat haar dorpen zich ook in de toekomst blijven ontwikkelen als kernen waarin het goed wonen is. Met het inzetten op nieuwbouw, wordt een passend

antwoord gevonden op de groeiende vraag naar woningen. Het woningbouwprogramma stemmen we op de eerste plaats af op de vraag naar woningen van de eigen inwoners. We geven daarom prioriteit aan het realiseren van betaalbare woningen voor starters, jonge huishoudens en senioren die in Woensdrecht willen blijven wonen. Doorstromers moeten de mogelijkheid krijgen om door te stromen naar een passende woning. Daarnaast willen we ook een kwaliteitsslag maken en focussen we op het verduurzamen en levensloopbestendig maken van de bestaande woningvoorraad.

Door de hoge huizenprijzen en het minimale aanbod van passende woningen, verhuizen mensen minder snel waardoor ze te lang in hun eigen - niet altijd passende - woning blijven wonen. Dit belemmert de doorstroming.

De afgelopen jaren heeft Woensdrecht te weinig kunnen bouwen door stikstofproblemen. De vraag naar woningen binnen onze gemeente komt van meerdere doelgroepen, waaronder: eigen inwoners (starters en doorstromers), instroom van buiten de gemeente, arbeidsmigranten en statushouders.

Vergrijzing en ontgroening vinden plaats, maar leiden niet tot bevolkingsafname. Er is een toename in het aantal huishoudens, maar het aantal inwoners per huishouden neemt af.

De wijziging van samenstelling en doelgroepen leidt niet alleen tot de behoefte aan meer woningen, maar ook aan andere woningtypen.

Ontwikkelingen

- Ouderen en inwoners die zorg nodig hebben, blijven door Rijksbeleid langer thuis wonen. Deze mensen wonen in veel gevallen in een woning die niet langer aansluit op hun woonbehoefte.
- Het vinden van een passende en betaalbare woning is voor veel mensen moeilijk. We voorzien een extra behoefte in het sociale huursegment.
- De komende jaren zal - als gevolg van het door het Rijk aangekondigde stikstofbeleid -het bouwen binnen onze gemeente speciale aandacht vragen.

Ambities

- Ondanks de stikstofproblematiek kijken we waar er mogelijkheden zijn voor woningbouw.
- Voldoende huisvesting en maatschappelijke ondersteuning in combinatie met de juiste zorg.
- We bouwen voor alle categorieën woningzoekenden, alle typen en woonvormen. We richten ons in het bijzonder op jongeren (starters) en senioren en willen dat daar in totaliteit één op de drie nieuw te bouwen woningen voor beschikbaar komt.
- We streven ernaar om binnen de bestuursperiode tenminste 250 woningen te bouwen. Onze ambitie is groter.

Wat doen we in deze bestuursperiode?

- Contacten met de provincie geven wij hoge prioriteit om onze woningbouwplanning te realiseren.
- Middels de omgevingswet geeft de gemeente ruimte aan vernieuwende woonvormen, op voorwaarde dat dit niet strijdig is met de omgevingsvisie.
- Met de woningbouwcorporaties geven we uitvoering aan de meerjarige prestatieafspraken waarin zowel afspraken gemaakt zijn over beschikbaarheid als over kwaliteit.

- Wij geven uitvoering aan de Woondeal waarbinnen is afgesproken dat 30 % van de nieuw te bouwen woningen bestaat uit sociale huurwoningen; 37 % bestaat uit 'overig'-betaalbaar tot € 355.000 en 33% is vrij in te vullen.
- Naast het vergroten van de kwantiteit is er ook aandacht voor het verhogen van de kwaliteit van de woningvoorraad. Er zijn hoge ambities voor wat betreft het energiezuinig en daar waar mogelijk energieneutraal maken van woningen volgens het 'BENG' (bijna energieneutraal) of 'ENG' (energieneutraal) uitgangspunt). Ook wordt ingezet op het levensloopbestendig maken van woningen, zowel bij de bestaande voorraad als bij nieuwbouw.
- Bij het realiseren van nieuwe woningen, zetten we bewezen technieken in om zoveel mogelijk klimaatbestendig en natuur-inclusief te bouwen.
- We stellen een woonzorgvisie op om de toekomstige vraag naar wonen en zorg van verschillende doelgroepen in beeld te brengen en hier beleidsmatig en qua uitvoering richting aan te geven. Voor wat betreft het urgentievraagstuk voor woningzoekenden uit bijzondere doelgroepen wordt een huisvestingsverordening opgesteld.

Stand van zaken per Programmabegroting 2024

Er speelt veel op het beleidsveld wonen en de rol en verantwoordelijkheid van de gemeente wordt steeds groter.

Hierop wordt actief geanticipeerd. Zo wordt er uitvoering gegeven aan de Wet goed verhuurderschap, is er recent een woondeal gesloten en wordt er een woonzorgvisie opgesteld. Tevens is de samenwerking met de woningcorporaties versterkt. Samen werken we toe aan een vergroting van de sociale huurvoorraad in de gemeente Woensdrecht. Daarnaast wordt ingezet op het verhogen van de kwaliteit van de bestaande woningen.

Paragraaf 2 Lokale heffingen

Algemeen

Lokale heffingen zijn te onderscheiden in belastingen enerzijds en leges, rechten en overige tarieven anderzijds. Inzicht in de omvang, werking en reikwijdte van de lokale heffingen is van belang voor de raad omdat ze, naast de inkomsten van de algemene uitkering, veelal de enige mogelijkheid vormen om aanvullende wensen te kunnen financieren. Tegelijkertijd wordt steeds kritischer gekeken naar de totale gemeentelijke belastingdruk. Daarbij is niet alleen inzicht in absolute zin belangrijk, aangezien Woensdrecht niet op zichzelf staat: inzicht in de hoogte van de heffingen van vergelijkbare gemeenten is eveneens verhelderend. Een gemeente is beperkt in de belastingsoorten die ze mag heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de Gemeentewet.

In deze paragraaf treft u een toelichting op de belangrijkste tariefaanpassingen voor het begrotingsjaar 2024. De belastingverordeningen voor 2024 worden in de openbare raadsvergadering van december 2023 aan de raad ter vaststelling aangeboden. De in deze paragraaf opgenomen tarieven voor 2024 zijn onder voorbehoud van besluitvorming door de raad. Na de uitgangspunten van ons lokale beleid, een tabel van de geraamde inkomsten in 2024 (A) en een overzicht van de tariefontwikkeling 2020-2024 (B) worden achtereenvolgens de volgende onderwerpen toegelicht:

1. Onroerende-zaakbelastingen (ozb)
2. Afvalstoffenheffing
3. Rioolheffing
4. Lokale lastendruk
5. Vergelijkend overzicht woonlasten
6. Hondenbelasting
7. Forensenbelasting
8. Toeristenbelasting
9. Marktgeden
10. Lijkbezorgingsrechten
11. Leges
12. Kwijtscheldingsbeleid

Lokaal beleid

Het beleid ten aanzien van lokale heffingen is gebaseerd op de uitgangspunten van het coalitieakkoord 2022-2026 en het collegewerkprogramma 2022-2026 'Stabiel en daadkrachtig voor Woensdrecht'. We streven ernaar om de gemeentelijke heffingen en belastingen op hetzelfde niveau te houden en passen maximaal alleen een inflatiecorrectie toe.

De uitgangspunten met betrekking tot de financiën van de gemeente zijn:

- Om alle thema's te kunnen uitvoeren, heeft de gemeente behoefte aan voldoende financiële middelen. De financiële positie van de gemeente is gezond, het huishoudboekje is op orde. Van belang is dat dit zo blijft. De hoge inflatie plaatst ons voor grote uitdagingen. Dit leidt tot hogere uitgaven in de exploitatie, maar ook de ramingen voor investeringen worden daardoor ongewis. Dat laatste kan leiden tot het temporiseren van uitgaven. Mogelijk stelt ook een herverdeling van het gemeentefonds ons voor extra uitdagingen. We streven ernaar om de gemeentelijke heffingen en belastingen op hetzelfde niveau te houden en passen maximaal alleen een inflatiecorrectie toe;

- de inflatie raakt onze inwoners diep in hun portemonnee. De gemeente doet binnen haar wettelijke mogelijkheden wat ze kan;
- met het coalitieakkoord 2021-2025 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst' van het kabinet lijkt in de komende jaren weliswaar een ruime hoeveelheid extra middelen beschikbaar te komen, maar over de financiële positie van gemeenten na 2026 blijven zorgen bestaan. Aandachtspunt blijft onze solvabiliteit (eigen vermogen ten opzichte van totaal vermogen);
- de hoeveelheid (rest)afvalstoffen moet verder naar beneden en uitgangspunt is het voldoen aan de VANG-doelstellingen (Van Afval Naar Grondstof). Samen met Saver NV zetten we in op innovatieve manieren van recycling en afvalscheiding. De milieustraat zal daar een spil in zijn. Het uitgangspunt blijft dat de gebruiker betaalt en de afvalstoffenheffing kostendekkend is.

Woensdrecht kent een gemiddeld belastingniveau. De COELO-Atlas 2023, die voor alle Nederlandse gemeenten een vergelijking maakt van de woonlasten, bevestigt dit beeld. De woonlasten worden gedefinieerd als het totaal van de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Van de 352 binnengemeentelijke tariefgebieden in Nederland staat Woensdrecht op plaats 114; d.w.z. er zijn 113 tariefgebieden die lagere woonlasten hebben en 238 met hogere woonlasten. Woensdrecht bevindt zich daarmee boven het gemiddelde van de provincie Noord-Brabant, echter onder het gemiddelde van Nederland.

A. Geraamde inkomsten

In 2024 worden de volgende inkomsten met betrekking tot de lokale heffingen geraamd:

Bedragen kolom 2 t/m 6 x € 1.000

Inkomsten lokale heffingen per belastingsoort							
Titel	Jaarstukken 2022	Begroting 2023 (incl. wijziging)	Primitieve begroting 2024	Heffingsmaatregel 2024	Totaal 2024 (1)	In % 2024 (2)	Bedrag 2024 (per inwoner) (3)
1	2	3	4	5	6	7	8
Onroerende zaakbelastingen	5.118	5.442	5.498	330	5.828	49,79%	€ 263
Afvalstoffenheffing	2.500	2.783	2.672	209	2.881	24,61%	€ 130
Rioolheffing	2.028	2.134	2.134	38	2.172	18,56%	€ 98
Hondenbelasting	118	116	116	13	129	1,10%	€ 6
Forensenbelasting	49	51	51	3	54	0,46%	€ 2
Toeristenbelasting	559	641	641	-	641	5,48%	€ 29
Totaal:	10.372	11.167	11.112	593	11.705	100%	€ 527

(1) Opbrengst na verwerking van de heffingsmaatregel 2024.

(2) Opbrengst per belastingsoort als percentage van de totale belastingopbrengst 2024.

(3) Totaal 2024 gedeeld door aantal inwoners gemeente Woensdrecht (raming per 1-1-2024 = 22.200)

B. Tariefontwikkeling 2020-2024

Tarieven per belastingsoort			2020	2021	2022	2023	2024
Onroerende zaakbelastingen							
Woningen: eigenaren			0,1083%	0,1134%	0,1081%	0,1058%	0,1075%
Niet-woningen: eigenaren			0,1661%	0,1844%	0,1862%	0,1821%	0,1887%
Niet-woningen: gebruikers			0,1382%	0,1546%	0,1561%	0,1527%	0,1582%
Afvalstoffenheffing							
Bedragen in €							
Vast deel			150,00	175,00	178,50	197,25	212,25
Afvalcontainer (per lediging):							
- 240 liter restafvalcontainer							
1 - 13 ledigingen			8,00	8,00	8,16	9,02	9,71
14 - 20 ledigingen			10,00	10,00	10,20	11,27	12,13
21 - 26 ledigingen			12,00	12,00	12,24	13,53	14,56
- 140 liter restafvalcontainer							
1 - 13 ledigingen			4,70	4,70	4,79	5,29	5,69
14 - 20 ledigingen			5,85	5,85	5,97	6,60	7,10
21 - 26 ledigingen			7,00	7,00	7,14	7,89	8,49
- 240 liter gft-afvalcontainer							
- 140 liter gft-afvalcontainer							
- Ondergrondse restafvalcontainer (per inworp)			1,00	1,00	1,02	1,13	1,22
Rioolheffing							
			Bedragen in €				
Vastrecht	1.1.1	woning met één persoon	147,00	152,50	152,50	157,40	157,40
		woning met meerdere personen	196,00	203,50	203,50	210,00	210,00
	1.1.2	niet-woning	196,00	203,50	203,50	210,00	210,00
Gedifferentieerde tarieven niet-woningen	2.1.1	vastrecht + variabel tarief voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 501 m3 tot en met 1.000 m3, per m3	0,89	0,92	0,92	0,95	0,95
	2.1.2 (oud)	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 1.001 tot en met 2.000 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 berekende bedrag	0,60				
	2.1.3 (oud)	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 2.001 tot en met 5.000 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 berekende bedrag	0,37				
	2.1.4 (oud)	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 5.001 tot en met 10.000 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 en 2.1.2 berekende bedrag	0,29				
	2.1.5 (oud)	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 10.001 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 tot en met 2.1.4 berekende bedrag	0,21				
	2.1.2	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 1.001 tot en met 10.000 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 berekende bedrag		0,52	0,52	0,54	0,54
	2.1.3	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 10.001 tot en met 20.000 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 en 2.1.2 berekende bedrag		0,24	0,24	0,25	0,25
	2.1.4	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 20.001 tot en met 30.000 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 tot en met 2.1.3 berekende bedrag		0,23	0,23	0,24	0,24
	2.1.5	voor de hoeveelheid afgevoerd water vanaf 30.001 m3, per m3 verhoogd met het op basis van 2.1.1 tot en met 2.1.4 berekende bedrag		0,22	0,22	0,23	0,23

Hondenbelasting					
1e hond	37,50	37,50	37,50	37,50	37,50
2e en volgende hond	65,00	65,00	65,00	65,00	65,00
Kennel	155,00	155,00	155,00	155,00	155,00
Forensenbelasting					
Tarief	3,36‰	0,3413%	0,3251%	0,3179%	0,3231%
Toeristenbelasting					Bedragen in €
Per overnachting, per persoon	1,50	1,50	1,50	1,50	1,50
Marktgeden					Bedragen in €
Weekmarkt Hoogerheide	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50
Weekmarkt Putte	4,50	4,50	4,50	4,50	4,50
Jaarmarkt Putte	105,00	105,00	105,00	105,00	105,00

1. Onroerende-zaakbelastingen (ozb)

De onroerende-zaakbelastingen worden berekend naar een percentage van de waarde van de onroerende zaak; de WOZ-waarde. De peildatum van de WOZ-waarde is 1 januari van het jaar voorafgaand aan het jaar waarop de aanslag betrekking heeft. De WOZ-waarde per 1 januari 2023 is leidend voor de belastingaanslag van 2024. De nieuwe WOZ-waarden voor 2023 zijn nog niet bekend. Volgens voorlopige cijfers van de Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB) wordt de stijging van de WOZ-waarden voor 2024 (peildatum 1 januari 2023) ingeschat op 4% bij woningen. Bij de niet-woningen is sprake van een waardevermindering van 2%. Een waardemutatie van de onroerende zaken wordt gecorrigeerd door middel van aanpassing van de OZB-tarieven.

Bij de OZB-tarieven 2024 is een stijging van 5,7% opgenomen voor de inflatiecorrectie. Het inflatiepercentage is gebaseerd op de ontwikkeling van de consumentenprijsindex van de maand juni 2023 ten opzichte van juni 2022 (bron: CBS). Voor het meerjarenperspectief 2025-2027 van de begroting wordt bij de opbrengsten van de onroerende-zaakbelastingen rekening gehouden met een inflatiepercentage van +1%.

Het 'normtarief', ofwel redelijk peil van de onroerende-zaakbelasting, is door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties voor 2024 vastgesteld op 0,1614% van de WOZ-waarde (2023: 0,1729%; bron: Meicirculaire gemeentefonds 2023).

2. Afvalstoffenheffing

Iedere gemeente heeft de wettelijke plicht tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen binnen haar grondgebied (art. 10.21 en 10.22 Wet milieubeheer). De gemeente kan, ter compensatie van de kosten die verbonden zijn aan de verwijdering van huishoudelijke afvalstoffen, een heffing instellen, alleen voor inwoners, voor ieder perceel (woning) waar de mogelijkheid bestaat tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen, ook al wordt er geen afval aangeboden.

Landelijk zoeken gemeenten naar manieren om meer 'afval' te recyclen en minder aan te bieden als restafval. Zo ook in Woensdrecht. Het verwerken van afval wordt steeds duurder en de noodzaak om grondstoffen duurzaam te recyclen neemt toe. Het beleid in Woensdrecht is erop gericht de hoeveelheid restafval te verminderen tot maximaal 100 kg per persoon per jaar, de zogenoemde VANG-doelstelling. De hoeveelheid restafval van de gemeente Woensdrecht voor 2021 bedraagt 186 kg. per inwoner (bron: Saver NV). Het aantal kg. voor het jaar 2022 is nog niet bekend. Tevens moet de activiteit 'afvalinzameling & -verwerking' kostendekkend uitgevoerd worden. Dat betekent dat de lasten financieel gedekt moeten worden door de baten. Maar ook dat het principe geldt: 'de gebruiker

betaalt'. Om de doelstelling te behalen heeft de raad in 2019 besloten met ingang van 2020 de volgende maatregelen te nemen:

- Verhoging van de variabele en invoering van progressieve tarieven van het aanbieden van het restafval;
- Verhoging van het tarief voor de extra tikken op de milieustraat.

De ophaalfrequentie van het afval blijft gehandhaafd op eenmaal in de twee weken. Het verlagen van de ophaalfrequentie van het restafval naar eenmaal in de vier weken is om redenen van hygiëne en serviceniveau niet doorgevoerd.

De gemeente heeft zich vanuit de duurzaamheidsambities gecommitteerd aan de doelstelling uit het nationale VANG-programma (Van Afval Naar Grondstof). Dit programma beschrijft de doelstellingen voor gemeenten op het gebied van circulariteit van grondstoffen. De ambitie was om in 2020 75% afvalscheiding en 100 kilo restafval per inwoner te realiseren, om uiteindelijk in 2025 30 kg. per persoon in te zamelen met een scheidingspercentage richting de 100%. Het doel om in 2020 100 kilo restafval per inwoner is niet gehaald. De Nederlandse gemeenten hebben echter wel stappen gezet voor het verbeteren van huishoudelijke afvalscheiding. De ambities van 2020 zijn dichterbij gekomen:

- In de periode 2015-2020 daalde de hoeveelheid restafval in Nederland van 240 kg naar 180 kg;
- In 2020 behaalden 31% van de gemeenten 75% afvalscheiding, tegenover 7% in 2015;
- Ruim 15% van de gemeenten hadden minder dan 100 kg restafval per inwoner.

In maart 2022 is het Uitvoeringsprogramma VANG - Huishoudelijk Afval Herijking voor de periode t/m 2025 gepubliceerd. Dit uitvoeringsprogramma geeft invulling aan de uitvoering van het programma VANG-HHA voor de jaren 2021-2025. Om te komen tot kwalitatief nóg betere recycling richt het uitvoeringsprogramma VANG-HHA zich in de periode 2021 – 2025 op twee belangrijke aspecten:

- Het nog beter scheiden van restafval. Tweederde van al het huishoudelijk restafval bestaat uit waardevol, recyclebaar materiaal. Te grote hoeveelheden hiervan belanden in de verbrandingsoven;
- Het verbeteren van de kwaliteit van de deelstromen. Vervuiling en de aanwezigheid van stoorstoffen zorgen ervoor dat de deelstromen die gescheiden worden ingezameld niet optimaal zijn.

Het doel voor heel Nederland is om in 2050 volledig circulair te zijn (bron: www.vang-hha.nl).

Voor 2024 zien we een toename van de kosten van de afvalinzameling als gevolg van de jaarlijkse indexering van de tarieven van Saver. De kosten van de afvalverwerking nemen af als gevolg van een verwachte daling van de hoeveelheid restafval (-200 ton), GFT-E afval (-250 ton), oud papier en karton (-100 ton) en een verwachte lagere vergoeding voor de inzameling van oud papier en karton. Er wordt een geringe daling van de kosten van de milieustraat verwacht als gevolg van een afname (-300 ton) van de hoeveelheid afval. De opbrengsten van monostromen in 2024 nemen af als gevolg van lagere vergoedingen. De opbrengsten van de afvalstoffenheffing dalen als gevolg van een afname van het aantal aanbiedingen van de restafvalcontainers en het aantal inworpen in de ondergrondse restafvalcontainers. Om de afvalverwerking in 2024 kostendekkend te krijgen wordt de raad voorgesteld de tarieven van de afvalstoffenheffing met ingang van 2024 te verhogen met 7,6%. Tevens wordt de raad voorgesteld de tarieven voor het gebruik van de milieustraat met 7,6% te verhogen. De belasting voor het gebruik van de milieustraat bedraagt:

- Voor het 4e tegoed op de Saverpas: € 18,20 (in 2023: € 16,90);
- Voor het 5e en 6e tegoed, per tegoed op de Saverpas: € 36,35 (in 2023: € 33,80);
- Voor het 7e en volgende tegoed, per tegoed op de Saverpas: € 60,60 (in 2023: € 56,35).
- Het aantal 'gratis' tikken op de milieustraat blijft ongewijzigd; nl. 3.

De opbrengsten aan afvalstoffenheffing worden geraamd op € 2.880.750 en dit resulteert in een kostendekkingspercentage van 100%.

Voorziening 'egalisatie afvalinzameling en -verwerking'

Woensdrecht heeft een voorziening 'egalisatie afvalinzameling & -verwerking' tot haar beschikking voor het afdekken van risico's en financiële resultaten van afval. Het verwachte saldo van de voorziening per 01-01-2024 bedraagt (afgerond) € 256.000.

Bedragen in €

Kostendekkendheid afvalinzameling en -verwerking				
Taakveld/omschrijving	Specificatie	Bedrag	%	
Lasten				
7.3 Afval	1. Afvalinzameling	-1.141.750		
	2. Afvalverwerking	-542.850		
	3. Milieustraat	-931.000		
	4. Overig	-192.136		
2.1 Verkeer en vervoer	5. Straatreiniging	-31.112		
6.3 Inkomensregelingen	6. Kwijtschelding afvalstoffenheffing	-85.000		
Baten (exclusief opbrengsten afvalstoffenheffing)				
7.3 Afval	2. Afvalverwerking	342.000		
	3. Milieustraat	9.805		
	6. Dividenduitkering Saver NV	55.000		
BTW		-363.841		
Totaal (lasten minus baten)		-2.880.884	100%	
Opbrengsten afvalstoffenheffing (opgenomen in taakveld 7.3 Afval)		2.880.750		
Saldo en kostendekkendheid		-134	100%	
Onttrekking aan de voorziening 'afvalinzameling & -verwerking'		-		
Saldo afvalinzameling & -verwerking na onttrekking aan de voorziening		-134		

Toelichting op de tabel 'kostendekkendheid afvalinzameling en -verwerking':

Taakveld '7.3 Afval' is het centrale taakveld. Naast de baten en lasten uit het taakveld '7.3 Afval' wordt van het taakveld '2.1 Verkeer en vervoer' een bedrag van (afgerond) € 31.000 in de heffing betrokken. Dit betreft 25% van de geraamde lasten van straatreiniging inclusief het veegvuil. Van het taakveld '6.3 Inkomensregelingen' wordt een bedrag van € 85.000 voor het deel van de kwijtschelding van de afvalstoffenheffing in de heffing betrokken. Het geraamde saldo van 'afvalinzameling & -verwerking' bedraagt € 134 nadelig.

3. Rioolheffing

Onder de naam 'rioolheffing' wordt geheven: een belasting ter bestrijding van de kosten die voor de gemeenten verbonden zijn aan:

- de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater en bedrijfsafvalwater, evenals de zuivering van huishoudelijk afvalwater;

- de inzameling van afvloeiend hemelwater en de verwerking van het ingezamelde en afvloeiende hemelwater, evenals het treffen van maatregelen teneinde structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

De raad stelt voor een daarbij vast te stellen periode een gemeentelijk rioleringsplan vast (art. 4.22 Wet milieubeheer). In het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) wordt aangegeven op welke manier de gemeente de gemeentelijke watertaken wil verbeteren, uitbreiden, onderhouden en beheren en welke middelen noodzakelijk zijn om de gestelde doelen te bereiken. Het huidige GRP 'Samen schakelen naar een toekomstbestendige waterketen' is vastgesteld door de raad in september 2019 en heeft een looptijd van 4 jaar (2020-2023). Een nieuw Gemeentelijk Waterprogramma (GWP) voor de periode 2024-2027 en het bijbehorende kostendekkingsplan wordt in november 2023 aan de raad ter besluitvorming voorgelegd.

Met ingang van het belastingjaar 2010 wordt een rioolheffing geheven naar het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel wordt afgevoerd. De rioolheffing kent twee grondslagen:

- een vast tarief per perceel;
- een bedrag op basis van het aantal kubieke meters water dat vanuit het perceel direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd.

De tarieven 2024 van de rioolheffing zijn opgenomen in het overzicht van de tariefontwikkeling 2020-2024 (B) in deze paragraaf, zij het dat de tarieven voor 2024 gelijk zijn gehouden aan de tarieven van 2023. In november 2023 wordt het Gemeentelijk Waterprogramma (GWP) 2024-2027 en het bijbehorende kostendekkingsplan ter besluitvorming aan de raad voorgelegd. Om de hoogte van de rioolheffing voor 2024 en volgende jaren te bepalen is het kostendekkingsplan opgesteld. Het besluit van de gemeenteraad is leidend en onderbouwend voor de tarieven van 2024. Na vaststelling van het GWP 2024-2027 worden de tarieven voor 2024 opgenomen in de 'Verordening rioolheffing Woensdrecht 2024', welke in december 2023 aan de raad ter vaststelling wordt aangeboden.

Bedragen in €

Kostendekkendheid riolering			
Taakveld/omschrijving	Specificatie	Bedrag	%
Lasten			
7.2 Riolering	1. Exploitatie en beheer riolering	-1.739.942	
	2. Heffing en invordering rioolheffing	-42.827	
2.1 Verkeer en vervoer	3. Aandeel kosten straatreiniging	-93.338	
5.7 Openbaar groen & (openlucht)recreatie	4. Kosten onderhoud watergangen	-97.500	
6.3 Inkomensregelingen	5. Kwijtschelding rioolheffing	-70.000	
Baten (exclusief opbrengsten rioolheffing)			
7.2 Riolering	N.v.t.	-	
BTW		-127.893	
Totaal (lasten minus baten)		-2.171.500	100%
Opbrengsten rioolheffing (opgenomen in taakveld 7.2 Riolering)		2.171.500	
Saldo en kostendekkendheid		-	100%

Toelichting op de tabel 'kostendekkendheid riolering':

In de tabel zijn de lasten en baten opgenomen, die voor het bepalen van de tarieven van de rioolheffing van toepassing zijn. Naast de baten en lasten uit het taakveld '7.2 Riolering' wordt van het taakveld

‘2.1 Verkeer en vervoer’ een bedrag van (afgerond) € 93.000 in de heffing betrokken. Dit betreft 75% van de geraamde lasten van straatreiniging inclusief het veegvuil. Het vegen van de goten beperkt het instromen van vuil in de straatkolken en voorkomt vervuiling van het rioolstelsel.

Van het taakveld '5.7 Openbaar groen & (openlucht)recreatie' wordt een bedrag van € 97.500 in de heffing betrokken. Dit betreft de geraamde lasten van het onderhoud van de gemeentelijke watergangen (sloten) inclusief het afvoeren van het slootvuil. Het toerekenen van het onderhoud watergangen aan rioolbeheer is reëel vanuit de relatie met de zorgplicht hemelwater. Het functioneren van het hemelwaterriool is gekoppeld aan het functioneren van de watergangen die dienen voor de afvoer van regenwater.

Van het taakveld ‘6.3 Inkomensregelingen’ wordt een bedrag van € 70.000 voor het deel van de kwijtschelding van de rioolheffing in de heffing betrokken.

In de lasten van het taakveld '7.2 Riolering' is een toevoeging aan de voorziening ‘rioolbeheer’ opgenomen van (afgerond) € 1.151.500. De toevoeging aan de voorziening is gebaseerd op het 'GRP 2020-2023'. Het kostendeckingspercentage van riolering is 100%.

4. Lokale lastendruk

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van de lastenontwikkeling van een gezin (meerpersoonshuishouden). De woonlasten bestaan uit drie onderdelen: onroerende-zaakbelasting, afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de onroerende-zaakbelasting wordt uitgegaan van een gezin met in eigendom een woning met een getaxeerde waarde voor het jaar 2024 van € 383.000. De waarde van € 383.000 is gebaseerd op de gemiddelde woningwaarde van 2022 van € 325.000 (bron: CBS StatLine 10-2023) gecorrigeerd met een verwachte waardeverhoging voor 2023 van +13,17% en +4,0% voor 2024. Voor de afvalstoffenheffing wordt voor het jaar 2024 uitgegaan van gemiddeld 13 ledigingen van een 240 liter restafvalcontainer.

Bedragen in €					
Lokale lastendruk	2020	2021	2022	2023	2024 *
Lastenontwikkeling gezin	764,07	832,91	839,41	913,85	960,21

* Berekend als volgt: OZB € 383.000 x 0,1075% + riool € 210,00 + afval vast € 212,25 + afval variabel 13 x € 9,71

De in de tabel gehanteerde WOZ-waarden zijn gebaseerd op de door het CBS gepubliceerde cijfers 'gemiddelde WOZ-waarde van woningen'.

Het tarief van de rioolheffing voor het jaar 2024 is gelijk gehouden aan het tarief van het jaar 2023. Dit in afwachting van de behandeling van het GWP 2024-2027 in de gemeenteraad van november 2023. Indien de gemeenteraad instemt met het GWP 2024-2027, wordt de raad in december 2023 voorgesteld het tarief van de rioolheffing voor 2024 vast te stellen op € 165,35 (2023: € 157,40) voor een eenpersoons-huishouden en op € 220,50 (2023: € 210) voor een meerpersoonshuishouden.

5. Vergelijkend overzicht woonlasten

Om inzicht te hebben in de hoogte van de woonlasten in Woensdrecht zijn in onderstaande tabel de woonlasten van een aantal (buur)gemeenten opgenomen, zij het dat deze betrekking hebben op 2023. De tarieven 2024 van deze gemeenten zijn thans nog niet bekend.

Ter informatie zijn ook de “laagste” en de “hoogste” waarden opgenomen. De cijfers zijn ontleend aan de “Atlas van de lokale lasten 2023” van het COELO. Het begrip ‘bruto gemeentelijke woonlasten’ is samengesteld uit de OZB voor een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Vergelijkend overzicht woonlasten			
Gemeente	Bruto woonlasten eph 2023	Bruto woonlasten mph 2023	Landelijk rangtelnummer
Aalten	552	652	1
Etten-Leur	749	778	21
Tholen	715	802	34
Rucphen	780	852	69
Gemiddelde Noord-Brabant	801	877	
Woensdrecht	790	888	114
Halderberge	776	900	129
Reimerswaal	731	905	131
Moerdijk	751	908	133
Steenbergen	787	913	140
Roosendaal	903	932	167
Gemiddelde Nederland	867	944	
Bergen op Zoom	956	1.003	249
Zundert	1.071	1.124	320
Bloemendaal	1.734	1.874	352

eph = éénpersoonshuishouden

mph = méérpersoonshuishouden met eigen woning

Hieruit blijkt dat Woensdrecht ten opzichte van 2022 in de stand van het landelijk rangnummer is gestegen. Stond Woensdrecht in 2022 op nummer 64 (bruto woonlasten meerpersoonshuishouden € 821), nu staat Woensdrecht op nummer 114 (bruto woonlasten meerpersoonshuishouden € 888). Woensdrecht bevindt zich daarmee boven het gemiddelde van de provincie Noord-Brabant, echter onder het gemiddelde van Nederland.

6. Hondenbelasting

De tarieven voor 2024 veranderen niet ten opzichte van 2023.

7. Forensenbelasting

De forensenbelasting wordt opgelegd aan natuurlijke personen die geen hoofdverblijf in de gemeente hebben en die meer dan 90 dagen een tweede (gemeubileerde) woning beschikbaar houden voor zichzelf of hun gezin. Bij de tariefbepaling wordt rekening gehouden met een correctie voor de waardemutatie van de onroerende zaken. Daarnaast is het tarief 2024 geïndexeerd met het inflatiepercentage (+5,7%).

8. Toeristenbelasting

Toeristenbelasting is een directe belasting die geheven wordt voor het houden van verblijf met overnachting binnen de gemeente tegen vergoeding - in welke vorm dan ook - door personen die niet als ingezetene met een adres in de basisadministratie personen van de gemeente zijn opgenomen. De belastingplichtige is degene die gelegenheid biedt tot verblijf in hem ter beschikking staande ruimten, dan wel op hem ter beschikking staande terreinen. De belasting wordt geheven naar het aantal overnachtingen. In de Verordening toeristenbelasting is een registratieplicht opgenomen, zodat duidelijk is dat de exploitant de verplichting heeft zorg te dragen voor een registratie van het aantal overnachtingen, tenzij de forfaitaire regeling wordt toegepast.

Tarief

De raad heeft in 2020 besloten het tarief met ingang van het jaar 2020 te verhogen van € 1,00 naar € 1,50 per persoon, per overnachting ongeacht het type verblijf. Het tarief voor 2024 verandert niet ten opzichte van 2020.

9. Marktgeden

De tarieven voor 2024 veranderen niet ten opzichte van 2023.

Bedragen in €

Baten en lasten van de markten		
Omschrijving	Begroting 2024	Jaarstukken 2022
Weekmarkt Putte	3.032	3.848
Jaarmarkt Putte	16.869	14.333
Weekmarkt Hoogerheide	2.099	2.907
Totaal baten	22.000	21.087
Totaal lasten*	-58.079	-46.720
Kostendeckingspercentage	37,9%	45,1%

* Bedragen inclusief compensabele BTW.

10. Lijkbezorgingsrechten

De tarieven van de lijkbezorgingsrechten zijn voor 2024 geïndexeerd met het inflatiepercentage (+5,7%).

Bedragen in €

Baten en lasten van de lijkbezorging		
Omschrijving	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Baten (diverse tarieven)	88.838	72.935
Lasten: begraafplaatsen / lijkbezorging*	-111.685	-107.558
Kostendeckingspercentage	79,5%	67,8%

* Bedragen inclusief compensabele BTW.

11. Leges

Naast belastingen heft de gemeente rechten (leges) voor individuele dienstverlening aan haar inwoners. De geraamde opbrengsten uit de leges mag de totale geraamde kosten niet overtreffen. De tarieven voor de leges zijn daarom kostendeckend berekend. Ook dient er rekening gehouden te worden met van rijkswege gestelde maximumtarieven, zoals bijvoorbeeld voor reisdocumenten en rijbewijzen. De gemaximeerde bedragen voor 2024 worden pas in het najaar van 2023 bekendgemaakt. Het voorziene kostendeckingspercentage bij de leges is wettelijk gelimiteerd op 100%.

De legesverordening is naar aard van de dienstverlening ingedeeld in drie hoofdstukken:

- hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening;
- hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet;
- hoofdstuk 3 Dienstverlening waarop de dienstenrichtlijn van toepassing is.

Het komt voor dat bepaalde onderdelen van de legesverordening een hogere opbrengst realiseren dan de daaraan toegerekende kosten, terwijl bij een ander onderdeel geen 100%-kostenverhaal mogelijk blijkt te zijn. Binnen hoofdstuk 1 en 2 is kruissubsidiëring toegestaan, zodat een eventueel dekkingstekort van de ene paragraaf gecompenseerd kan worden door een hoger dekkingspercentage van een andere paragraaf in deze hoofdstukken. Bij hoofdstuk 3 is alleen binnen het hoofdstuk kruissubsidiëring per paragraaf toegestaan. Het streven is een volledige kostendekking te realiseren en voor zover nodig daartoe kruissubsidiëring toe te passen.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de geraamde baten en lasten voor 2024 met bijbehorende percentages van de kostendekking per paragraaf. Binnen hoofdstuk 1 en hoofdstuk 2 wordt kruissubsidiëring tussen de paragrafen toegepast. De mate van kostendekking blijkt uit het overzicht. Niet vermelde paragrafen zijn 'gereserveerde' paragrafen. De tarieven voor 2024 zijn gebaseerd op de tarieven 2023 aangepast met een inflatiecorrectie van +5,7% (bron: CBS) met een afronding op 5 eurocent of bij grotere bedragen op hele euro's. In de lasten bevinden zich de directe kosten die verbonden zijn aan de betreffende leges, de loonkosten en de overheadkosten.

Berekening overhead

De overhead dient extracomptabel te worden berekend in de vorm van een opslagpercentage. Voor de toerekening van de overheadkosten aan de kostprijs van rechten en heffingen waarmee kosten in rekening worden gebracht, wordt uitgegaan van een aandeel in de totale overheadkosten ter grootte van de geraamde directe kosten van de economische categorieën 1.1 Salarissen en sociale lasten en 3.5.1 Ingeleend personeel die worden besteed aan de desbetreffende diensten, rechten en heffingen, gedeeld door de totale geraamde directe kosten van de economische categorieën 1.1 Salarissen en sociale lasten en 3.5.1 Ingeleend personeel. Het opslagpercentage overhead op de personeelskosten voor 2024 bedraagt hiermee 64%.

Kostendekking

Binnen het hoofdstuk Algemene dienstverlening is sprake van een geraamde kostendekking van 81%. Het belangrijkste aandeel binnen deze titel zijn de reisdocumenten, ID-kaarten en rijbewijzen. De tarieven voor deze documenten zijn wettelijk gelimiteerd en deze zijn voor 2024 nog niet allemaal bekendgemaakt door het Rijk.

Binnen het hoofdstuk Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet voor het begrotingsjaar 2024 is er sprake van een kostendekking van 112%. De belangrijkste baten binnen deze titel zijn de leges voor de omgevingsvergunningen en de leges voor de procedures Ruimtelijke Ordening. Het verloop van het aantal vergunningen en de leges (op basis van de bouwsom) fluctueren jaarlijks. Momenteel is er sprake van onzekerheid over het economisch perspectief, zoals hoge bouwkosten, schaarse bouwmaterialen, inflatie en stikstofcrisis.

Binnen hoofdstuk dienstverlening waarop de dienstenrichtlijn van toepassing is, is de kostendekking 43%. Binnen deze hoofdstuk vallen de diverse APV-vergunningen en vergunningen op basis van de Alcoholwet.

Onderwerp legesverordening	Directe kosten	Loon-kosten	Overhead	Totale kosten	Opbrengst	Kosten-dekkendheid
Hoofdstuk 1 Algemene dienstverlening						
Paragraaf 1.1 Burgerlijke stand	2.792	18.059	11.546	32.397	34.513	107%
Paragraaf 1.2 Reisdocumenten en Nederlandse identiteitskaart	94.431	89.328	57.111	240.870	201.168	84%
Paragraaf 1.3 Rijbewijzen	21.379	67.516	43.166	132.061	99.893	76%
Paragraaf 1.4 Verstrekkingen ihkv de basisregistratie persoonsgegevens	0	7.117	4.550	11.667	8.651	74%
Paragraaf 1.6 Vastgoed informatie	5	27	18	50	56	112%
Paragraaf 1.7 Overige publiekszaken	3.114	2.893	1.849	7.856	4.133	53%
Paragraaf 1.8 Gemeentearchief					-	-
Paragraaf 1.9 Bijzondere wetten	12.479	31.079	19.870	63.428	46.095	73%
Paragraaf 1.10 Diversen	0	1.181	755	1.936	1.698	88%
Totaal hoofdstuk 1	134.200	217.200	138.865	490.265	396.207	81%
Hoofdstuk 2 Dienstverlening en besluiten in het kader van de omgevingswet						
Paragraaf 2.2 Voorfase	3.032	22.746	14.542	40.320	40.985	102%
Paragraaf 2.3 tm 2.13 Bouwactiviteiten en samenhangende activiteiten	42.745	376.558	240.750	660.053	741.888	112%
Totaal hoofdstuk 2	45.777	399.304	255.292	700.373	782.873	112%
Hoofdstuk 3 Dienstverlening waarop de dienstenrichtlijn van toepassing is						
Paragraaf 3.1 Horeca	0	9.527	6.091	15.618	11.495	74%
Paragraaf 3.2 Seksbedrijven						-
Paragraaf 3.3 Winkeltijdenwet						-
Paragraaf 3.4 Organiseren evenement of markt	0	10.553	6.747	17.300	1.548	9%
Paragraaf 3.5 Standplaatsen	0	2.052	1.312	3.364	2.620	78%
Paragraaf 3.6 Huisvestingswet 2014						-
Totaal hoofdstuk 3	0	22.132	14.150	36.282	15.663	43%
Totalen verordening	179.977	638.636	408.307	1.226.920	1.194.743	97%

12. Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente heeft de mogelijkheid om opgelegde aanslagen kwijt te schelden indien een belastingplichtige niet in staat is een aanslag geheel of gedeeltelijk te betalen. In de Gemeentewet en de Invorderingswet 1990 is het juridisch kader voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen opgenomen. De gemeente is wettelijk verplicht de door de minister van Financiën vastgestelde regels in de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 toe te passen. In de Gemeentewet is geregeld op welke onderdelen de gemeente van de Uitvoeringsregeling af mag wijken. Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wordt verzorgd door de Belasting Samenwerking West-Brabant (BWB), op basis van de regeling die de raad vaststelt.

Kwijtschelding kan worden verleend voor (een deel van) de afvalstoffen- en rioolheffing. Voor de overige belastingsoorten is in Woensdrecht geen kwijtschelding mogelijk. Het kwijtscheldingsbudget bedraagt voor 2024 € 155.000. Dit bedrag is opgebouwd uit € 85.000 kwijtschelding voor afvalstoffenheffing en € 70.000 kwijtschelding voor rioolheffing.

In juli 2021 heeft het kabinet besloten om bij de kwijtschelding een verruiming van de vermogensnorm mogelijk te maken zodat mensen een kleine financiële buffer kunnen hebben. Begin 2022 heeft een internetconsultatie plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot de vaststelling van een nieuwe ministeriële ‘Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden’.

De nieuwe ministeriële regeling maakt het mogelijk om bij de toetsing van een aanvraag kwijtschelding een iets ruimere vermogensnorm te hanteren. De aanvankelijke opzet om de ruimere vermogensnorm alleen voor AOW-gerechtigden en duurzaam arbeidsongeschikten te laten gelden is verlaten. Als voor de verruiming van de vermogensnorm wordt gekozen, dan geldt deze voor iedereen.

Indien een aanvrager voorheen beschikte over financiële middelen van globaal € 2.000 of meer (afhankelijk van de gezinssituatie ongeveer € 2.500 of meer) kwam deze niet in aanmerking voor kwijtschelding. Op basis van de nieuwe regeling kan de reguliere vermogensnorm afhankelijk van de leefsituatie van de belastingschuldige (echtgenoten, alleenstaanden of alleenstaande ouders) met maximaal € 2.000 worden verhoogd. De verhoging van de vermogensnorm stelt de aanvrager in staat een kleine financiële buffer te creëren.

Paragraaf 3 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemeen

In deze paragraaf worden onze belangrijkste risico's nader beschreven en gekwantificeerd en worden onze maatregelen qua risicobeheersing toegelicht. De gemeente Woensdrecht brengt de relevante risico's periodiek in beeld. Aan deze risico's worden beheersmaatregelen gekoppeld.

Acceptabele risico's voor onze gemeente zijn risico's, die onvermijdelijk zijn om de doelstellingen te realiseren, die de raad heeft vastgesteld en die niet zijn af te dekken door het treffen van beheersmaatregelen, zoals het afsluiten van verzekeringen en aanpassen van processtappen.

Risicomethodiek

De kwantificering van een risico wordt bepaald door de waarschijnlijkheid van optreden (= kans) en de financiële gevolgen (= impact) te vermenigvuldigen. De inschatting van de kans is verdeeld over vijf categorieën, van zeer klein tot zeer groot. De inschatting van de impact is verdeeld over vijf categorieën, van zeer laag tot zeer hoog.

In de navolgende risicomatrix zijn de risico's met een (geraamde) financiële omvang ingedeeld naar kans en impact. De letters in deze tabel verwijzen naar de risico's, die onderstaand nader tekstueel toegelicht worden.

Kans	Impact				
	< € 100.000	€ 100.000 - € 500.000	€ 500.000 - € 1.000.000	€ 1.000.000 - € 2.000.000	> € 2.000.000
Zeergroot (> 75%)	C		D		
Groot (51% - 75%)	O	K			
Gemiddeld (26% - 50%)		A, E, J, L			B
Klein (6% - 25%)				M	F, G, H, I, N
Zeerklein (t/m 5%)					

Status en ontwikkeling van de belangrijkste risico's

De belangrijke voorzienbare strategische risico's voor onze gemeente zijn geïnventariseerd. Het merendeel van deze risico's is van structurele aard. Per risico worden de huidige beheersmaatregelen aangegeven.

Macro-economische ontwikkelingen

De wereldwijde economische ontwikkelingen worden gedomineerd door thema's als globalisering, maatregelen om eigen markt te beschermen, de opkomst van China en de oorlog in Oekraïne. Sinds 2021 is de inflatie opgelopen tot historisch hoge niveaus. Vooral gedreven door energie-, voedselprijzen en grondstoffen schaarste houdt de hoge inflatie langere tijd aan. Ingrepen van de ECB door verhoging vanaf augustus 2023 van de rente naar 3,75% zorgen dat de financiële condities aanzienlijk krappier zijn geworden, maar hebben niet geleid tot beteugelen van de inflatie tot het streefniveau van ca 2%. De macro-economische vooruitzichten zijn verslechterd en de zorgen over een

wereldwijde recessie blijven bestaan. Deze ontwikkelingen leiden voor ons als gemeente tot risico's op prijsstijgingen in exploitatie- en investeringsuitgaven. Ook inwoners, organisaties en ondernemingen ondervinden daarvan de gevolgen. Daarnaast blijven de ontwikkelingen in wet- en regelgeving op Nederlands niveau zorgen voor risico's op gemeentelijke niveau.

A. Wet- en regelgeving, omgevingswet

Europese en nationale wet- en regelgeving heeft vaak gevolgen voor gemeentelijke organisaties. De invoering van wet- en regelgeving en al dan niet direct daaraan gerelateerde kostenstijgingen leiden niet automatisch tot extra overheidscompensatie en zijn omgeven met risico's qua concrete invulling. Potentieel ingrijpende gevolgen voor onze taken, rollen en inkomsten heeft de invoering per 1 januari 2024 van de Omgevingswet. Risico's, die we hierbij lopen zijn dat de gevolgen voor planvorming, vergunningverlening en voor de inkomsten uit leges onvoldoende bekend zijn en dossiervorming volledig en op orde is. Pas na invoering van deze wet zullen deze onderwerpen duidelijk worden voor onze organisatie. We zijn voorbereid op de invoering, volgen de ontwikkelingen nauwgezet en waar nodig vindt bijsturing plaats.

B. Wet- en regelgeving, stikstofbeleid overheid

De Wet stikstofreductie en natuurverbetering regelt de resultaatsverplichtingen voor de stikstofreductie. In 2030 moet minimaal 50% van het areaal van de stikstofgevoelige natuur in beschermde Natura 2000-gebieden een gezond stikstofniveau hebben. In maart 2023 heeft de provincie Noord-Brabant besloten om geen vergunningen meer te verstrekken voor bouwprojecten die leiden tot extra neerslag van stikstof in Natura-2000 gebieden. De gevolgen voor onze gemeente zijn onzeker, maar potentieel omvangrijk. De stikstofuitstoot in onze gemeente wordt voornamelijk veroorzaakt door de uitstoot vanuit het Antwerpse havengebied en de intensieve veeteelt in Vlaanderen. Verwacht mag worden, dat het stikstofplan nadelige invloed op onze ambities en bouwplannen zal blijven hebben en zal leiden tot uitstel of zelfs afstel van bouwplannen. De ontwikkelingen en de mogelijke gevolgen voor onze (lopende) projecten worden nauwgezet gevolgd.

C. Instandhouding van gemeentelijke infrastructuur

Belangrijke gemeentelijke beleid- en beheerplannen als MJOP Gebouwenbeheer, beleids- en beheerplan openbare verlichting, beleidsplan wegen, MJOP sportaccommodaties, beheerplan materieel en beleids- en beheerplan spelvoorzieningen worden in de komende jaren geactualiseerd. Het risico blijft reëel aanwezig, dat continuering van het huidige conditieniveau van onze infrastructuur leidt tot stijgende beheerskosten, met name door de gestegen grondstofprijzen en transportkosten, waarbij stijgingen van meer dan 20% van onze huidige beheerskosten waarschijnlijk zijn. In deze begroting 2024 is reeds rekening gehouden met stijgende beheerskosten van wegen en openbare verlichting. Hierdoor is het risico verlaagd. Om de lasten in de beleids- en beheerplannen op het huidige niveau te houden, kunnen beheermaatregelen doorgevoerd worden, zoals door het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed te combineren met het groot onderhoud. Beheersing vindt plaats aan de hand van bestuurlijke besluitvorming. Het uitgangspunt, dat beleid wordt ontwikkeld binnen de financiële kaders, lijkt vanwege de huidige economische ontwikkelingen lastig haalbaar.

D. (Ver)nieuwbouw van gemeentelijke infrastructuur, met name onderwijshuisvesting

Naast de gestegen uitgaven aan onderhoud en beheer is een risico gelegen in verbouw en nieuwbouw van onze gemeentelijke infrastructuur. Met name betreft dit de uitvoering van het integraal huisvestingsplan van onze onderwijshuisvesting en reguliere vervangingsinvesteringen. De werkelijke uitgaven zullen, naar de huidige verwachtingen, hoger uit gaan vallen dan begroot, waarbij in 2023 al

prijsstijgingen van ruim 20% zijn gerealiseerd. Beheersmaatregelen zoals het combineren van de (ver)nieuwbouw met verduurzaming van gemeentelijk vastgoed met groot onderhoud vergen een extra investering maar resulteren in een mogelijke besparing op de toekomstige exploitatiebudgetten. Beheersing vindt plaats in de bestuurlijke besluitvorming en het overleg met onderwijsbesturen, waarin ambitieniveaus bijgesteld kunnen worden. Het uitgangspunt, dat geactualiseerd beleid wordt ontwikkeld binnen de bestaande financiële kaders, lijkt lastig realiseerbaar.

E. Afvalinzameling & -verwerking

De afvalbegroting is grotendeels afhankelijk van moeilijk beïnvloedbare factoren zoals het scheidingsgedrag van inwoners, marktwerking van verwerkingstarieven, prijzen voor de inname van waardevolle recyclebare producten en de invoering van belastingen zoals verbrandingsbelasting op restafval. Vaste kosten zijn afgelopen jaren hard gestegen. De grootste kostenposten zijn hoge exploitatiekosten van de milieustraat en de stijging van verwerkingstarieven. Gemeente Woensdrecht heeft het vaste tarief verhoogd om kostendekking na te streven. Het variabele tarief is verhoogd om het beter scheiden van afval te stimuleren. Het risico bestaat dat het tekort op de afvalinzameling en verwerking niet (volledig) door maatregelen en door verhoging van de tarieven kan worden gecompenseerd. Er wordt onderzocht of- en hoe de milieustraat toekomstbestendig ingericht kan worden waarbij aan vier pijlers wordt voldaan: duurzaamheid, service, fysiek en financiën.

F. Business Park Aviolanda

Het marktrisico dat onze gemeente in deze publiek-private samenwerking loopt, hangt samen met onze rol als aandeelhouder en als verschaffer van leningen. Met gemeentelijke financiering door met name kapitaalbreng als onderdeel van de uitvoering van het Ondernemingsplan 2024-2028 is geen rekening gehouden. De belangrijkste beheersmaatregelen zijn enerzijds onze betrokkenheid als aandeelhouder in de besluitvorming over belangrijke projecten en anderzijds dat additionele financiering pas zal worden verstrekt na instemming door de raad.

G. Participatiewet en minimabeleid

Door het ministerie wordt jaarlijks het BUIG-budget alsmede de toepasselijke verdeelsleutel vastgesteld. Een risico waar we rekening mee moeten houden, is gelegen in de fluctuaties van ons klantenbestand bij de Intergemeentelijke Sociale Dienst Brabantse Wal (ISD). Een toename van klanten kan leiden tot extra uitgaven ten laste van het BUIG-budget. Een factor die fluctuaties kan veroorzaken, is onder andere de taakstelling voor het aantal statushouders, omdat de meeste statushouders zijn aangewezen op de bijstand. Het doel van ontwikkeltrajecten is om meer mensen, ook mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te krijgen. Het risico dat hierin is gelegen, is dat door het aanbieden van meer ontwikkeltrajecten in de ketensamenwerking de kosten stijgen. De risico's voor een overschrijding op de bijzondere bijstand, liggen met name bij hogere uitgaven aan woninginrichting en bewindvoering. Een overschrijding kan komen door factoren zoals een hoge taakstelling voor de opvang van statushouders en de hoge energieprijzen. Door de energiecrisis en stijgende prijzen door inflatie, is er een stijgend aantal inwoners dat ondersteuning nodig heeft. Vroegsignalering wordt uitgevoerd om te voorkomen dat kleine betalingsachterstanden uitgroeien tot problematische schulden. Het risico is dat door het stijgend aantal meldingen extra middelen voor de uitvoering moeten worden ingezet. Beheersmaatregel is het nauwlettend volgen van ontwikkelingen.

H. Uitvoering Jeugdzorg

In de jeugdhulpregio West-Brabant West maken we ons zorgen over het gemeentelijk budget voor jeugdhulp en zien we een disbalans tussen kwalitatief goede zorg beschikbaar hebben en het

betaalbaar houden van deze zorg. Risico's betreffende jeugdzorg zijn het langer in zorg zijn van jeugdigen, toename van complexere zorgproblematiek, kleinschaligheid en de niet volledig invloed op de doorverwijzing naar duurdere zorgvormen. Het risico op overschrijding van de financiële middelen is nog steeds aanwezig en zal gezien de lastige voorspelbaarheid en het korten op het jeugdbudget groter worden. Wachtlijsten bij zorgaanbieders zorgen ervoor dat er meer druk op de jeugdprofessionals wordt gelegd. Tijd voor preventieve werkzaamheden komen hierdoor in het geding. Met het akkoord van de Hervormingsagenda Jeugd wordt geprobeerd jeugdzorg beschikbaar en betaalbaar te houden. Anderzijds heeft het Rijk gemeenten toegezegd dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda gaan leiden tot een lastenverlaging in deze jaren. Daarom heeft het Rijk hierop voorgesorteerd door de uitkering via het gemeentefonds voor deze jaren te verlagen. Om deze verlaging budgetneutraal te kunnen opvangen in onze begroting zal het Rijk deze belofte derhalve waar moeten maken zodat er ook daadwerkelijk minder kosten voor gemeenten zijn in deze jaren. De gewenste bezuinigingen die men hierdoor verwacht zijn onzeker en de huidige inschatting is dan ook dat deze besparingsbelofte niet of slechts deels gerealiseerd kan worden.

Op dit moment doen we vanuit de jeugdhulpregio West-Brabant West mee aan een proeftuin om te kijken hoe het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming er in de periode 2026 - 2031 er uit moet komen te zien. Het is nog onzeker of we hiervoor in 2024 middelen vanuit het Rijk gaan ontvangen. Vanaf 2024 komen er landelijke tarieven voor de gecertificeerde instellingen. Deze zijn minimaal gelijk aan de tarieven van 2023. Hiervoor moet nog een landelijk kostprijsonderzoek doorlopen worden. Ontwikkelingen worden gevolgd en uitgaven worden gemonitord, waarbij ook de financiële positie van jeugdhulpaanbieders wordt gevolgd. Door het maken van afspraken over de wijze van jaarlijkse indexering en door tussentijdse aanpassing van de benodigde budgetten in de planning & control cyclus wordt het risico op forse kostenstijgingen beperkt.

I. Uitvoering Wmo

Het aantal aanvragen voor ondersteuning (maatwerkvoorzieningen) op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo) is al diverse jaren aan het stijgen. Naar verwachting blijft dit de komende jaren ook het geval, waarbij het aannemelijk is dat de mate van deze stijging zal afvlakken. De toenemende vraag naar maatwerkvoorzieningen is inherent aan de hoge mate van vergrijzing binnen onze gemeente. Tegelijkertijd heeft de Wmo 2015 als doel dat inwoners langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen, waardoor inwoners vaker én langer beroep doen op Wmo maatwerkvoorzieningen. Het beschikbare zorgpersoneel is echter niet toereikend voor de toenemende zorgvraag. Dit probleem speelt landelijk. Gemeenten zijn verplicht reële tarieven te bieden conform de AMVB 'reële kostprijs'. Actuele ontwikkelingen, zoals inflatie en stijging in loonkosten, zorgen voor verhoging van deze kostprijs. De stijging in volume en in prijs kan ertoe leiden, dat bestaande budgetten niet toereikend zullen zijn. Dit geldt niet alleen voor huishoudelijke ondersteuning (HO) en begeleiding (BG), maar ook voor woonvoorzieningen, vervoer en hulpmiddelen.

Doordat de eigen bijdrage sinds 2019 niet langer inkomensafhankelijk is als gevolg van landelijke wet- en regelgeving (het abonnementstarief), zorgt dit tevens voor een toename op de Wmo voorziening HO. Op dit moment ligt een wetsvoorstel voor, waarmee de eigen bijdrage voor huishoudelijke ondersteuning mogelijk weer inkomensafhankelijk wordt, maar enkel boven het inkomen van 185% van het sociaal minimum. Het Rijk geeft aan dat de voorgenomen ingangsdatum is uitgesteld naar 1 januari 2026. De gebruikers van HO voorzieningen in onze gemeente zijn grotendeels (voor 88%) 65 jaar of ouder. Indien het wetsvoorstel ongewijzigd wordt doorgevoerd in 2026, is de verwachting dat het aantal aanvragen voor Huishoudelijke Ondersteuning niet zal dalen.

J. Beschermd Wonen

Op dit moment vindt de doordecentralisatie van beschermd Wonen plaats. De transitie ‘van beschermd wonen naar een beschermd thuis’ heeft als doel dat inwoners met psychische problemen in plaats van te verhuizen naar een instelling, thuis kunnen blijven wonen met ambulante ondersteuning. Twee belangrijke instrumenten daarvoor zijn invoering van het woonplaatsbeginsel en een nieuw verdeelmodel voor de financiële middelen voor gemeenten voor beschermd wonen. Deze zorgen ervoor dat elke gemeente voortaan verantwoordelijk is voor de ondersteuning van de eigen inwoners en dat elke gemeente ook passende middelen ontvangt om te zorgen voor beschermd thuis en beschermd wonen voor haar inwoners. De voorgenomen invoeringsdatum van beide maatregelen was 1 januari 2024, echter beoogt het Rijk als nieuwe streefdatum voor de invoering 1 januari 2025. Het blijft hierdoor langer onduidelijk welke middelen we als lokale gemeente van het Rijk ontvangen wanneer het nieuwe verdeelmodel zal worden ingevoerd.

K. Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen hebben in 2023 geanticipeerd op de oplopende lonen en sterke inflatie. Door de meeste gemeenschappelijke regelingen zijn de begrotingen herzien en aangepast op de actuele CAO WSGO. In de concept Nota Verbonden Partijen West Brabant is inmiddels als beheersmaatregel opgenomen dat gemeenschappelijke regelingen een beperkte algemene reserve aan mogen houden welke wordt ingezet bij onvoorziene inflatie of CAO-stijgingen. Net als gemeenten hebben de gemeenschappelijke regelingen te maken met een krappe arbeidsmarkt. Dit heeft effecten op werkdruk, ziekteverzuim en de kosten van inhuur personeel.

Belastingsamenwerking West-Brabant: De ontwikkeling van het aantal waarde-bezwaren leidt tot een steeds grotere aanslag op de bedrijfsvoering. Stijgende kosten zijn een landelijk probleem, maar het risico dat het WOZ-proces vastloopt, is zorgwekkender. Omgevingsdienst Midden en West Brabant. Onzekere factoren als implementatie Omgevingswet, stikstof, regelgeving energietransitie, zorgwekkende stoffen zijn relevant. Beheersmaatregelen zijn de voortdurende aandacht van onze bestuurders en regiefunctionarissen voor de ontwikkelingen binnen de gemeenschappelijke regelingen om daarmee tijdig bij te kunnen sturen.

L. Fluctuaties in het gemeentefonds vanaf 2026

De herijking van het gemeentefonds, waarbij de rijksoverheid rekening houdt met de vastgestelde knelpunten in de verdeling van de middelen in het sociaal domein, is ingegaan vanaf 2023. De discussie tussen VNG en het ministerie duurt voort inzake de uitvoering van het advies van de Raad van Openbaar Bestuur. In de komende jaren zal blijken of de positieve gevolgen van deze herijking voor onze gemeente voortduren.

M. Grondexploitatie

Onze gemeente heeft qua financiële omvang beperkte grondposities in centrum Hoogerheide, Bergsestraat Huijbergen en in Noordrand Ossendrecht. Het risico op deze grondposities is, dat gronden uiteindelijk niet worden verkocht of tegen een lagere grondprijs. Uiteindelijk behoudt grond altijd een minimale waarde die groter dan nul is. Een additioneel risico heeft betrekking op het geraamde tekort op de grondexploitatie Centrum Hoogerheide en Bergsestraat Huijbergen op basis van de huidige verwachtingen omtrent projectuitgaven en projectwinsten. Door tussentijdse projectactualisaties blijft er inzicht in het verloop van de ramingen en is bijsturing mogelijk.

N. Gemeentegaranties cultuur, sport, zorg en onderwijshuisvesting

Onze gemeente staat garant voor enkele lokale verenigingen en instellingen. Het risico is hierbij aanwezig dat deze organisaties niet meer aan hun financiële verplichtingen kunnen voldoen en dat onze garantstelling door banken wordt aangesproken. Vanaf 2023 staat onze gemeente meerjarig garant voor de financiering van bouw en exploitatie van het Integrale Kind Centrum (IKC) in Woensdrecht. Onze gemeente heeft een beleidslijn met betrekking tot het afgeven van garantstellingen. Door het volgen van de financiële positie van de betreffende organisaties kan ons risico beperkt blijven. Waarborgen zijn door ons verkregen via het eigendom van het IKC en door de afspraken met de Stichting Gebouwbeheer Woensdrecht, die het IKC bouwt en gaat beheren.

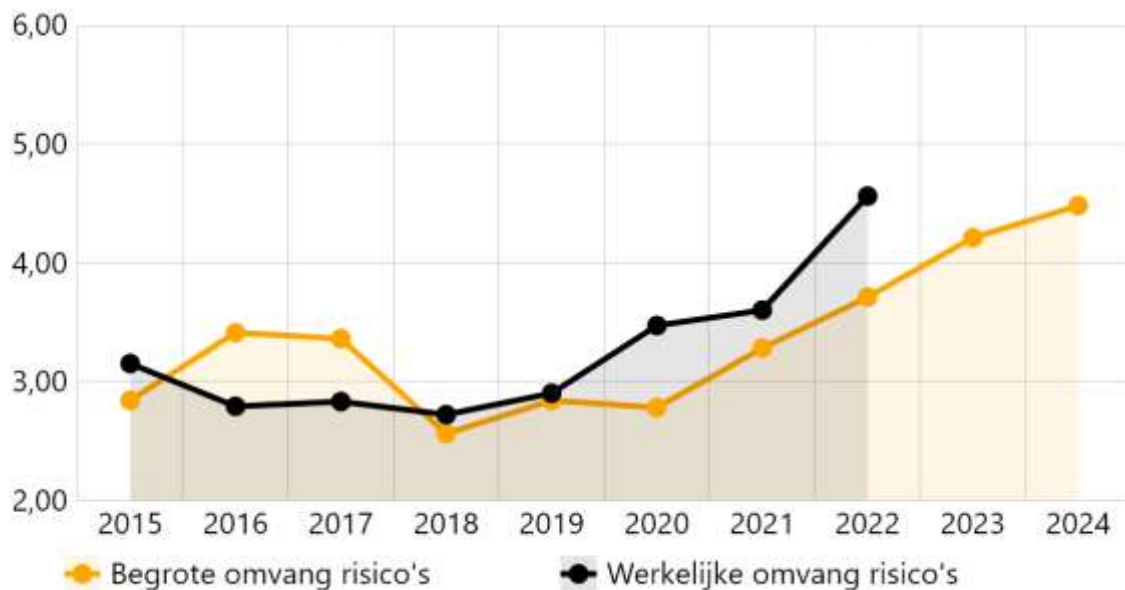
O. Informatieveiligheid, privacy en dienstverlening

Het budget voor de IT dienstverlening is in de afgelopen jaren verhoogd. Wettelijke eisen op het gebied van informatieveiligheid, privacy en dienstverlening veranderen regelmatig. Keuzemogelijkheden om al dan niet tot aanschaf over te gaan hebben we nauwelijks. In de Perspectievennota is aangegeven, dat het risico bestaat, dat we voor de beveiliging van onze systemen en data in toenemende mate extra beschermende maatregelen zullen gaan moeten nemen. Dit brengt voor Woensdrecht een structurele extra kostenpost met zich mee en zal een investering moeten worden gedaan in het op afstand aansturen van nieuwe devices, zoals laptops en smartphones.

In onderstaande tabel zijn de financieel belangrijkste risico's benoemd met een omvang van meer dan € 300.000, alsmede de som van de risico's kleiner dan 300.000. In deze tabel is het bedrag aan risico's met betrekking tot Jeugdzorg de som van de benoemde risico's.

Omvang risico's > € 300.000	Begroting 2024
WMO	€ 685.000
Aviolanda	€ 590.000
Jeugdzorg	€ 820.000
Participatiewet en minimabeleid	€ 520.000
Infrastructuur - verbouw en)nieuwbouw gemeentelijke infrastructuur	€ 520.000
Stikstofbeleid Nederlandse overheid	€ 650.000
<i>Som van de overige risico's</i>	€ 695.000
Totaal geraamde risico's Programmabegroting 2024	€ 4.480.000

Verloop omvang kwantificeerbare risico's Gemeente Woensdrecht

Niet kwantificeerbare risico's

Niet alle risico's hebben direct financiële gevolgen. Op risico's zonder (duidelijke) financiële gevolgen, maar met grote niet-financiële gevolgen, dient onze gemeentelijke organisatie te sturen.

Brand bij Chemie-Pack in Moerdijk

Vanaf 2011 worden de gemeente Moerdijk en de Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant door de omliggende bedrijven van Chemie-Pack in Moerdijk verantwoordelijk gehouden voor de schade van de brand bij Chemie-Pack. Deze zaak is onder behandeling bij de rechter.

Uitvoering nationaal klimaatakkoord

Binnen de afspraken van het klimaatakkoord committeren gemeenten zich aan de afspraken op het gebied van onder andere de energietransitie, klimaatadaptatie en de circulaire economie. Ambities worden uitgewerkt in concrete projecten zoals zon- en windparken, gemeentelijke warmtevisies, energiebesparingsprojecten en regionale energie-strategieën.

Krapte arbeidsmarkt

De huidige krapte op de arbeidsmarkt betekent ook een risico voor onze gemeentelijke organisatie.

Inventarisatie weerstandscapaciteit

Bij de inventarisatie van het weerstandsvermogen wordt onderscheid gemaakt tussen weerstandsvermogen in de vermogenssfeer en in de exploitatiesfeer. Weerstandsvermogen in de vermogenssfeer wordt gevormd door het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve en door de stille reserves. In het weerstandsvermogen van onze gemeente zijn geen stille reserves

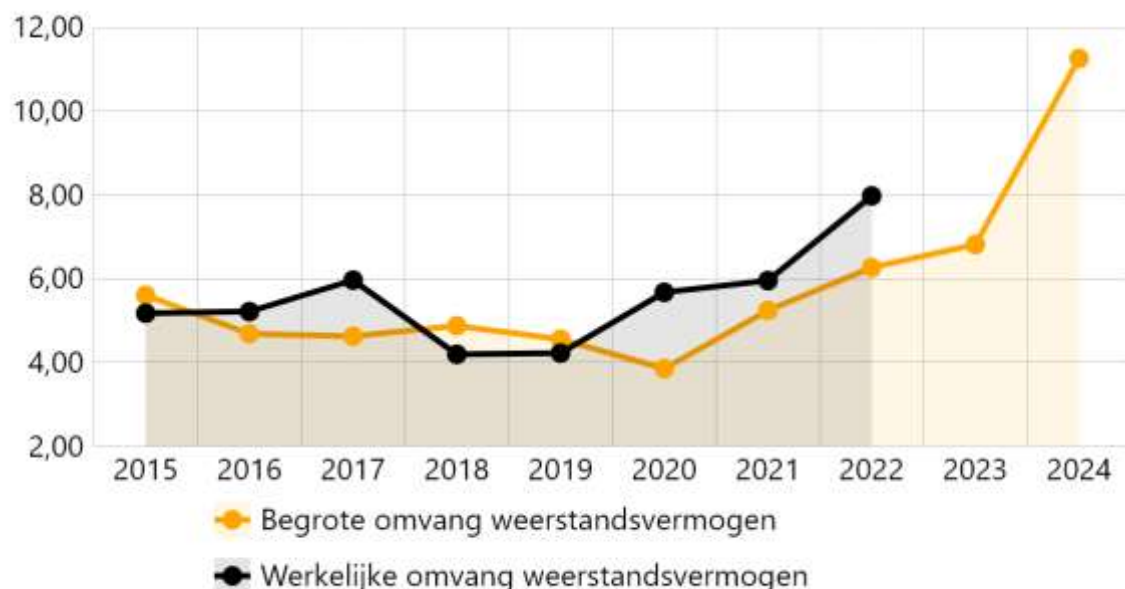
opgenomen. Op het vrij aanwendbare deel van de algemene reserve zijn de geraamde onttrekkingen voor investeringsuitgaven en exploitatie-uitgaven voor de begrotingsperiode in mindering gebracht. Het weerstandsvermogen in de exploitatiesfeer wordt gevormd door de post onvoorzien en de onbenutte belastingcapaciteit. De onbenutte belastingcapaciteit bestaat uit de extra structurele middelen, die gegenereerd kunnen worden door de tarieven van gemeentelijke heffingen te verhogen. Bestemmingsreserves zijn geen onderdeel van ons weerstandvermogen.

Weerstandscapaciteit

Het voor 2024 geraamde weerstandsvermogen bedraagt € 11.251.013. Dit bedrag is opgebouwd uit het geraamde saldo van de algemene reserve per 1 januari 2024, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorzien, waarop exploitatie-uitgaven, investeringsuitgaven en de budgetoverheveling in mindering zijn gebracht. De omvang van het beschikbare weerstandsvermogen is als volgt begroot:

Weerstandvermogen	Begroting 2024
Raming stand van Algemene reserve per 01-01-2024	€ 11.216.013
minus: investeringsuitgaven en exploitatie-uitgaven t.l.v. Algemene Reserve 2024-2025	€ - 500.000
plus: onbenutte belastingcapaciteit	€ 500.000
plus: post onvoorzien	€ 35.000
Totale weerstandsvermogen 31-12-2024	€ 11.251.013

Verloop omvang weerstandsvermogen Gemeente Woensdrecht

Weerstandsratio

De weerstandsratio geeft de verhouding weer tussen het geraamde weerstandsvermogen en het totaal aan geraamde risico's en geeft per eind 2024 een waarde van 2,5: ruim boven de doelwaarde van minimaal 1,4.

Weerstandsratio	Beoordeling
groter dan 2.0	Uitstekend
1,4 tot 2.0	Ruim Voldoende
1.0 tot 1.4	Voldoende
0.8 tot 1.0	Matig
0.6 tot 0.8	Onvoldoende
Kleiner dan 0.6	Ruim Onvoldoende

Ontwikkeling kengetallen

Navolgende financiële kengetallen geven inzicht in onze financiële positie. Door de Commissie BBV is de keuze gemaakt om geen normen op te leggen voor de kengetallen. De ontwikkeling van een kengetal is een weerspiegeling van het gevoerde beleid. Hierin kunnen bewuste keuzes zijn gemaakt. Het gaat om de onderlinge samenhang van de kengetallen en de uitleg hierbij.

Kengetallen	Jaarstukken	Begroting		Meerjarenplanning		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Netto schuldquote	0,23 %	20,7 %	18,5%	12,3%	9,3%	5,1%
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-4,8 %	16,6 %	13,5%	7,3%	3,9%	-0,3%
Solvabiliteitsratio	48,5 %	36,0 %	42,4%	47,6%	48,5%	50,3%
Grondexploitatie	-1,6 %	3,2 %	2,7%	2,9%	1,1%	0,0%
Structurele exploitatieruimte	8,0 %	2,8 %	2,6%	4,5%	-0,7%	0,2%
Belastingcapaciteit	92,9 %	101,0 %	101,7%	102,2%	102,6%	103,0%

Beoordeling van de kengetallen in relatie tot de financiële positie

Basis voor navolgende analyse is de signaleringswaarden zoals die door de provincie Noord-Brabant zijn gedefinieerd. De meerjarige financiële risicopositie van onze gemeente is te typeren als minst risicovol. Balansratio's over (omvang van) schuldquotes en solvabiliteit geven aan in welke mate onze gemeente in staat is om aan onze financieringsverplichtingen te voldoen en over welk financieel buffervermogen we beschikken. De schuldquote is in de afgelopen jaren toegenomen, maar zal meerjarig af gaan nemen als gevolg van het beperkte investeringsniveau.

Ter toelichting op de ratio's die de vermogenspositie weergeven, vermelden we enkele relevante waarden: de ramingen leiden per eind 2024 tot van een balanstotaal van 62 miljoen, eigen vermogen van € 26 miljoen, voorzieningen € 13 miljoen, langlopende leningen € 6 miljoen en kortlopende leningen/overlopende posten ca van € 17 miljoen.

Netto schuldquote & netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Het geeft een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Een waarde van minder dan 90% wordt beschouwd als zijnde minst risicovol. De waarde daalt de komende jaren en zit ver onder de genoemde grenswaarde.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin we in staat zijn aan onze financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Een waarde van meer dan 50% is volgens het toezichtkader het minst risicovol; een

waarde van minder dan 20% het meest risicovol. We blijven aandacht houden voor de ontwikkeling van onze financieringsverhouding, maar voorzien in de komende jaren met de huidige ramingen een lichte stijgende lijn naar boven de 50%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting/jaarrekening en uitgedrukt in een percentage. Volgens het toezichtkader is een waarde van minder dan 20% het minst risicovol. Daaraan voldoen we in ruime mate.

Structurele exploitatieruimte

Beoordeling welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. Een waarde van minder dan 0% wordt gekwalificeerd als meest risicovol.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. De definitie van het kengetal belastingcapaciteit is: Woonlasten meerpersoonshuishouden in het begrotingsjaar ten opzichte van het landelijk gemiddelde in het jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar.

Paragraaf 4 Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader en de daaruit voortvloeiende financiële consequenties met betrekking tot de grotere kapitaalgoederen van de gemeente Woensdrecht.

Woensdrecht bezit een groot aantal collectieve eigendommen in de buitenruimte (zoals wegen, riolering, water, groen, openbare verlichting, gebouwen en speelvoorzieningen). Het onderhoud van deze eigendommen is van groot belang met het oog op het goed functioneren van de samenleving, de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, de veiligheid en een optimaal gebruik van de openbare ruimte. Onderhoud is nodig om kapitaalvernietiging te voorkomen. Onderstaande tabel geeft een weergave van de opbouw.

Exploitatie Beheer en onderhoud openbaar gebied

Bedragen in €	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten					
62100000 Wegen, straten en pleinen	39.177	29.777	29.777	29.777	29.777
62110100 Verkeersborden, bewegwijzering, straatnaamborden	1.779	1.779	1.779	1.779	1.779
65600000 Openbaar groen	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
Totaal Baten	41.956	32.556	32.556	32.556	32.556
Lasten					
62100000 Wegen, straten en pleinen	-1.984.490	-2.340.065	-2.313.188	-2.307.486	-2.283.397
62101000 Exploitatie openbare verlichting	-537.038	-495.949	-495.792	-495.999	-496.245
62110200 Wegmarkeringen	-19.092	-19.304	-19.300	-19.315	-19.350
67220000 Exploitatie en beheer riolering	-1.807.251	-1.824.237	-1.824.234	-1.824.235	-1.824.233
62102000 Zoutopslag Korteven (gladheidsbestrijding)	-43.641	-39.608	-41.285	-43.006	-42.906
62110100 Verkeersborden, bewegwijzering, straatnaamborden	-75.433	-63.076	-63.063	-63.114	-63.228
62400000 Onderhoud watergangen	-94.468	-124.229	-127.485	-130.876	-131.115
65600000 Openbaar groen	-904.797	-1.007.477	-1.012.905	-1.013.805	-1.004.032
65800000 Speelvoorzieningen	-138.044	-213.147	-103.006	-80.923	-115.594
Totaal Lasten	-5.604.254	-6.127.092	-6.000.258	-5.978.759	-5.980.100
Totaal	-5.562.298	-6.094.536	-5.967.702	-5.946.203	-5.947.544

Wegen

In het Beheerplan wegen zijn de onderhoudsplannen, inclusief de benodigde budgetten, globaal voor meerdere jaren opgenomen. De raming van deze budgetten is tot stand gekomen door middel van een

theoretische benadering op basis van areaalgegevens, levensduur en gewenste kwaliteit. Op 13 september 2018 is het Beleidsplan wegen 2019-2023 door de raad vastgesteld. Besloten is om de verhardingen op de bedrijventerreinen en in het buitengebied op kwaliteitsniveau C te onderhouden. De overige gebieden worden op kwaliteitsniveau B onderhouden, uitgezonderd de parkeerstroken en inritten langs de hoofdwegen. De woongebieden worden op kwaliteitsniveau C onderhouden. Tenslotte vindt het onderhoud binnen de centrumgebieden op kwaliteitsniveau A plaats. Uitgangspunt is dat de maatregelen die moeten worden genomen om de wegen te onderhouden en het wegenareaal te verkleinen, passen binnen de huidige financiële kaders.

Momenteel is een nieuw Beheerplan Wegen in voorbereiding. Daarin wordt een doorrekening gemaakt ten aanzien van de verschillende kwaliteitsniveaus. Deze wordt ter besluitvorming voorgelegd aan uw raad.

Riolering

In het Gemeentelijk Riolerings Plan (GRP) is voor de planperiode in budget voorzien voor de uitvoering van een aantal projecten om de doelen uit het plan vorm te geven. Op basis van relevantie en doelmatigheid zullen besluiten worden genomen over concrete onderhouds-uitvoeringsprojecten.

Naast de reguliere (onderhouds)werkzaamheden zijn er ontwikkelingen op het gebied van de samenwerking in de Waterkring West. Er wordt met het waterschap, waterbedrijven en zes regiogemeenten onder andere gewerkt aan afstemming over riooltechnische en waterhuishoudkundige inzichten en uitgangspunten en de opgave m.b.t. klimaatadaptatie. Deze projecten zijn meerjarig. De belangrijkste doelstelling is het bevorderen van de samenwerking tussen de partners in het waterbeheer. Dit met als oogmerk zowel het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en bedrijven, alsook vermindering van de kwetsbaarheid bij de partners tegen de maatschappelijk laagste kosten (besparingsopgave aan minder meerkosten).

In samenwerking met onze partners is een nieuw gemeentelijk waterprogramma 2024-2027 in voorbereiding. Het GWP 2024-2027 zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Openbare verlichting

In 2018 is het beleids-, beheer- en kostendekkingsplan voor renovatie van de openbare verlichting geactualiseerd en vastgesteld. Aan het beheerplan zijn een inspectie en inventarisatie voorafgegaan: Woensdrecht heeft 5.065 lichtmasten. Op basis van vastgestelde uitgangspunten zijn de jaarlijks benodigde kosten geraamd voor het in stand houden van de huidige openbare verlichting en de noodzakelijke investeringen om slechte masten en armaturen te vervangen. Het uitvoeringsprogramma ligt vast tot en met 2022.

Voor de periode 2023 tot en met 2027 zal het uitvoeringsprogramma worden geactualiseerd, zodat onze gemeente voor de komende jaren over een betrouwbaar en adequaat verlichtingsnet blijft beschikken. Het nieuwe beleids- beheers- en kostendekkingsplan zal ter vaststelling aan uw raad worden aangeboden.

Groen

Het onderhouden en renoveren van de openbare groenvoorzieningen binnen en buiten de bebouwde kom gebeurt volgens de Groene Agenda 2021-2025 en is afgestemd op andere beheerplannen. Het

gehanteerde onderhoudsniveau is: in centra niveau A, in wijken niveau B en op industriegebieden niveau C.

De Groene Agenda bestaat uit drie hoofdonderdelen: de groenvisie, het groenbeleid en het bomenbeleid. De Groene Agenda streeft naar een kwalitatieve voortzetting in de breedte van het gemeentelijk groenbeleid, samen met inwoners en met speciale aandacht voor de speerpunten biodiversiteit, duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

Gebouwen

De kosten van het periodieke onderhoud worden opgenomen in een meerjarenonderhoudsplan (MJOP), waarin gemiddeld per jaar de benodigde bedragen zijn berekend. Dit gemiddelde wordt elk jaar in een voorziening gestort en de jaarlijkse benodigde bedragen aan de voorziening onttrokken. Hierdoor wordt al het noodzakelijke onderhoud aan het gemeentelijk vastgoed in financiële zin afgedekt. Uiteraard moet regelmatig een herijking plaatsvinden. In 2021 is het huidige geldende MJOP-gebouwenbeheer 2022-2025 vastgesteld door de gemeenteraad van Woensdrecht waarin de conditieniveaus voor het gemeentelijk vastgoed zijn bepaald.

Reiniging

Na alle maatregelen die in de afgelopen jaren zijn ingezet zien we het scheidingsgedrag de laatste jaren stagneren. Vanwege deze stagnatie zijn nieuwe impulsen noodzakelijk om de doelstelling van maximaal 100 kg/inwoner restafval te kunnen blijven nastreven.

De kosten voor het ophalen van afval en de verwerking ervan zullen de komende jaren stijgen en ons streven blijft erop gericht om de afvalverwerking kostendekkend te laten zijn en vast te houden aan het principe dat "de gebruiker betaalt". Minder restafval door beter scheiden is goed voor het milieu, terwijl daarmee de kostenstijging voor onze inwoners binnen de perken kan worden gehouden. Nieuwe inzamelingsystemen, zoals omgekeerd inzamelen, zijn nu niet aan de orde. Wel verkent de gemeente manieren om de huidige afvalinzameling te verbeteren en hergebruik van grondstoffen te stimuleren via bijvoorbeeld de realisatie van een grondstoffencentrum.

Speelvoorzieningen

Het huidige budget voor speelvoorzieningen is toereikend om het areaal in stand te houden. In de praktijk wijzigt hierdoor feitelijk weinig. Dat wil zeggen dat het onderhoudsniveau kan worden aangehouden en de toestellen worden vervangen die volgens de werkelijke levensduur aan vervanging toe zijn tot en met 2024.

Paragraaf 5 Financiering

Algemeen

Met deze paragraaf wordt invulling gegeven aan de verplichting uit de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) om verantwoording af te leggen over het beheer van onze financiële middelen. De kaders van het beheer zijn vastgelegd in het door het college vastgestelde treasury statuut. In deze paragraaf is weergegeven hoe het beheer van onze financiële middelen in 2024 wordt vormgegeven.

Beleidsvoornemens/Realisatie

Het doel is te komen tot een verantwoord financieel beheer, dat gekenmerkt wordt door het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Deze risico's zijn hieronder weergegeven.

1. Renteontwikkeling

Een visie omtrent de renteontwikkeling van de korte- en de lange termijn rente is een voorwaarde om de treasury functie te kunnen uitoefenen. Onze rentevisie is gebaseerd op de verwachtingen van diverse financiële instellingen.

De wereld is veranderd, onder meer door de stijging van energieprijzen en onzekerheid door de situatie in Rusland en Oekraïne. De inflatie ligt sinds 2022 fors hoger dan het doel van 2%. De Europese Centrale Bank (ECB) heeft daarom de rente meerdere keren verhoogd om de inflatie te beteugelen. Naar verwachting is het einde van de renteverhogingen door de ECB in zicht. In 2024 zal de ECB misschien zelfs weer wat verlagingen doorvoeren. De kapitaalmarktrente is de afgelopen maanden eveneens gestegen en de verwachting is dat de rente in 2024 licht zal dalen.

Voor de langlopende onderhandse leningen die we denken aan te trekken in 2024 wordt gerekend met rentepercentage 0,500% (20 jaar).

2. Renterisicobeheer

Renterisicobeheer omvat het beperken van de (negatieve) invloed van toekomstige rentewijzigingen op het resultaat van de organisatie en op de waarde van rentedragende activa en passiva, inclusief het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten. Renterisico's worden beperkt door:

- een actuele liquiditeitsprognose;
- toetsing aan de kasgeldlimiet, beheersingsinstrument korte schuld;
- toetsing aan de renterisiconorm, beheersingsinstrument lange schuld.

3. Financieringspositie

De financieringspositie geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringsbehoefte, rekening houdend met de investeringen en beschikbare interne en externe middelen. De interne financiering vindt plaats in de vorm van de ten laste van de exploitatierekening gebrachte afschrijvingen en in de vorm van eigen vermogen (reserves). Voor de externe financiering wordt een beroep gedaan op de geld- en kapitaalmarkt. Als de kasgeldlimiet wordt overschreden, wordt een langlopende onderhandse lening aangegaan.

Op grond van de huidige liquiditeitsprognose heeft de gemeente op 1 januari 2024 drie langlopende geldleningen met een saldo van € 5.937.864. Het gemiddelde rentepercentage 2024 hiervan is 0,88%. In 2024 en 2028 worden totaal twee geldleningen afgelost. De derde geldlening heeft een looptijd waarbij de rentevervaldatum de komende jaren niet verloopt en vervroegde aflossing niet mogelijk is of alleen met hogere kosten dan de daaraan verbonden rentevoordelen. De verwachting is dat in 2024 een langlopende lening moet worden afgesloten van € 2.300.000 voor de realisatie van de nieuwbouw basisschool.

4. Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat de gemeente loopt wanneer geldleningen worden verstrekt aan rechtspersonen die in voorkomende gevallen in financiële problemen zouden kunnen komen.

5. Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat de gemeente op de korte termijn niet genoeg geld in kas heeft om aan haar verplichtingen te voldoen.

6. Debiteurenrisico

Onder debiteurenrisico verstaan we het risico dat debiteuren hun rekeningen niet (op tijd) betalen. Dit risico kan worden beperkt door debiteuren vooraf te laten betalen, opbrengsten tijdig te innen en door de twijfelachtigheid van vorderingen en tegenpartijen conform de richtlijnen op dit gebied zo goed als mogelijk in kaart te brengen. Om dit risico op te kunnen vangen is een voorziening dubieuze debiteuren gevormd. Jaarlijks wordt bezien of deze voorziening nog voldoende is.

7. Garantstelling risico

De gemeente kan zich garant stellen tegenover financiële instellingen die leningen verstrekken aan verenigingen/instellingen. Indien de verenigingen/instellingen hun betalingsverplichtingen tegenover de geldgevers niet nakomen, kan de gemeente aansprakelijk gesteld worden. In februari 2017 heeft de raad het geactualiseerde beleid ten aanzien van het verstrekken van gemeentegaranties vastgesteld. Informatievoorziening vooraf en tussentijds moet helpen voorkomen dat risico's ten aanzien van garantstellingen zich daadwerkelijk gaan voordoen.

8. Informatierisico

Dit is het risico dat informatie over de ontwikkeling van financiële risico's niet, niet volledig en/of niet tijdig ter beschikking komt van de treasury verantwoordelijken. Door onjuiste of incomplete informatie bestaat het risico dat onjuiste beslissingen worden genomen. De aanlevering van betrouwbare informatie voor de lange termijnplanning (langer dan één jaar) blijft dan ook een groot aandachtspunt.

Eisen Wet Fido

Publieke taak en prudent beheer

Conform het treasurystatuut komen leningen, uitzettingen en garanties alleen tot stand indien zij een publieke taak dienen en de uitzettingen een prudent karakter kennen.

Kasgeldlimiet

Ter beperking van renterisico's op de korte schuld dienen de gemeenten te voldoen aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is de maximale omvang van de korte schuld (korter dan 1 jaar). Deze limiet wordt berekend naar een vast percentage (8,5%, conform de Uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden) van het begrotingstotaal per 1 januari. Voor het jaar 2024 bedraagt deze limiet circa € 5,4 miljoen. Blijkt dat de kasgeldlimiet wordt overschreden, dan zal een langlopende geldlening aangetrokken moeten worden.

Renterisiconorm

Het uitgangspunt van de renterisiconorm is het beheersen van de renterisico's op langlopende schulden. Dit gebeurt door het aanbrengen van spreiding in de looptijden van de leningen. Hiermee wordt voorkomen dat een groot deel van de leningen tegelijk opnieuw moet worden afgesloten, met het risico van snel oplopende rentelasten. De renterisiconorm is bepaald op 20% van het begrotingstotaal. Dat wil zeggen dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet méér mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Hierbij is een minimumbedrag bepaald van € 2,5 miljoen. In onderstaande tabel wordt de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven.

Bedragen x € 1000

Renterisiconorm		2024	2025	2026	2027
1	Renteherzieningen	-	-		
2	Aflossingen	638	500	500	500
3	Renterisico (1+2)	638	500	500	500
4a	Begrotingstotaal	64.109	62.975	59.169	59.301
4b	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
4	Renterisiconorm (4a x 4b)	12.822	12.595	11.834	11.860
5a	Ruimte onder renterisiconorm (4>3)	12.184	12.095	11.334	11.360
5b	Overschrijding renterisiconorm (3>4)				

Schatkistbankieren

Per 1 januari 2014 is het Schatkistbankieren ingevoerd. Schatkistbankieren houdt concreet in dat tegoeden worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen. Het principe is dat publiek geld de schatkist niet eerder verlaat dan noodzakelijk is voor de uitvoering van de publieke taak. Volgens het ministerie is dit bevorderlijk voor de doelmatigheid van de bestedingen.

Wel is er een zogenaamde doelmatigheidsdrempel van 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen per gemeente. Bij overtollige middelen die minder zijn dan deze drempel hoeven decentrale overheden niet te gaan Schatkistbankieren. Het drempelbedrag voor de gemeente Woensdrecht bedraagt in 2024 € 1.282.180 (2% van het begrotingstotaal). Op verzoek van de gemeente Woensdrecht is het drempelbedrag op € 1 miljoen gezet bij de Bank Nederlandse Gemeenten. Omdat Woensdrecht niet structureel over overtollige middelen beschikt, zijn de financiële consequenties in 2024 beperkt.

Berekening EMU-saldo

Het brutoschuld-begrip is een internationale standaard. Financiële marktpartijen en kredietbeoordelaars maken internationale vergelijkingen op basis van de bruto schuld. Het Internationaal Monetair Fonds, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, de Europese Unie (EU) en landen buiten de EU werken met het brutoschuld-begrip. In de EU heet deze

schuld de EMU-schuld. Het EMU-saldo geeft informatie over de bijdragen van gemeenten aan het totale EMU-saldo/EMU-tekort. De definitie van het EMU-saldo is grofweg: het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven van een overheidsorgaan in een bepaald jaar.

EMU-Saldo (bedragen x € 1000)		2024	2025	2026	2027	
1	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan respectievelijk onttrekking uit reserves	+	2.388	2.328	-1.020	-292
2	Mutatie (im)materiële vaste activa	-	2.501	-2.025	-1.986	-1.957
3	Mutatie voorzieningen	+	-71	-155	98	167
4	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-	1.040	130	-1.195	-659
5	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	-	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-1.224	4.068	2.259	2.491

Rentetoerekening

Conform het 'Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten' (BBV) moet er inzicht worden gegeven in de rentelasten, de financieringsbehoefte en de wijze waarop rente aan investeringen, grondexploitaties en taakvelden wordt toegerekend. Daarnaast is het verplicht dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslagpercentage. Dit omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt is voor aanpassingen van het BBV. Onderstaand schema geeft de rentetoerekening vanaf 2024 weer.

Leeswijzer: Regel f toont het uiteindelijke resultaat van de berekening (a-b-c1-c2-c3-d1-d2-e= f)

Renteschema		2024
a	Externe rentelasten over de korte en lange financiering	€ 52.274
b	Externe rentebaten	minus € 26.489
Saldo rentelasten en rentebaten		€ 25.785
c1	Rente doorberekend aan de grondexploitatie	minus €
c2	Rente van projectfinanciering	minus €
c3	Rente door verstrekte leningen	minus €
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		€ 25.785
d1	Rente over eigen vermogen	minus €
d2	Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	minus €
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		€ 25.785
e	De werkelijk aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	minus € 25.903
f Renteresultaat op het taakveld Treasury		- € 118
Renteomslagpercentage		0,05573%

Paragraaf 6 Bedrijfsvoering

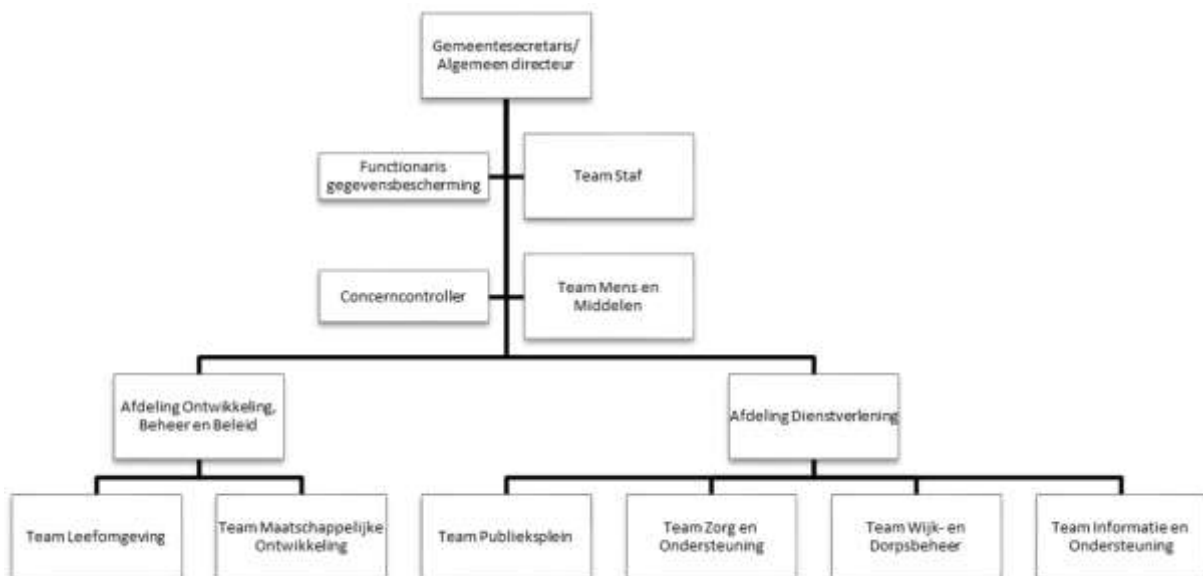
Algemeen

Onder bedrijfsvoering verstaan we alles wat een bedrijf inzet om zijn producten en diensten te verlenen. Voor de gemeente Woensdrecht is de inzet van die middelen zinvol geweest als inwoners, bestuur, medewerkers en partners zich gehoord, gezien, gerespecteerd en welkom voelen. Wij willen samen maatschappelijke meerwaarde leveren die we met trots delen.

Om dit te bereiken streeft de gemeente naar verbetering en optimalisatie van de dienstverlening. Ze werkt vanuit de kernwaarden: eigen wijze, betrokken, daadkrachtig en dienstbaar. Medewerkers voelen zich verantwoordelijk voor het welzijn van klanten en partners, het bestuur en de collega's. De organisatie hanteert als uitgangspunt de opdracht van het college, dat samen met de gemeenteraad bepaalt wat het voor Woensdrecht wil bereiken.

Dit betekent dat de organisatie mee moet bewegen omdat inzichten veranderen, omdat de maatschappij niet voorspelbaar en maakbaar is. Daarvoor passen we in voorkomende gevallen plannen aan als dat helpt om doelen te bereiken. Structuur wordt minder belangrijk dan samenwerken om het gezamenlijke doel te bereiken. Structuur is een middel om verantwoordelijkheden, bevoegdheden en taken toe te wijzen. Samenwerking met diverse in- en externe partners is essentieel om de doelen die het bestuur voor ogen heeft te bereiken.

De organisatiestructuur gemeente Woensdrecht

Op dit moment is de ambtelijke organisatie ingericht volgens een lijn-staf structuur bestaande uit twee lijnafdelingen waarbij de directe contacten met de inwoners voornamelijk zijn geclusterd binnen de afdeling 'dienstverlening'. De beleid- en beheertaken worden met name verzorgd door de afdeling 'Ontwikkeling, Beleid en Beheer'. In de staf zijn de taken gericht op rechtmatigheid, bestuursondersteuning en bedrijfsvoering ondergebracht.

Een snel veranderende omgeving is aanleiding voor de organisatie om zich te blijven ontwikkelen en de veranderkracht van de organisatie te versterken. In 2023 is hiervoor door de gehele organisatie een beeld gevormd en middels een werkorganisatie zijn ideeën nader uitgewerkt. De inschatting is dat dit in 2024 zal leiden tot een aanpassing in de organisatiestructuur.

Regionale samenwerking

Samenwerking zit in de genen van de gemeente Woensdrecht en beperkt zich niet alleen tot de eigen organisatie. Bestuur en organisatie werken samen met partners en participeren in verschillende samenwerkingsverbanden. Daarbij is het uitgangspunt dat dit toegevoegde waarde voor onze inwoners moet hebben en dat de Woensdrechtse identiteit niet verloren gaat.

Naast de bekende deelnemingen en samenwerkingen zoals Saver, Belastingssamenwerking, ISD Brabantse Wal en de gemeenschappelijke regeling Regio West-Brabant werken we ook op andere manieren samen. Zo hebben we in 2020 met de gemeenten Zundert, Halderberge, Rucphen en Steenberghe de functie van functionaris gegevensbescherming ingevuld, om efficiëntie te verhogen en kwetsbaarheid te verminderen. In 2023 worden de bestaande gemeenschappelijke regelingen tegen het licht gehouden vanwege de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen. Daarbij wordt ook gekeken naar de meerwaarde van de samenwerking onder meer op het gebied van efficiëntie en effectiviteit.

Financiën

Op verzoek van de gemeenteraad heeft het college in 2020 de kwartaalrapportages ingevoerd voor een tussentijdse financiële verantwoording, naast de vaste producties in het kader van planning & control (perspectievennota, programmabegroting en jaarstukken). In onderling overleg zijn frequentie en inhoud vastgesteld. In 2024 zullen we dit overleg continueren en waar gewenst werkwijzen bijstellen. Ondanks positieve financiële resultaten over 2022 en een positieve prognose voor 2023 in gemeente Woensdrecht, staan de structurele financiën van gemeenten in het hele land onder druk. De raad wenst verantwoordelijkheid te kunnen nemen en het college wil tijdig verantwoording afleggen, zodat op tijd bijgestuurd kan worden indien nodig.

Concerncontrol

Concern control richt zich op de werking van de gemeentelijke processen en projecten, op de verbetering ervan en op de risico's in de processen. In 2024 zal de focus in de eerste maanden liggen op de controles en de verantwoording over het jaar 2023 van de rechtmatigheid door burgemeester en wethouders. Over 2023 nemen we een rechtmatigheidsverantwoording op in de jaarrekening en rapporteren we over de resultaten van de uitgevoerde rechtmatigheidscontroles in deze bedrijfsvoeringsparagraaf. De kaders voor deze verantwoording zijn door de raad vastgesteld op 21 september 2023.

Aan de hand van de resultaten uit de interne controles over 2023 zal bezien worden of en zo ja, welke aanpassingen/uitbreidingen in de uitvoering van de verbijzonderde interne controle noodzakelijk zijn, Met name organisatiebrede onderwerpen zoals inkoop, aanbesteding, subsidies en fiscaliteiten worden specifiek beoordeeld.

Naast reguliere advisering aan bestuur en organisatie blijven de bewaking van de opvolging van wet- en regelgeving en richtlijnen en het vertalen van provinciale regelgeving en overheidsregelgeving naar gemeentelijke consequenties de belangrijke aandachtspunten. Ook zal ons proces van fiscale beheersing verder worden geoptimaliseerd door de uitvoering van tussentijdse controles en de uitwerking van een fiscaal toezichtkader. Tenslotte wordt - aan de hand van de bevindingen uit de management letter- het proces van het verbeteren van onze belangrijkste processen vervolgd.

Informatie & Communicatie Technologie (ICT)

Beschikbare data en technologische mogelijkheden bieden de gemeente kansen om gericht samen te werken en kennis en ervaringen van (keten)partners en inwoners te benutten. Dataverwerking, -ontsluiting en – analyse kunnen we gebruiken om maatschappelijke opgaven te bereiken. Data wordt gegenereerd door mensen, apparaten, publieke en private organisaties. De hoeveelheid data die beschikbaar is in geautomatiseerde systemen neemt toe. Technische ontwikkelingen zorgen ervoor dat deze data beter en sneller gecombineerd en benut kan en zal worden. De inwoner verwacht van ons dat we onze dienstverlening verbeteren door techniek en data slim te combineren. In het Informatiebeleidsplan 2021-2024 zijn de mogelijkheden geconcretiseerd en vertaald naar een uitvoeringsplan.

Overhead

We kennen binnen de begroting een apart product 'overhead'. Hierover staat in het BBV in artikel 1 *'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'*. Daarnaast schrijft de BBV voor hoe de toerekening van overhead in de begroting en jaarstukken moet geschieden. Uitgangspunt daarbij is dat (andere uitvoerings-) kosten zoveel mogelijk direct aan de betreffende taken/activiteiten worden toegerekend.

Personeel

In een dynamische arbeidsmarkt is de organisatie erin geslaagd om goede en betrokken medewerkers aan te trekken. De zorg voor ons personeel, het werkplezier en ontwikkeling van het talent van onze mensen is onze prioriteit. De nieuwe gesprekscyclus is hiervoor de katalysator. We bieden onze medewerkers vertrouwen en een gezonde en veilige werkomgeving en zorgen ervoor dat zij over de juiste kennis, vaardigheden en competenties beschikken om hun werkzaamheden uit te kunnen voeren. We stimuleren samenwerking en geven onze medewerker de vrijheid om zelf hun werkzaamheden te organiseren. Hierbij zorgen we voor goede kaders, faciliteiten en afspraken.

Ziekteverzuim

We streven ernaar het landelijke gemiddelde voor ziekteverzuim voor gemeenten (ultimo 2022: 6,4% exclusief zwangerschapsverlof) niet te overschrijden.

Integriteit

In 2022 zijn, naast de bestaande externe vertrouwenspersoon, ook twee interne vertrouwenspersonen benoemd om personeel meer ondersteunende mogelijkheden te bieden. Ook in de bestuurlijke gremia staat het onderwerp integriteit op de agenda en is het integriteitsbeleid voor de politiek ambtsdragers herzien. Er zijn bij het tot stand komen van deze begroting geen bijzonderheden te melden.

Geraamde formatie	Totaal FTE
2018	134,00
2019	141,28
2020	135,65
2021	134,01
2022	134,05
2023	135,75
2024	139,05

Communicatie

De ambities en opgaven uit het collegewerkprogramma 2022-2026 worden transparant gecommuniceerd. Het is belangrijk om laagdrempelig en tijdig te communiceren over de concrete uitvoering en de effecten ervan op de leefbaarheid in onze gemeente. We zetten hier diverse mediakanalen voor in en hebben oog voor de verschillende doelgroepen.

Juridische Zaken

Het borgen van de juridische kwaliteit en dienstverlening binnen de organisatie blijft een speerpunt, waarbij de klanten zich welkom, gehoord en goed geholpen voelen en termijnen worden gehaald. Hierbij gaat het om het op professionele en betrouwbare wijze organiseren van de juridische functie binnen de organisatie, het beschrijven en beperken van risico's op concernniveau en het bieden van maatwerk. Hierbij wordt actief ingezet op de juridische kennis van medewerkers en kwaliteit van producten. Dit doen we door het actueel houden van gemeentelijke wet- en regelgeving, het opstellen van jaarverslagen met bijbehorende aandachtspunten voor de organisatie en (regionale) kennisdeling ten behoeve van de eigen dienstverlening. Hiermee wordt bereikt dat de verschillende vakdisciplines op de hoogte zijn van relevante veranderingen in hun werkgebied en dit kunnen toepassen in de dagelijkse werkzaamheden waardoor mogelijke risico's worden verminderd.

Het (juridische) speelveld van de gemeente is uiterst dynamisch. Deze dynamiek zal zich doorgaans niet laten voorspellen, maar er wordt altijd geprobeerd om mogelijke kansen te benutten. Op het gebied van wetgeving is de invoering van de Omgevingswet de grootste (aankomende) opgave voor de gemeente op het niveau van beleid en uitvoering. Er wordt verder gevraagd en ongevraagd advies gegeven over alle (juridische) vragen van het bestuur, de ambtelijke organisatie en klanten van buitenaf. Dit jaar wordt daarnaast aandacht besteed aan de verdere implementatie van de diverse wet- en regeling (Wet open overheid in samenhang met de Wet Elektronische Publicaties en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer), het herijken van verschillende verordeningen, het actualiseren van het vastgoedbeleid en de voorbereiding op de nieuwe Wet Markt en Overheid.

Inkoop

Stichting Inkoopbureau West-Brabant (SIW) versterkt kwantitatief en kwalitatief de inkoopfunctie van onze gemeente. De inkoopadviseur werkt volgens een vooraf vastgesteld werkplan. Evaluatie van het verloop van dit plan vindt plaats na afloop van het betreffende dienstjaar. Waar mogelijk wordt gebruikgemaakt van aansluiting bij regionale projecten indien sprake is van soortgelijke aankopen c.q. aanbesteding van nieuwe contracten. Belangrijke uitgangspunten zijn de Aanbestedingswet en het gemeentelijk inkoop- en aanbestedingsbeleid.

Paragraaf 7 Verbonden partijen

Inleiding

Woensdrecht neemt deel in diverse rechtsvormen, zowel publiek als privaat. Wanneer sprake is van zowel een *bestuurlijk* als een *financieel* belang in een andere partij, is dat voor de gemeente een verbonden partij. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan een zetel in het bestuur en/of het hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeente financiële middelen beschikbaar stelt, die zij mogelijk kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij.

Deelnemingen in andere partijen brengen risico's met zich mee, zowel politiek/bestuurlijk als financieel. In deze paragraaf geven we een overzicht van alle verbonden partijen van onze gemeente waarbij ingegaan wordt op doelstellingen en risico's. Per verbonden partij nemen we ook diverse financiële cijfers op.

We maken gebruik van verbonden partijen in de verwachting dat zij op effectieve en efficiënte wijze bijdragen aan het realiseren van onze gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Uitgangspunten hierbij zijn een heldere verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden tussen de gemeente en de verbonden partij en door het opstellen van dienstverleningsovereenkomsten met prestatieafspraken.

Vanaf begrotingsjaar 2017 moeten gemeenten de lijst met verbonden partijen onderverdelen in: gemeenschappelijke regelingen; vennootschappen en coöperaties; stichtingen en verenigingen; en overige verbonden partijen.

Beleid

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van verbonden partijen is vastgelegd in de 'Nota Verbonden partijen, zes kader stellende spelregels'. De nota is in regionaal verband voorbereid en in de betrokken gemeenteraden vastgesteld. Voor verdere informatie wordt verwezen naar deze nota. Vanwege de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen wordt op het moment van dit schrijven een hierop aangepaste Nota verbonden partijen West-Brabant voor zienswijze aan de colleges en gemeenteraden aangeboden.

Sturing en toezicht

De wijziging van de Wet Gemeenschappelijke Regelingen is in werking getreden per 1 juli 2022. De controlerende en kaderstellende rol van de raad is uitgebreid en de democratische legitimatie van besluitvorming is vergroot. Voorbeelden van nieuwe instrumenten zijn: de uitbreiding van mogelijkheden tot zienswijze, een gemeenschappelijke adviescommissie voor raadsleden en burgerparticipatie. De termijnen voor indienen van zienswijze op een begroting zijn verruimd. In regionaal verband is bekeken hoe de Nota Verbonden Partijen zes kaderstellende spelregels hierop aangepast kan worden. Op moment van schrijven wordt een concept van de Nota verbonden partijen West-Brabant voor zienswijze aan de colleges en gemeenteraden aangeboden.

Belangrijke ontwikkelingen en risico's rond verbonden partijen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de relevante ontwikkelingen, indien van toepassing, ten aanzien van de verbonden partijen toegelicht en is aangegeven welke risico's daarbij aanwezig zijn, die van invloed kunnen zijn op de financiële positie van de gemeente. Hier wordt volstaan met de verwijzing naar deze paragraaf.

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN - A. Gemeenschappelijke regelingen

In de tabellen worden vermogen en resultaat genoemd. Uitgegaan is van de meest recente aangeleverde cijfers. Waar het jaar 2024 wordt genoemd, is uitgegaan van de begrotingscijfers van de betreffende organisatie. Waar niets is ingevuld, zijn geen cijfers bekend.

A.1 Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant (VRMWB)

Opgericht	1 januari 2010
Doelstelling	In samenwerking met gemeenten, GHOR (Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen), brandweer en politie zorgen voor veiligheid, crisisbeheersing, rampenbestrijding, brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij rampen en handhaving van openbare orde en veiligheid.
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2023	€ 1.498.000
Verwacht financieel resultaat 2024	€ 0
Belang Woensdrecht	2%
Aantal fte	581
Grootste risico's in 2024	De Veiligheidsregio heeft de totaal benodigde weerstandscapaciteit becijferd op ruim 6 miljoen. De 3 grootste risico's zijn: het vinden en blijven binden van vrijwilligers, het tweede loopbaanbeleid en de Wnra en Europese deeltijdrichtlijn.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 5.276.000	€ 4.912.000
Vreemd Vermogen	€ 55.2777.000	€ 59.803.000

A.2 Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB)

Opgericht	1 januari 2013
Doelstelling	De OMWB voert ten behoeve van haar deelnemers taken uit op het gebied van omgevingsrecht. Als verlengstuk van lokaal en provinciaal bestuur levert zij een bijdrage aan een leefbare en veilige werk- en leefomgeving in de regio. Ook voert zij vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken uit en handelt zij klachten af op het gebied van milieu.
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, Heusden, Hilvarenbeek, Loon op Zand, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Tilburg, Waalwijk, Woensdrecht, Zundert en Provincie Noord-Brabant.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 426.276
Verwacht financieel resultaat 2024	
Belang Woensdrecht	ca. 1%
Aantal fte	306 (waarvan 247 fte in het primaire proces)
Grootste risico's in 2024	Een onvoorziene toename van het aantal verzoeken om advies en ondersteuning vanwege de implementatie van en toetsing aan de Omgevingswet, toetsing en advisering in het kader van stikstofreductie, energielabels voor kantoorpanden en de overdracht van bodemtaken.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 2.829.000	€ 3.148.000
Vreemd Vermogen	€ 3.004.000	€ 5.386.000

A.3 GGD West-Brabant

Opgericht	1 januari 2000
Doelstelling	De GGD verzorgt de openbare gezondheidszorg en heeft als doel het bewaken, beschermen en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van alle inwoners van West-Brabant. Daarbij heeft de GGD extra aandacht voor kwetsbare mensen in onze samenleving.
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 548.540
Verwacht financieel resultaat	
Belang Woensdrecht	2,31 %
Aantal fte	225 regulier proces
Grootste risico's in 2024	Minder inkomsten omdat de Veiligheidsregio huur heeft opgezegd van een deel van het pand aan de Doornboslaan. Er wordt gezocht naar een nieuwe huurder. Toenemende compliance eisen (AVG). Boete bij het niet voldoen aan AVG eisen.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 6.183.000	€ 6.106.000
Vreemd Vermogen	€ 10.500.000	€ 10.500.000

A.4 Regio West-Brabant (RWB)

Opgericht	1 januari 2011
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.
Doelstelling	De 16 gemeenten in West-Brabant hebben de gezamenlijke ambitie om de regio te versterken en te stimuleren op het gebied van economie, arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 214.220 (incl. bijdrage REWIN) en € 316.000 KCV (collectief vervoer)
Verwacht financieel resultaat 2024	
Belang Woensdrecht	2,42 %
Aantal fte	52,7
Grootste risico's in 2024	De daadwerkelijke kosten voor het Klein Collectief Vervoer worden in rekening gebracht. Externe factoren zoals het gebruik en brandstofprijzen zijn niet beïnvloedbaar.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 713.000	€ 692.000
Vreemd Vermogen	€ 6.386.000	€ 6.386.000

A.5 Belastingamenwerking West-Brabant (BWB)

Opgericht	1 januari 2012
Doelstelling	De BWB is verantwoordelijk voor de heffing en invordering van waterschapsbelastingen en verschillende gemeentelijke belastingen. Daarnaast geeft de BWB uitvoering aan de wet WOZ.
Deelnemers	Waterschap Brabantse Delta en gemeenten Bergen op Zoom, Breda, Dongen, Etten-Leur, Halderberge, Loon op Zand, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 560.000
Verwacht financieel resultaat 2024	€ 0
Belang Woensdrecht	3%

Aantal fte	143,3 fte (bezetting 123,0 fte)
Grootste risico's in 2024	De BWB heeft de totaal benodigde weerstandscapaciteit becijferd op € 513.750. Dit is opgebouwd uit 6 risico's, waarvan bijna de helft het berekende risico van de stijging van het aantal waardebezwaren door no-cure-no-pay bureaus betreft.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 6.156.000	€ 6.006.000

A.6 WVS-Groep

Opgericht	1974
Doelstelling	Integrale uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (WSW), alsmede het aanbieden van beschermt werk, activiteiten t.b.v. arbeidsintegratie en aangepaste arbeid aan personen uit de deelnemende gemeenten, die op afstand van de reguliere arbeidsmarkt staan.
Deelnemers	Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 370.094
Verwacht financieel resultaat 2024	
Belang Woensdrecht	ca. 4 %
Aantal fte	196,4
Grootste risico's in 2024	WVS is gevoelig voor ontwikkelingen in de markt. (Inter)nationale ontwikkelingen zoals oplopende brandstofprijzen, onzekerheid over levering van grondstoffen, de oorlog in de Oekraïne en economische ontwikkelingen kunnen invloed hebben op het resultaat van WVS.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 3.850.000	€ 3.600.000
Vreemd Vermogen	€ 21.673.000	€21.218.000

A.7 West-Brabants Archief (Bergen op Zoom)

Opgericht	1 juli 2016
Doelstelling	Het West-Brabants Archief wil een duurzame en betekenisvolle bijdrage leveren aan belanghebbenden (overheid, inwoner en instellingen) door het verwerven, produceren, opslaan, toegankelijk maken en houden van archiefinformatie, met name door het mede realiseren en beheren van een e-depotvoorziening.
Deelnemers	Bergen op Zoom, Etten-Leur, Halderberge, Moerdijk, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 153.415 (nieuwe verdeelsleutel, ingroeimodel 33,33%)
Verwacht financieel resultaat 2023	
Belang Woensdrecht	6,69%
Aantal fte	20
Grootste risico's in 2024	E-depot voor zover de hoogte van de kosten niet goed is in te schatten.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 154.810	€ 154.810
Vreemd Vermogen	€ 465.457	€ 453.148

A.8 Regionale Ambulance Voorziening (RAV) Brabant Midden-West-Noord

Opgericht	1 januari 2005
------------------	----------------

Doelstelling	De RAV verzorgt zowel acute zorgverlening als besteld ambulancevervoer.
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Bernheze, Boekel, Boxtel, Breda, Dongen, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Gilze en Rijen, Goirle, Halderberge, 's-Hertogenbosch, Heusden, Hilvarenbeek, Land van Cuijk, Loon op Zand, Maashorst, Meierijstad, Moerdijk, Oisterwijk, Oosterhout, Oss, Roosendaal, Rucphen, Sint Anthonis, Sint-Michielsgestel, Steenbergen, Tilburg, Vught, Waalwijk, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	
Verwacht financieel resultaat 2024	€ 0
Belang Woensdrecht	
Aantal fte	660
Grootste risico's in 2024	

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 14.369.000	€14.369.000
Vreemd Vermogen	€ 28.702.000	€ 33.917.000

A.9 Intergemeentelijke Sociale Dienst (ISD) Brabantse Wal

Opgericht	1 januari 2012
Doelstelling	De ISD is een gemeenschappelijk orgaan (zonder rechtspersoonlijkheid). De ISD BW heeft tot doel het begeleiden naar werk van inwoners, het verstrekken van uitkeringen en het bestrijden van armoede. De ISD is een samenwerkingsverband van de gemeenten Woensdrecht, Bergen op Zoom en Steenbergen. De ISD kent geen eigen activa en passiva. De deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage in de organisatiekosten op basis van het klantenbestand (% aandeel in het totaal).
Deelnemers	Bergen op Zoom, Steenbergen, Woensdrecht
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 1.186.192
Verwacht financieel resultaat 2024	
Belang Woensdrecht	10,39 %
Aantal fte	100,25
Grootste risico's in 2024	Door opeenvolgende crises neemt het beroep op minima-voorzieningen toe. Afhankelijk van (inter)nationale ontwikkelingen kan dit in 2024 tot onvoorziene klantenaantallen en tot extra inzet van personeel en dus meerkosten leiden.

A.10 Regionaal Bureau Leerplicht (RBL) West-Brabant

Opgericht	1 augustus 2012
Doelstelling	De samenwerking heeft als doelstelling om schoolverzuim en schooluitval samen verder terug te dringen. Het RBL West-Brabant voert een aantal wettelijke taken uit voor de gemeenten op het terrein van de Leerplicht- en RMC-wet. Het RBL West-Brabant zoekt daarbij nadrukkelijk de samenwerking op met scholen en andere instellingen. De bundeling van mensen en middelen zal leiden tot een verdere verhoging van de deskundigheid van leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders en tot meer continuïteit in de dienstverlening naar kinderen, jongeren, ouders en scholen. Het hogere doel is duidelijk: een impuls voor het voorkomen en terugdringen van verzuim en schooluitval; een ambitie waar gemeenten, onderwijs en andere ketenpartners samen voor staan.
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 14.000
Verwacht financieel resultaat 2024	

Belang Woensdrecht	2,83%
Aantal fte	19,41
Grootste risico's in 2024	Er is geen weerstandsvermogen. Er zijn momenteel geen specifieke risico's in beeld. Het RBL heeft een laag risicoprofiel omdat het een uitvoerende (werk)organisatie is en beperkt risicodragers is voor de bedrijfsvoering.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen		€ 723.000

A.11 Belgisch-Nederlands Grensoverleg (BENEGO)

Opricht	1967
Doelstelling	Bevorderen van grensoverschrijdende samenwerking door middel van grensoverschrijdend overleg en behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de 13 Nederlandse en 10 Belgische gemeenten. BENEGO kent geen vermogenspositie en geen financieel resultaat. Eventuele projectkosten worden direct verrekend.
Deelnemers	België: Baarle-Hertog, Essen, Hoogstraten, Kalmthout, Kapellen, Oud-Turnhout, Ravels, Stabroek en Wuustwezel. Nederland: Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Etten-Leur, Goirle, Hilvarenbeek, Reusel-De Mierden, Roosendaal, Rucphen, Tilburg, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 1.307
Verwacht financieel resultaat 2024	n.n.b. (Resultaat 2022: € 16.489)
Belang Woensdrecht	4,11%
Aantal fte	n.n.b.
Grootste risico's in 2024	n.v.t.

A.12 Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIA) en Meldpunt Crisiszorg West-Brabant (voorheen Stichting Veilig Thuis West-Brabant)

Opricht	
Doelstelling	De gemeenschappelijke regeling is aangegaan met de volgende doelen: a. de samenwerking verankeren tussen de colleges van de gemeenten bij de regionale aanpak van het voorkomen en bestrijden van GIA en de zorg voor één Meldpunt Crisiszorg in de regio West-Brabant; b. de taken en bevoegdheden van de colleges van de gemeenten vanuit de Wmo, de Jeugdwet en het terrein van veiligheid en openbare orde ten aanzien van GIA en het Meldpunt Crisiszorg door mandaat op te dragen aan het college van de centrumgemeente Breda. Hiermee wordt het volgende beoogd: het behalen van schaalvoordelen, het stimuleren van de samenwerking tussen de deelnemers door actief informeren en communiceren, het afstemmen en gezamenlijk vaststellen van het regionaal beleid op het terrein van GIA en het Meldpunt Crisiszorg, de uitwerking van het regionaal beleid in opdrachten aan uitvoeringsorganisaties en efficiënte inzet van de regionale middelen en gezamenlijke afstemming over eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening van risico's.
Deelnemers	Alphen-Chaam, Altena, Baarle-Nassau, Bergen op Zoom, Breda, Drimmelen, Etten-Leur, Geertruidenberg, Halderberge, Moerdijk, Oosterhout, Roosendaal, Rucphen, Steenbergen, Woensdrecht en Zundert.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 258.277
Verwacht financieel resultaat 2024	n.v.t.
Belang Woensdrecht	n.v.t.
Aantal fte	n.v.t.

Grootste risico's in 2024	Gemeenschappelijke Regeling GIA is een centrumregeling (mandaat gemeente Breda). Het grootste risico is dat er met de voorgestelde gemeentelijke bijdrage niet toegekomen wordt vanwege de druk op de uitvoerende organisaties Veilig Thuis en Safegroup. Indexatie op de bijdrage is nog niet meegenomen voor het jaar 2024.
----------------------------------	---

OVERZICHT VERBONDEN PARTIJEN - B. Vennootschappen en coöperaties

In de tabellen worden vermogen en resultaat genoemd. Uitgegaan is van de meest recente aangeleverde cijfers.

B.1 Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij (ZEH NV)

Opgericht	2022
Doelstelling	De Zeeuwse Energie Houdstermaatschappij N.V. (ZEH NV) is in 2022 ontstaan bij de herstructurering van Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij N.V. (PZEM NV). Na de verkoop van de niet-nucleaire commerciële activiteiten inclusief de naam PZEM blijft het aandelenbelang in de kerncentrale in Borssele over, naast de belangen in BMC Moerdijk, NPG Willebroek, Deltius en de PPA van Gemini. De kerntaak van ZEH is het beheer van belangen in deze deelnemingen. Verder beheert ZEH de opbrengsten die bij de verkopen van bedrijfsonderdelen zijn gerealiseerd.
Deelnemers	Provincie Zeeland, de Zeeuwse gemeenten, enige Zuid-Hollandse en Noord-Brabantse gemeenten en de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant.
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 0.
Verwacht financieel resultaat 2024	In januari 2023 heeft de verkoop van de niet-nucleaire commerciële activiteiten inclusief de naam PZEM plaatsgevonden. De aandeelhouders van ZEH hebben aangedrongen op een (geleidelijke) uitkering van het financiële resultaat van de verkoop van deze 'wholesale' activiteiten. Voor 2024 zou dit betekenen dat een superdividend van € 500 miljoen aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd. Een deel van het dividend wordt door de aandeelhouders ingezet door het inbrengen van kapitaal in GBE Aqua BV, wat door GBE Aqua wordt benut voor het aflossen van de lening bij de Bank Nederlandse Gemeenten. De resultaten van ZEH zijn mede afhankelijk van de ontwikkeling van energieprijzen. Deze worden op wereldniveau bepaald door omstandigheden die door de aandeelhouders niet beïnvloedbaar zijn. Er is dus sprake van een bepaalde mate van risico.
Belang Woensdrecht 2024	De gemeente heeft zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders ter grootte van het aandeel in het geplaatste aandeelekapitaal (0,91%).
Aantal fte	n.n.b.
Grootste risico's in 2024	De fluctuaties van de energieprijzen en het risico dat de verwachte (super)dividenduitkering in 2024 niet of niet volledig door ZEH zal worden uitgekeerd. Vandaar dat in de Programmabegroting een veiligheidsmarge is aangehouden. Van het geprognosticeerde dividend is 25% in de Programmabegroting opgenomen. (Dit in tegenstelling tot de Perspectievennota 2024-2027, waarin nog van 75% uitgegaan werd.)

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	n.n.b.	n.n.b.
Vreemd Vermogen	n.n.b.	n.n.b.

B.2 SAVER N.V.

Opgericht	1999
Doelstelling	SAVER is een samenwerking op het gebied van het inzamelen, bewerken en verwerken van huishoudelijk- en bedrijfsafval en reiniging alsmede op het gebied van andere milieuvelden. De gemeente Woensdrecht is aandeelhouder, samen met de gemeenten Bergen op Zoom, Roosendaal en Halderberge.
Deelnemers	Bergen op Zoom, Halderberge, Roosendaal, Rucphen, Woensdrecht en Zundert. Per 1 januari 2024 treedt de gemeenten Steenbergen toe als aandeelhouder en klant.
Bijdrage Woensdrecht 2024	
Verwacht financieel resultaat 2024	n.n.b.
Belang Woensdrecht	Na toetreding van Steenbergen is het belang van Woensdrecht in het totaal aandeelekapitaal 8,4 %.
Aantal fte	166 (bron: Saver NV Jaarverslag 2022).
Grootste risico's 2024	n.n.b.

B.3 Joint Venture Park Aviolanda

Opgericht	2010
Doelstelling	Business Park Aviolanda is een publieke samenwerking gericht op het realiseren van 'luchtvaartgebonden' activiteiten.
Deelnemers	Provincie 80% en gemeente Woensdrecht 20%
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 0
Verwacht financieel resultaat 2024	Nog niet bekend; jaarplan 2024 wordt in november opgesteld.
Belang Woensdrecht	20% aandelenbelang
Aantal fte	
Grootste risico's in 2024	Het marktrisico dat onze gemeente in deze publiek-private samenwerking loopt, hangt nauw samen met onze rol als aandeelhouder en als verschaffer van leningen. De mogelijke impact is de som van de door ons verstrekte financiering aan aandelenkapitaal en leningen. Met additionele gemeentelijke financiering ten behoeve van uitvoering van het Ondernemingsplan 2024-2028 is nog geen rekening gehouden. Beheersmaatregelen zijn onze betrokkenheid als aandeelhouder in de besluitvorming over belangrijke projecten en het gegeven dat additionele financiering in het kader van het Ondernemingsplan pas zal worden verstrekt na instemming door de raad. Per begin september 2023 is het 20%-aandelenbelang van Fokker FT overgenomen door de provincie Noord-Brabant. Dit heeft geen gevolgen voor de waarde van de huidige aandelen in BPA B.V.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 13.461.800	nog niet bekend
Vreemd Vermogen	€ 10.227.800	nog niet bekend

B.4 NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Opgericht	1914
Doelstelling	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen.
Deelnemers	Aandeelhouders van de BNG zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen; de andere helft is in handen van gemeenten, elf provincies en een hoogheemraadschap.
Bijdrage Woensdrecht 2024	Bijdrage: € 0. Te ontvangen: € 25.047.
Verwacht financieel resultaat 2024	Onbekend. De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2024 kan de bank daarom niet maken. Over 2022 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 300 miljoen (2021: EUR 236 miljoen).
Belang Woensdrecht	0,02%
Aantal fte	397 (bron: BNG Jaarverslag 2022).
Grootste risico's in 2024	Achtergestelde schulden per 31-12-2022: EUR 38 miljoen. De BNG verstrekt geen prognose over lopende en toekomstige (boek)jaren.

Omvang per	1-1-2022	31-12-2022
Eigen Vermogen	€ 5.062 miljoen	€ 4.615 miljoen
Vreemd Vermogen	€ 143.995 miljoen	€ 107.459 miljoen

B.5 Gemeenschappelijk Bezit Evides Aqua B.V. (GBE Aqua B.V.)

Opgericht	18 november 2021
------------------	------------------

Doelstelling	GBA Aqua B.V. is een vennootschapsstructuur waarmee de belangen van de publieke aandeelhouders in waterbedrijf Evides vertegenwoordigd worden.
Deelnemers	provincie Zeeland, Zeeuwse gemeenten, Woensdrecht, Bergen op Zoom en Goeree-Overflakkee
Bijdrage Woensdrecht 2024	€ 0
Verwacht financieel resultaat 2024	€ 53 miljoen (Evides NV)
Belang Woensdrecht	0,911%
Aantal fte	n.n.b.
Grootste risico's in 2024	n.n.b.

Verwachte omvang per	1-1-2024	31-12-2024
Eigen Vermogen	€ 619,7 miljoen	€ 644,3 miljoen
Vreemd Vermogen	n.n.b.	n.n.b.

Paragraaf 8 Grondbeleid

Algemeen

Grondbeleid is geen doel op zich, maar een middel om ruimtelijk beleid op een doeltreffende en doelmatige wijze te realiseren. Het grondbeleid is dienend aan de doelen en ambities die zijn geformuleerd in afzonderlijke beleidsdocumenten, waaronder de Omgevingsvisie, Woonvisie en overige (ruimtelijke) beleidsdocumenten.

De gemeente wil haar grondbeleidsinstrumentarium optimaal inzetten zodat zij: op een eenduidige en transparante wijze haar ruimtelijke doelstellingen op het gebied van huisvesting, economie, duurzaamheid, klimaatadaptatie en energietransitie kan realiseren; kan komen tot het gewenste financiële resultaat; en de financiële risico's beheersbaar kan houden. Belangrijk is de integrale afweging voor het kiezen van de juiste grondbeleidsvorm.

In deze paragraaf grondbeleid wordt een beknopte toelichting gegeven op het te voeren grondbeleid in het jaar 2024. Conform het Besluit Begroting en Verantwoording dient elke gemeente in de jaarlijks bij de programmabegroting op te nemen 'paragraaf grondbeleid' tenminste inzicht te geven in de volgende zaken:

- Een visie op het grondbeleid in relatie tot de te realiseren doelstellingen;
- Een aanduiding van de wijze waarop het grondbeleid wordt uitgevoerd;
- Een prognose van de te verwachten resultaten van de grondexploitatie;
- De beleidsuitgangspunten met betrekking tot de reserves voor grondzaken;
- De beleidsuitgangspunten met betrekking tot het te voeren risicomanagement;
- Een onderbouwing van de winst- en verliesneming.

Gemeentelijk grondbeleid

De gemeente Woensdrecht voert haar grondpolitiek conform het vastgestelde Grondbeleid 2019-2023, dat op 12 december 2019 is vastgesteld. Op basis van deze nota kiest de gemeente voor situationeel grondbeleid: faciliterend waar het kan en actief waar het moet of gewenst is. Ten gevolge van gewijzigde wet- en regelgeving en maatschappelijke ontwikkelingen wordt de Nota Grondbeleid geactualiseerd. De verwachting is dat deze nota in het eerste kwartaal van 2024 ter besluitvorming aan de gemeenteraad wordt voorgelegd.

Doelstelling van de gemeente is om een maximaal maatschappelijk rendement te behalen, binnen een optimaal financieel resultaat. Voor nieuwe locaties en ontwikkelingen maken we per locatie de afweging wat de juiste ontwikkelstrategie is.

Komende periode wordt ingezet op de verdere uitwerking en ontwikkeling van nieuw uit te geven locaties Kromstraat (Hoogerheide), vv VIVOO (Huijbergen), Deelplan – Zuid (Sommelweissstraat) Hoogerheide, sportlocatie Jac van Hoek (Hoogerheide) en de schoollocaties De Stappen (Hoogerheide)/De Poorte (Woensdrecht). Onderzocht wordt of aankoop van strategische gronden mogelijk is. Het aankoopbeleid van strategische gronden is bepaald in artikel 5.3 van de nota grondbeleid 2019-2023.

De gemeente zal zo optimaal mogelijk haar kosten verhalen. In eerste instantie zal de gemeente dit via de privaatrechtelijke weg doen door een anterieure overeenkomst te sluiten. Het publiekrechtelijk spoor (een exploitatieplan) hanteert de gemeente als stok achter de deur als partijen anderszins niet tot overeenstemming komen.

Bij een actieve grondpolitiek verwerft en ontwikkelt de gemeente voornamelijk zelf. Indien de gemeente zelf geen ontwikkelende rol heeft dan wordt met initiatiefnemers voor het stellen van randvoorwaarden, locatie-eisen voor de ontwikkeling en het verhalen van kosten een overeenkomst gesloten. De gemeente geeft de voorkeur aan het afsluiten van een anterieure overeenkomst. Dit betreft een overeenkomst tussen de gemeente en (markt-)partijen over de grondexploitatie, gesloten vóór de vaststelling van een planologische maatregel.

Bij het in ontwikkeling nemen van deze gronden is de gemeente verplicht zich te houden aan de algemene regels die zijn opgesteld door de commissie BBV voor het exploiteren van gronden. Voor het optimaal kunnen beheren en beheersen van de gemeentelijke grondexploitaties is het wenselijk om naast deze algemene regels van de BBV aanvullende regels vast te stellen. Deze aanvullende regels zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid 2019-2023. Hierin is vastgesteld dat de gemeente een afzonderlijke grondexploitatie opstelt voor 'in exploitatie genomen gronden' waarbij er daadwerkelijk sprake is van een waardevermeerdering, er directe kosten worden gemaakt en er sprake is van een fysieke wijziging van de gronden. De grondexploitaties worden minimaal eenmaal per jaar geactualiseerd bij de vaststelling van de begroting en/of jaarrekening.

Onderstaand treft u de volgende ontwikkelingen voor het jaar 2024 aan:

A Ontwikkeling risico's

Er kan onderscheid gemaakt worden in twee soorten risico's ten aanzien van de grondexploitaties:

1. Algemene risico's (conjuncturele of marktrisico's)
2. Risico's op planniveau (afzet en invulling)

1. Algemene risico's

Economische krimp

De inflatie daalt, maar blijft voorlopig hoog. De inflatieschok kwam oorspronkelijk voort uit oplopende energie- en voedselprijzen, mede veroorzaakt door de oorlog in Oekraïne. Terwijl eerder werd verwacht dat de inflatie snel zou afnemen, houdt deze nu toch langer aan. De kerninflatie neemt in 2024 wel af, maar blijft hoog. Daarnaast vallen de tijdelijke inkomensondersteunende maatregelen weg in 2024, waardoor zonder aanvullend beleid de koopkracht van huishoudens met de laagste inkomens daalt en de armoede stijgt (*bron: Concept Macro Economische Verkenning 2024 van het Centraal Planbureau, augustus 2023*).

De hogere inflatie raakt binnenlands de bestedingskracht van consumenten en buitenlands de vraag naar Nederlandse uitvoer. Om de inflatie te beteugelen hebben centrale banken wereldwijd de rentetarieven opgetrokken. Tot ver in 2024 blijven de rentes op niveaus die de groei van de economie afremmen (*bron: ABNAMRO, publicatie 6 september 2023*).

Bouw en woningmarkt: wonen

Wonen is de nieuwe sociale kwestie. De vraag naar woningen blijft groot. De verwachting is dat in 2024 de huizenprijzen weer langzaam aantrekken. Er wordt uitgegaan van een gemiddelde prijsstijging van 2,4% ten opzichte van 2023 (*bron: Rabobank.nl/kennis*).

Het kabinet heeft bij de Tweede Kamer het wetsvoorstel Gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen (Spreidingswet) ingediend. Dit wetsvoorstel moet zorgen voor voldoende opvangplekken en een betere spreiding van asielzoekers over het land.

Stikstof

In de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) is opgenomen dat Nederland voldoende oppervlakte in Natura-2000 gebieden met stikstofgevoelige natuur moet beschermen tegen een overbelasting door stikstofdepositie. Rondom de gemeente Woensdrecht liggen vier Natura-2000 gebieden, te weten: De Brabantse Wal, Het Markiezaat, Land van Saeftinge en de Oosterschelde. Dit heeft tot gevolg dat op het grondgebied van de gemeente Woensdrecht binnen een straal van vijf kilometer een Natura-2000 gebied ligt. Deze uitzonderlijke ligging brengt ook uitzonderlijke problemen met zich mee. Alle ontwikkelingen op het gebied van economie, landbouw, natuur, energietransitie, infrastructuur én woningbouw hebben direct te maken de Wet Natuurbescherming en stikstofdepositie. Hierdoor liggen binnen de gemeente Woensdrecht nagenoeg alle ruimtelijke ontwikkelingsprojecten stil. Met ontwikkelende partijen wordt op basis van maatwerk bekeken hoe te komen tot een passende oplossing.

Winstneming

De methode van winstneming (Percentage of Completion) is met ingang van 2016 ingevoerd en betekent dat gemeenten verplicht zijn om tussentijdse winstneming te doen.

2. Risico's op planniveau

Een berekening van de risico's op planniveau wordt jaarlijks, bij het opstellen van de begroting, gemaakt. Hiertoe worden de grondexploitaties geactualiseerd. Actualisatie houdt in dat:

- de uitgiftetermijnen zijn bijgesteld;
- de lasten opnieuw zijn beoordeeld en bijgesteld;
- grondprijzen zijn geraamd op basis van het grondprijzenbeleid.

Kosten

De gemeente heeft gemiddeld langlopende grondexploitaties waarbij een veilige marge is ingebouwd met betrekking tot de voortgang van verkoop. De raming van de investeringen en opbrengsten van de grondexploitaties zijn in de begroting geactualiseerd. De gehanteerde parameters zijn: 1,5% rentetoerekening, 2,5% -10% kostenstijging, 0% opbrengstenstijging en 2% disconteringsvoet.

Vennootschapsbelasting overheden en BBV

Per 1 januari 2016 is de Vennootschapsplicht voor overheidsondernemingen in werking getreden. Het doel van het wetsvoorstel is het scheppen van een gelijk speelveld voor overheidsondernemingen en private ondernemingen. De grondexploitaties van de gemeente Woensdrecht vallen onder bedrijfsactiviteiten. Dit betekent dat de gemeente vennootschapsbelastingplichtig is. De hoogte van de bijdrage per jaar is van een aantal factoren afhankelijk, waaronder de rekenmethode voor de afdracht. In 2020 zijn de definitieve aanslagen over 2016 (€ 0), 2017 (€ 0), 2018 (€ 56.846) en 2019 (€ 22.626) van de Belastingdienst ontvangen. De definitieve aangifte over 2020 (€ 24.924) en 2021 (

€ 160.063) zijn resp. in 2022 en 2023 van de Belastingdienst ontvangen. In 2025 moet de aangifte over het jaar 2024 zijn ingediend.

Om de kosten van de hoge inflatie en energieprijzen te drukken heeft het kabinet in september 2022 aangekondigd met een miljardenpakket aan maatregelen te komen om de koopkrachtval in Nederland te dempen. Tegenover de lastenverlichting staan lastenverhogingen voor vermogenden en bedrijven. Met ingang van 2023 is de eerste schijf van de vennootschapsbelasting verlaagd van € 395.000 naar € 200.000 en het tarief van deze eerste schijf van de vennootschapsbelasting is gewijzigd van 15% naar 19%. Over de winst vanaf € 200.000 wordt 25,8% belasting betaald. Het verlagen van de eerste schijf én het verhogen van het tarief betekent een toename van de te betalen vennootschapsbelasting, hetgeen betekent dat er een lagere nettowinst zal resteren bij winstgevendende grondexploitaties. Voor zover bekend wijzigen de belastbare bedragen en de tarieven voor het jaar 2024 niet.

In 2019 is een nieuwe notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken (2019)' verschenen. In deze notitie worden zogenoemde 'stellige uitspraken' en 'aanbevelingen' gedaan. Met stellige uitspraken geeft de commissie BBV een interpretatie van de regelgeving die leidend is. Dit betekent dat verwacht wordt dat stellige uitspraken worden gevolgd en indien een gemeente toch een afwijkende interpretatie kiest (de gemeente is van oordeel dat in haar specifieke omstandigheden een andere lijn beter past en ook 'BBV-proof' is), zij dit expliciet moet motiveren en kenbaar moet maken bij de begroting en jaarstukken. Bij aanbevelingen gaat het om uitspraken die 'steun en richting geven aan de praktijk'. Voor de gemeente Woensdrecht is het uitgangspunt om de stellige uitspraken over te nemen en toe te passen. Ten aanzien van het grondbeleid staan in het BBV de bepalingen voor de inhoud van de paragrafen, de balans, de toelichting op de balans en de waardering in de begroting en jaarrekening. In de grondexploitaties is rekening gehouden met deze regelgeving van de notitie.

B Stand van zaken projecten

In onderstaande tabel wordt de prognose van de grondexploitaties weergegeven.

Prognose complexen in exploitatie (bedragen in €)	Te verwachten resultaten 2023-2026		Prognose gereed	
	Begroting 2024	Jaarrekening 2022	Begroting 2024	Jaarrekening 2022
Centrum, Hoogerheide	€ 1.059.402	€ 1.101.896	2026	2025
Noordrand, Ossendrecht	€ 22.663	€ 22.663	2023	2023
Bergsestraat / sportpark Huijbergen	€ 0	€ 0	2026	2026
Totaal	€ 1.082.065	€ 1.124.559		

Complexen in exploitatie

Complex Centrum, Hoogerheide

De structuurvisie "Kern Hoogerheide" met de daarbij behorende grondexploitatie 'Centrum Hoogerheide' zijn vastgesteld door de raad van Woensdrecht. Deze grondexploitatie sluit positief. In 2016 tot heden zijn vooral kosten gemaakt voor het bestemmingsplan en voorbereidende kosten voor het ontwerp infrastructuur. In verband met te verwachten waterproblematiek is op advies van de rioolbeheerder een extra waterbuffer in het gebied opgenomen. Het bestemmingsplan Scheldeweg Noord is in 2017 onherroepelijk in werking getreden. Een gedeelte van de gronden is aan derden geleverd in 2018. De ontwikkeling van de locatie en verkoop van gronden aan de Semmelweissstraat in Hoogerheide is gepland in de periode 2023-2026. De eindwinst van het complex wordt geraamd op € 3.045.000. Indien rekening wordt gehouden met de kosten van de realisatie van de brandweerkazerne/gemeentewerf aan de Doelstraat in Hoogerheide bedraagt de eindwinst € 565.500. De tussentijdse winst voor 2024 is berekend op € 1.050.000 (voor aftrek van

Vennootschapsbelasting), waarbij de methode Percentage of completion (Poc-methode) is gehanteerd. Volgens planning wordt de grondexploitatie eind 2026 financieel afgewikkeld en afgesloten. De grond van de locatie Semmelweissstraat wordt naar verwachting in 2024 verkocht.

Complex Noordrand, Ossendrecht

Volgens de planning wordt de grondexploitatie eind 2023 financieel afgewikkeld en afgesloten. De grondexploitatie is nog niet afgesloten in verband met een ingediend verzoek om planschadevergoeding.

Complex Bergsestraat/sportpark Huijbergen - vv Vivoo

De raad heeft in mei 2023 de gewijzigde grondexploitatie Bergsestraat / sportpark Huijbergen vastgesteld. De gewijzigde grondexploitatie sluit met een nadelig resultaat van € 658.807. In het vastgestelde woningbouwprogramma 2021-2025 zijn voor de kern van Huijbergen 10 starters-/nultreden-woningen opgenomen. Om de 10 woningen te kunnen realiseren dient het bestaande sportcomplex geherstructureerd te worden. De opbrengsten uit de grondverkoop van de 10 woningen is voorzien in het jaar 2026. In de grondexploitatie zijn de kosten opgenomen van de herstructurering van de 2 sportvelden van het sportcomplex. De accountant heeft de gemeente inmiddels geïnformeerd dat de kosten van de herstructurering van de sportvelden niet in de grondexploitatie opgenomen mogen worden. De grondexploitatie zal hierop worden aangepast en aan de raad ter vaststelling worden aangeboden.

Tussentijdse winst 2024

De totale tussentijdse winst van het complex Centrum Hoogerheide, naar rato van de voortgang, is voor 2024 berekend op (afgerond) € 1.050.000.

Reserves

Algemeen

De reserves van het grondbedrijf zijn per 1 januari 2012 samengevoegd met de algemene reserve van de gemeente. Bij onvoorziene risico's met betrekking tot de grondexploitatie zal de algemene reserve worden aangesproken om als buffer te fungeren.

Reserve anterieure overeenkomsten

Deze reserve komt tot stand op basis van een wettelijke verplichting. Deze verplichting houdt in dat alle gemaakte kosten verhaald worden op initiatiefnemer. Deze reserve wordt gevoed door vooruitbetaalde bedragen door derden en zal afnemen in de jaren dat het project tot uitvoering wordt gebracht. De inkomsten kunnen niet gezien worden als winst, maar als het verhalen van gemaakte of nog te maken gemeentelijke kosten op de initiatiefnemer.

Paragraaf 9 Wet Open Overheid

Achtergrond

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is ingegaan per 1 mei 2022. Niet alleen is er hiermee een andere basis gekomen voor het indienen van verzoeken, ook de termijn van beantwoording is verkort. Maar de grootste verandering is dat gemeentes ook meer zelf openbaar moeten gaan maken. Daar dit een groot project betreft, zal dit gefaseerd over enkele jaren plaatsvinden.

Realisatie

De gemeente Woensdrecht wil open en transparant met de burger communiceren. Om dit te bewerkstelligen is als ambitieniveau gekozen om de wettelijke eisen als basis aan te houden. Maar wanneer wenselijk en mogelijk zullen werkprocessen eerder worden gepubliceerd en zullen er meer worden gepubliceerd dan wettelijk is voorgeschreven.

De gemeente Woensdrecht loopt al wat voor op de wettelijke verplichting. Zo wordt de agenda van het college van B&W voorafgaand aan de vergadering openbaar gemaakt en worden de Woo-besluiten en openbaar gemaakte documenten op de website gepubliceerd. Sinds de Woo is ingegaan zijn er al zestien Woo-besluiten genomen en gepubliceerd op de website.

Hierdoor wordt het doel van de Woo bereikt: het voor geïnteresseerden openbaar toegankelijk maken van informatie. Daarnaast is het nu makkelijker om een Woo-verzoek aan te vragen, doordat het digitale kanaal niet meer is afgesloten. Op de website staat een makkelijk in te vullen formulier om Woo-verzoeken in te dienen.

In de komende jaren zal de gemeente meer informatie toegankelijk gaan maken.

Overzichten

Overzicht van incidentele baten en lasten

Inleiding

Conform artikel 23 en artikel 28 van het Besluit Begroting en Verantwoording bevatten respectievelijk de begroting en jaarstukken een overzicht per jaar van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma ten minste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. Conform artikel 3, lid 6 van de Verordening financieel beleid, beheer en organisatie gemeente Woensdrecht 2023 wordt een materialiteitsgrens van € 25.000 gehanteerd.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Bedragen x € 1.000

Incidentele baten	2024	2025	2026	2027
<i>Programma 2. Ruimte</i>				
Opbrengsten grondexploitaties	1.645	130	50	-
Opbrengst reststroken / snippergroen	-	-	-	-
<i>Programma 5. Bestuurskracht</i>				
Dividend ZEH / Aqua BV	788	583	468	445
Incidentele mutaties reserves	23	75	232	149
Totaal	2.456	788	750	593
Incidentele lasten	2024	2025	2026	2027
<i>Programma 1. Sociaal Domein</i>				
Inzet buurtsportcoaches	180	180	180	-
<i>Programma 2. Ruimte</i>				
Lasten grondexploitaties	595	123	43	-
Viering 80 jaar bevrijding	25	-	-	-
Toeristische ontwikkeling	40	-	-	-
Bijdrage GP Adrie v.d. Poel	25	25	25	-
Herziening woonvisie	35	-	-	-
<i>Programma 3. Leefomgeving</i>				
Vervangingsopgave speeltoestellen en -locaties	-	20	-	30
Skatevoorzieningen	100	-	-	-
Privatisering MFC De Biezen	75	-	-	-
Stikstof natuurdoelanalyse	50	-	-	-
Planvormingsfase bedrijventerrein Reinierpolder III	75	-	-	-
<i>Programma 5. Bestuurskracht</i>				
Vennootschapsbelasting	257	1	1	-
Inhuur BOA capaciteit	60	-	-	-
Digitalisering milieuvergunningen	45	-	-	-
Nieuw functiehandboek HR21	39	-	-	-
Incidentele mutaties reserves	824	89	238	145
Totaal	2.425	439	487	175
Saldo incidentele baten en lasten	31	349	263	418
Structureel begrotingssaldo	2024	2025	2026	2027
Saldo van baten en lasten	2.388	2.328	-1.020	-292
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	-374	407	434	428
Begrotingsresultaat	2.014	2.735	-587	136
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-31	-349	-263	-418
Structureel begrotingssaldo	1.983	2.386	-850	-282

Toelichting incidentele baten

Grondexploitaties

Dit betreft de mutaties van de grondexploitaties Centrum Hoogerheide en Bergsestraat - sportpark Huijbergen - vv Vivoo.

Snippergroen

In de programmabegroting van 2024 zijn geen opbrengsten voor de verkoop van snippergroen opgenomen. Om invulling te kunnen geven aan de speerpunten 'Werken aan klimaatbestendigheid' en 'Werken aan een goede waterbalans tussen bebouwd en landelijk gebied' is het behoud snippergroen van belang.

Dividend ZEH/Aqua BV

Het geprognosticeerde dividend van ZEH/Aqua BV is in de programmabegroting opgenomen. Gezien het feit dat onduidelijk is welk deel van het dividend regulier is en welk deel extra zal worden uitgekeerd, is het volledige bedrag voorzichtigshalve als incidenteel aangemerkt.

Mutaties in de reserves

De incidentele onttrekkingen aan de reserves worden in bovenstaand overzicht weergegeven.

Toelichting incidentele lasten

Inzet buurtcoaches

In het kader van coördinatie Sport en preventie worden buurtsportcoaches aangesteld. Op basis van de Brede Regeling Combinatiefuncties is budget beschikbaar gesteld voor de jaren 2024 tot en met 2026.

Grondexploitaties

Dit betreft de mutaties van de grondexploitaties Centrum Hoogerheide en Bergsestraat - sportpark Huijbergen - vv Vivoo.

Viering 80 jaar bevrijding

Het college heeft extra budget beschikbaar gesteld voor de viering van 80 jaar bevrijding in 2024.

Toeristische ontwikkeling

Voor de ontwikkeling en uitvoering van activiteiten op het gebied van recreatie en toerisme is in 2024 extra geld benodigd. Voornamelijk wordt een incidenteel bedrag opgenomen voor 2024. Bij het vaststellen van de Economische Visie – waarin de thema's 'Toerisme' en 'Recreatie' worden opgenomen – wordt tevens een besluit genomen over het bijbehorende uitvoeringsplan. In dit uitvoeringsplan worden activiteiten met de daarvoor benodigde budgetten opgenomen. Deze bedragen zullen na het vaststellen van de Economische Visie in de begroting worden verwerkt.

Bijdrage GP Adrie v.d. Poel

Ten behoeve van de organisatie van GP Adrie v.d. Poel zal de gemeente Woensdrecht een financiële bijdrage leveren.

Herziening woonvisie

De huidige gemeentelijke woonvisie loopt tot 2025. In 2024 zal er gewerkt moeten worden aan een herziening.

Vervangingsopgave speeltoestellen en -locaties

Bij de vaststelling van het huidige beleid is aangegeven dat de vervangingsopgave van speelvoorzieningen vanaf 2025 groter is dan past binnen de huidige middelen. Aanvullende middelen ten behoeve van vervanging zijn nodig om het speelvoorzieningsniveau op peil te houden.

Skatevoorzieningen

Met verschillende initiatiefnemers wordt momenteel gewerkt aan een project voor skatevoorzieningen in de kernen Hoogerheide en Huijbergen. Het voornemen is om deze voorziening te realiseren in 2024.

Privatisering MFC De Biezen

Voor de privatisering en uitbreiding van MFC De Biezen wordt een eenmalige instandhoudingsbijdrage aan de exploitant verstrekt. De jaarlijkse exploitatiebijdrage aan de exploitant van het MFC komt bij privatisering te vervallen.

Stikstof Natuur Doel Analyse

De provincie heeft aan het begin van 2023 voor een aantal gebieden in Brabant een Natuur Doel Analyse (NDA) gepresenteerd. Hierin is opgenomen welke maatregelen nodig zijn voor duurzaam natuurherstel in relatie tot de stikstofproblematiek. Daarnaast kennen we de Gebieds Gerichte Aanpak (GGA) die in 2022 samen met partners (waaronder agrariërs) is opgestart. Ook de GGA is een actielijn die een direct gevolg is van de stikstofproblematiek. De integrale uitwerking om te komen tot een plan van aanpak voor de gemeente Woensdrecht van de sporen NDA en GGA is gestart in 2023 en loopt in ieder geval door tot in 2024.

Planvormingsfase bedrijventerrein Reinierpolder III

De gemeenten op de Brabantse Wal werken samen aan de ontwikkeling van het strategisch bedrijventerrein Reinierpolder III. Voor het verkennen van de planvormingsfase levert de gemeente Woensdrecht in 2024 een financiële bijdrage.

Vennootschapsbelasting

Dit betreft de door de gemeente te betalen vennootschapsbelasting.

Inhuur BOA capaciteit

Voor de inhuur van een BOA is in 2024 budget beschikbaar gesteld.

Digitalisering milieuvergunningen

In 2024 zal te bewaren informatie via het E-depot aan het West-Brabants Archief worden overgedragen, zodat milieuvergunningen digitaal raadpleegbaar zijn voor samenwerkingspartners die diensten voor de gemeente Woensdrecht verrichten, zoals de OMWB.

Nieuw functiehandboek HR21

Het huidige functieboek past niet meer bij de veranderende organisatie en de mismatch wordt steeds groter. Er wordt overgestapt naar een systeem dat speciaal voor gemeenten is ontwikkeld: HR21. In 2024 zullen implementatiekosten in rekening worden gebracht.

Mutaties in de reserves

De incidentele stortingen in de reserves worden in bovenstaand overzicht weergegeven.

Overzicht van baten en lasten naar product 2023-2027

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten							
1. Sociaal Domein							
1.1 Sociale veerkracht	0	92.914	92.914	114.318	114.319	92.856	74.779
1.2 Integrale Toegang Sociaal Domein	0	0	0	0	0	0	0
1.3 Werk en Inkomen	6.672.368	268.481	6.940.849	6.745.372	6.721.210	6.740.366	6.714.255
1.4 Maatschappelijke ondersteuning	171.664	13.396	185.060	171.664	276.664	278.664	278.664
1.5 Zorg voor Jeugd en Sociale Veiligheid	0	0	0	0	0	0	0
1.6 Gezondheid en Sport	0	350.393	350.393	332.591	332.591	285.190	248.390
1.7 Onderwijs	427.275	2.194	429.469	400.701	400.701	400.701	400.701
Totaal 1. Sociaal Domein	7.271.307	727.378	7.998.685	7.764.646	7.845.485	7.797.777	7.716.789
2. Ruimte							
2.1 Ruimtelijke ordening en bouwzaken	730.559	118.000	848.559	771.256	771.256	771.256	771.256
2.2 Grondbeleid	1.577.071	1.907.963	3.485.034	1.667.650	152.883	64.512	14.018
2.3 Recreatie en toerisme	0	13.000	13.000	0	0	0	0
2.4 Sport en evenementen	79.579	0	79.579	24.579	24.579	24.579	24.579
Totaal 2. Ruimte	2.387.209	2.038.963	4.426.172	2.463.485	948.718	860.347	809.853
3. Leefomgeving							
3.2 Milieu & duurzaamheid	10.000	388.564	398.564	10.000	10.000	10.000	10.000
3.3 Beheer openbaar gebied	2.311.041	0	2.311.041	2.344.457	2.344.457	2.344.457	2.344.457
3.4 Verkeer en Vervoer	4.217	5.020	9.237	24.217	24.217	24.217	24.217
3.5 Monumenten en Cultuur	43.000	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
3.6 Burger- en overheidsparticipatie	0	13.396	13.396	13.396	13.396	0	0
3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties	156.656	115.000	271.656	156.656	159.566	159.566	159.566
Totaal 3. Leefomgeving	2.524.914	521.980	3.046.894	2.591.726	2.594.636	2.581.240	2.581.240
4. Economie							
4.1 Werkgelegenheid	0	18.750	18.750	0	0	0	0
4.2 Middenstand en winkelgebieden	22.000	0	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
4.4 Afvalinzameling	3.198.805	0	3.198.805	3.287.555	3.287.555	3.287.555	3.287.555
Totaal 4. Economie	3.220.805	18.750	3.239.555	3.309.555	3.309.555	3.309.555	3.309.555
5. Bestuurskracht							
5.01 Openbare orde en veiligheid	7.195	1.045	8.240	24.895	24.895	24.895	24.895
5.02 Handhaving	12.204	12.500	24.704	17.904	17.904	17.904	17.904
5.03 Dienstverlening en burgerzaken	176.443	0	176.443	362.291	362.291	362.291	362.291
5.04 Samenwerking en besturen	155.665	0	155.665	140.659	140.659	140.659	140.659
5.05 Financiën	36.556.101	1.048.194	37.604.295	40.486.039	40.723.708	37.007.875	37.211.885
5.06 Belastingen en heffingen	6.294.601	0	6.294.601	6.696.047	6.755.367	6.814.689	6.874.009

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.08 Overhead	227.264	5.960	233.224	251.978	251.978	251.978	251.978
5.09 Personeel en organisatie	0	0	0	0	0	0	0
5.10 Communicatie	0	0	0	0	0	0	0
5.11 Juridische zaken	0	0	0	0	0	0	0
Totaal 5. Bestuurskracht	43.429.473	1.067.699	44.497.172	47.979.813	48.276.802	44.620.291	44.883.621
Totaal Baten	58.833.708	4.374.770	63.208.478	64.109.225	62.975.196	59.169.210	59.301.058
Lasten							
1. Sociaal Domein							
1.1 Sociale veerkracht	-1.885.464	-203.739	-2.089.203	-2.401.110	-2.400.435	-2.377.806	-2.361.130
1.2 Integrale Toegang Sociaal Domein	-73.079	-146.627	-219.706	-157.560	-157.457	-155.655	-153.965
1.3 Werk en Inkomen	-10.242.916	-434.497	-10.677.413	-10.307.755	-10.178.252	-10.212.730	-10.241.443
1.4 Maatschappelijke ondersteuning	-7.575.315	73.717	-7.501.598	-8.220.513	-8.684.395	-8.416.148	-8.442.601
1.5 Zorg voor Jeugd en Sociale Veiligheid	-6.696.355	-460.000	-7.156.355	-6.549.822	-6.455.119	-6.295.034	-5.961.877
1.6 Gezondheid en Sport	-1.010.082	-413.030	-1.423.112	-1.694.146	-1.716.584	-1.686.537	-1.464.437
1.7 Onderwijs	-2.676.696	2.280	-2.674.416	-2.662.672	-2.956.377	-2.963.533	-2.975.434
Totaal 1. Sociaal Domein	-30.159.907	-1.581.896	-31.741.803	-31.993.578	-32.548.619	-32.107.443	-31.600.887
2. Ruimte							
2.1 Ruimtelijke ordening en bouwzaken	-130.750	-236.967	-367.717	-196.825	-138.876	-156.382	-112.406
2.2 Grondbeleid	-611.483	-2.566.770	-3.178.253	-652.121	-174.848	-94.725	-51.890
2.3 Recreatie en toerisme	-321.675	-236.900	-558.575	-229.331	-154.637	-177.747	-123.929
2.4 Sport en evenementen	-1.029.047	-334.666	-1.363.713	-1.296.007	-1.322.530	-1.338.884	-1.301.086
Totaal 2. Ruimte	-2.092.955	-3.375.303	-5.468.258	-2.374.284	-1.790.891	-1.767.738	-1.589.311
3. Leefomgeving							
3.1 Landschap en natuur	-2.410	0	-2.410	-3.618	-3.617	-3.621	-3.627
3.2 Milieu & duurzaamheid	-334.588	-717.083	-1.051.671	-443.730	-396.550	-406.878	-417.696
3.3 Beheer openbaar gebied	-4.837.645	-414.119	-5.251.764	-5.753.059	-5.624.044	-5.602.319	-5.603.324
3.4 Verkeer en Vervoer	-579.008	-119.305	-698.313	-707.075	-684.173	-684.890	-685.814
3.5 Monumenten en Cultuur	-68.798	-181.524	-250.322	-98.537	-75.554	-75.591	-75.673
3.6 Burger- en overheidsparticipatie	-73.050	-48.064	-121.114	-83.649	-83.725	-68.063	-67.994
3.7 Gemeentelijke gebouwen en accommodaties	-931.166	-4.947	-936.113	-995.584	-912.746	-925.829	-894.360
Totaal 3. Leefomgeving	-6.826.665	-1.485.042	-8.311.707	-8.085.252	-7.780.409	-7.767.191	-7.748.488
4. Economie							
4.1 Werkgelegenheid	-33.307	-57.538	-90.845	-142.791	-56.636	-56.683	-33.758
4.2 Middenstand en winkelgebieden	-82.641	0	-82.641	-85.855	-85.837	-85.907	-86.064
4.4 Afvalinzameling	-2.753.344	-178.644	-2.931.988	-2.807.736	-2.807.682	-2.807.721	-2.807.661
4.5 Aviolanda	-3.343	0	-3.343	0	0	0	0

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Totaal 4. Economie	-2.872.635	-236.182	-3.108.817	-3.036.382	-2.950.155	-2.950.311	-2.927.483
5. Bestuurskracht							
5.01 Openbare orde en veiligheid	-1.899.523	-101.851	-2.001.374	-2.025.701	-2.092.754	-2.151.223	-2.209.960
5.02 Handhaving	-309.286	-94.079	-403.365	-410.158	-349.230	-357.301	-366.093
5.03 Dienstverlening en burgerzaken	-77.714	-5.700	-83.414	-172.080	-172.044	-172.185	-172.498
5.04 Samenwerking en besturen	-2.046.644	-22.187	-2.068.831	-2.195.459	-2.180.705	-2.191.138	-2.196.592
5.05 Financiën	-756.950	57.155	-699.795	-505.025	-250.994	-250.653	-248.052
5.06 Belastingen en heffingen	-542.820	0	-542.820	-609.599	-634.730	-662.832	-691.673
5.07 Informatievoorziening en automatisering	-243.827	-106.325	-350.152	-430.442	-399.670	-422.331	-429.586
5.08 Overhead	-9.282.649	370.163	-8.912.486	-9.427.783	-9.100.464	-8.992.555	-9.014.643
5.09 Personeel en organisatie	-356.400	-709.926	-1.066.326	-419.127	-360.040	-360.336	-360.993
5.10 Communicatie	-36.034	0	-36.034	-36.433	-36.425	-36.455	-36.522
5.11 Juridische zaken	-7.171	0	-7.171	0	0	0	0
Totaal 5. Bestuurskracht	-15.559.018	-612.750	-16.171.768	-16.231.807	-15.577.056	-15.597.009	-15.726.612
Totaal Lasten	-57.511.180	-7.291.173	-64.802.353	-61.721.303	-60.647.130	-60.189.692	-59.592.781
Saldo	1.322.528	-2.916.403	-1.593.875	2.387.922	2.328.066	-1.020.482	-291.723
Onttrekkingen							
5. Bestuurskracht							
5.05 Financiën	952.913	10.386.933	11.339.846	603.847	651.196	826.242	727.265
Stortingen							
5. Bestuurskracht							
5.05 Financiën	-1.292.107	-8.102.866	-9.394.973	-978.257	-243.860	-392.331	-299.601
Mutaties reserves	-339.194	2.284.067	1.944.873	-374.410	407.336	433.911	427.664
Resultaat	983.334	-632.336	350.998	2.013.512	2.735.402	-586.571	135.941

Overzicht van baten en lasten 2023 -2027 naar taakvelden

Gemeenten geven hun geld uit aan een breed scala aan deelterreinen, variërend van bijvoorbeeld onderwijshuisvesting, tot de gemeentelijke plantsoendienst of de jeugdzorg. Om te zorgen dat deze uitgaven geaggregeerd kunnen worden en vergeleken kunnen worden tussen gemeenten is een uniforme set van eenheden gedefinieerd waarin alle gemeenten hun baten en lasten classificeren. Deze eenheden worden 'taakvelden' genoemd.

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Baten							
0.1 Bestuur	155.665	0	155.665	140.659	140.659	140.659	140.659
0.2 Burgerzaken	176.443	0	176.443	362.291	362.291	362.291	362.291
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	43.000	0	43.000	43.000	43.000	43.000	43.000
0.4 Overhead	227.464	5.760	233.224	251.978	251.978	251.978	251.978
0.5 Treasury	87.553	940.719	1.028.272	883.069	703.646	577.949	554.984
0.61 OZB woningen	3.371.638	0	3.371.638	3.641.370	3.678.630	3.715.891	3.753.151
0.62 OZB niet-woningen	2.070.744	0	2.070.744	2.186.650	2.208.710	2.230.771	2.252.831
0.64 Belastingen overig	160.200	0	160.200	173.100	173.100	173.100	173.100
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	38.543.715	190.508	38.734.223	41.835.605	42.235.879	38.664.899	38.865.763
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7.195	1.045	8.240	24.895	24.895	24.895	24.895
1.2 Openbare orde en veiligheid	12.204	12.500	24.704	17.904	17.904	17.904	17.904
2.1 Verkeer en vervoer	72.956	5.020	77.976	85.556	85.556	85.556	85.556
2.2 Parkeren	438	0	438	438	438	438	438
3.1 Economische ontwikkeling	0	18.750	18.750	0	0	0	0
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	22.000	0	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
3.4 Economische promotie	692.019	0	692.019	694.927	694.927	694.927	694.927
4.1 Openbaar basisonderwijs	0	0	0	0	0	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	400.701	2.194	402.895	400.701	400.701	400.701	400.701
5.1 Sportbeleid en activering	0	209.466	209.466	187.509	187.509	166.016	129.216
5.2 Sportaccommodaties	70.859	0	70.859	15.859	15.859	15.859	15.859
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	26.574	23.253	49.827	26.574	26.574	26.574	26.574
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	24.222	0	24.222	24.222	24.222	24.222	24.222
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	171.656	224.850	396.506	286.193	289.104	267.629	249.552
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	4.450.762	457.864	4.908.626	4.378.333	4.378.333	4.378.333	4.378.333
6.4 WSW en beschut werk	0	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	146.439	105.148	251.587	134.404	127.060	127.060	127.060
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	12.664	0	12.664	12.664	12.664	12.664	12.664
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	159.000	0	159.000	159.000	264.000	266.000	266.000
6.71B Begeleiding (WMO)	0	0	0	0	0	0	0

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
6.72A Jeugdhulp begeleiding	0	0	0	0	0	0	0
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	0	0	0	0	0	0	0
6.81A Beschermd wonen (WMO)	0	0	0	0	0	0	0
7.1 Volksgezondheid	0	140.530	140.530	131.685	131.685	92.393	92.393
7.2 Riolering	2.140.840	0	2.140.840	2.178.340	2.178.340	2.178.340	2.178.340
7.3 Afval	3.198.805	0	3.198.805	3.287.555	3.287.555	3.287.555	3.287.555
7.4 Milieubeheer	10.000	0	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	85.522	0	85.522	88.838	88.838	88.838	88.838
8.1 Ruimte en leefomgeving	111.868	67.000	178.868	23.518	23.518	15.018	15.018
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijfsterreinen)	1.466.203	1.840.963	3.307.166	1.645.132	130.365	50.494	0
8.3 Wonen en bouwen	714.559	129.000	843.559	755.256	755.256	755.256	755.256
Totaal Baten	58.833.908	4.374.570	63.208.478	64.109.225	62.975.196	59.169.210	59.301.058
Lasten							
0.1 Bestuur	-2.107.076	232.813	-1.874.263	-1.827.061	-1.803.706	-1.804.806	-1.807.879
0.2 Burgerzaken	-124.923	-22.843	-147.766	-214.223	-214.272	-214.113	-214.311
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-61.174	-180.950	-242.124	-90.169	-67.188	-67.218	-67.285
0.4 Overhead	-9.976.709	-428.076	-10.404.785	-10.214.593	-9.845.477	-9.764.591	-9.781.087
0.5 Treasury	-53.288	0	-53.288	-29.154	-28.052	-12.492	-11.453
0.61 OZB woningen	-318.627	0	-318.627	-375.914	-393.401	-421.305	-449.706
0.64 Belastingen overig	-224.193	0	-224.193	-233.685	-241.329	-241.527	-241.967
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-6.000	0	-6.000	-6.000	-5.999	-6.000	-6.000
0.8 Overige baten en lasten	-35.000	74.668	39.668	-35.000	-35.000	-35.000	-35.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-29.151	0	-29.151	-257.285	-1.409	-1.461	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-1.763.214	-101.851	-1.865.065	-1.887.180	-1.954.602	-2.012.959	-2.071.443
1.2 Openbare orde en veiligheid	-445.595	-94.079	-539.674	-548.679	-487.382	-495.565	-504.610
2.1 Verkeer en vervoer	-2.409.587	-341.825	-2.751.412	-3.117.305	-3.069.238	-3.065.979	-3.042.810
2.2 Parkeren	-12.350	0	-12.350	-12.387	-12.343	-12.373	-12.356
3.1 Economische ontwikkeling	-67.386	-57.538	-124.924	-179.545	-93.382	-93.460	-70.602
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-3.343	0	-3.343	-1.873	-1.271	-1.367	-832
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-48.562	0	-48.562	-49.101	-49.091	-49.130	-49.220
3.4 Economische promotie	0	-33.184	-33.184	-49.600	-49.589	-49.629	-49.720
4.1 Openbaar basisonderwijs	-36.355	0	-36.355	-36.758	-36.749	-36.781	-36.848
4.2 Onderwijshuisvesting	-1.253.167	269.500	-983.667	-1.172.309	-1.460.737	-1.472.977	-1.483.931
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-1.312.029	-103.720	-1.415.749	-1.453.605	-1.458.891	-1.453.775	-1.454.655

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotings-wijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
5.1 Sportbeleid en activering	-321.539	-451.748	-773.287	-619.045	-618.911	-617.703	-317.406
5.2 Sportaccommodaties	-813.512	-325.806	-1.139.318	-1.028.048	-1.055.041	-1.071.563	-1.033.350
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-113.337	-7.777	-121.114	-134.460	-134.431	-134.540	-134.786
5.4 Musea	-117.735	-17.812	-135.547	-290.317	-245.797	-256.838	-263.792
5.5 Cultureel erfgoed	-7.624	-574	-8.198	-8.368	-8.366	-8.373	-8.388
5.6 Media	-473.030	-204.609	-677.639	-513.323	-513.053	-513.558	-514.335
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-1.188.231	-158.543	-1.346.774	-1.642.742	-1.466.163	-1.448.167	-1.471.303
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-2.240.943	-288.031	-2.528.974	-2.630.828	-2.547.632	-2.537.393	-2.488.082
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-1.508.229	-234.000	-1.742.229	-1.748.445	-1.749.147	-1.707.129	-1.708.219
6.3 Inkomensregelingen	-7.181.786	-979.752	-8.161.538	-7.326.523	-7.309.537	-7.336.702	-7.371.123
6.4 WSW en beschut werk	-2.722.571	0	-2.722.571	-2.682.588	-2.637.465	-2.653.617	-2.656.258
6.5 Arbeidsparticipatie	-667.475	-139.108	-806.583	-651.630	-592.837	-593.324	-594.407
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-1.088.945	0	-1.088.945	-1.219.812	-1.237.257	-1.247.468	-1.260.103
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-3.576.367	102.000	-3.474.367	-4.318.984	-4.570.543	-4.289.703	-4.298.232
6.71B Begeleiding (WMO)	-2.653.753	8.000	-2.645.753	-2.495.184	-2.690.109	-2.692.318	-2.697.223
6.71C Dagbesteding (WMO)	-29.425	0	-29.425	-29.752	-29.746	-29.770	-29.823
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-1.326.827	1.102.130	-224.697	-75.673	-75.656	-75.718	-75.856
6.72B Jeugdhulp behandeling	-1.255.828	-61.869	-1.317.697	-1.489.459	-1.489.134	-1.490.357	-1.493.071
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-279.072	-52.439	-331.511	-383.164	-383.080	-383.395	-384.094
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-1.236.272	-180.733	-1.417.005	-215.544	-121.072	-4.195	340.404
6.73A Pleegzorg	-374.405	117.936	-256.469	-257.227	-257.172	-257.383	-257.851
6.73B Gezinsgericht	-187.202	-581.275	-768.477	-928.317	-928.116	-928.878	-930.570
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-62.400	-399.031	-461.431	-717.191	-717.034	-717.622	-718.931
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-124.910	-344.932	-469.842	-529.364	-529.248	-522.787	-523.739
6.74C Gesloten plaatsing	-286.263	8.000	-278.263	-280.249	-280.188	-280.418	-280.929
6.81A Beschermd wonen (WMO)	-92.854	-22.887	-115.741	-93.884	-93.864	-93.941	-94.111
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-20.902	0	-20.902	-23.431	-23.426	-23.444	-23.487
6.82A Jeugdbescherming	-332.838	91.442	-241.396	-231.503	-231.451	-231.641	-232.063
6.82B Jeugdreclassering	-73.838	25.149	-48.689	-45.771	-45.761	-45.800	-45.882
7.1 Volksgezondheid	-1.003.777	-185.349	-1.189.126	-1.250.278	-1.272.813	-1.251.719	-1.278.441
7.2 Riolering	-1.856.918	0	-1.856.918	-1.873.904	-1.873.901	-1.873.902	-1.873.900
7.3 Afval	-2.753.344	-178.644	-2.931.988	-2.807.736	-2.807.682	-2.807.721	-2.807.661
7.4 Milieubeheer	-334.588	-328.519	-663.107	-443.730	-396.550	-406.878	-417.696
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-191.718	-370	-192.088	-111.685	-109.339	-109.351	-109.331

Bedragen in €	Primaire Begroting 2023	Begrotingswijzigingen 2023	Begroting 2023 (incl. wijzigingen)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
8.1 Ruimte en leefomgeving	-84.295	-181.269	-265.564	-89.547	-84.495	-84.554	-84.564
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-559.481	-2.499.770	-3.059.251	-595.191	-122.947	-42.803	0
8.3 Wonen en bouwen	-81.417	-133.698	-215.115	-146.980	-89.058	-106.511	-62.463
Totaal Lasten	-57.511.380	-7.290.973	-64.802.353	-61.721.303	-60.647.130	-60.189.692	-59.592.781
Onttrekkingen							
0.10 Mutaties reserves	952.913	10.386.933	11.339.846	603.847	651.196	826.242	727.265
Stortingen							
0.10 Mutaties reserves	-1.292.107	-8.102.866	-9.394.973	-978.257	-243.860	-392.331	-299.601
Resultaat	983.334	-632.336	350.998	2.013.512	2.735.402	-586.571	135.941

Geprognosticeerde balans

Bedragen x € 1.000

VASTE ACTIVA	01-01-2024	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
A. IMMATERIELE VASTE ACTIVA					
Kosten onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief	15	3	3	3	3
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	14	11	7	3	2
Totaal	29	14	10	7	5
B. MATERIELE VASTE ACTIVA					
Investerings met economisch nut	31.677	34.175	32.617	31.258	29.896
Investerings met maatschappelijk nut	7.832	7.850	7.388	6.764	6.171
Totaal	39.509	42.025	40.004	38.022	36.066
C. FINANCIËLE VASTE ACTIVA					
	7.602	7.602	7.602	7.602	7.602
Totaal Vaste Activa	47.140	49.641	47.616	45.631	43.673
VLOTTENDE ACTIVA					
D. VOORRADEN					
	687	1.727	1.858	663	4
E. UITZETTINGEN					
	6.630	6.630	6.630	6.630	6.630
F. LIQUIDE MIDDELEN					
	340	340	340	340	340
G. OVERLOPENDE ACTIVA					
	3.420	3.420	3.420	3.420	3.420
Totaal Vlottende Activa	11.077	12.117	12.248	11.053	10.394
TOTAAL ACTIVA	58.217	61.759	59.864	56.683	54.067

VASTE PASSIVA	01-01-2024	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
H. EIGEN VERMOGEN					
Algemene reserve	11.216	11.948	13.961	16.697	16.110
Bestemmingsreserves	11.854	12.229	11.821	11.388	10.960
Saldo van de begroting	732	2.014	2.735	-587	136
Totaal	23.802	26.190	28.518	27.498	27.206
I. VOORZIENINGEN	13.116	13.045	12.891	12.989	13.156
J. VASTE SCHULD	6.009	5.371	4.871	4.371	3.871
Totaal Vaste Passiva	42.927	44.606	46.280	44.857	44.232
VLOTTENDE PASSIVA					
K. VLOTTENDE SCHULD	12.421	14.283	10.715	8.957	6.966
L. OVERLOPENDE PASSIVA	2.869	2.869	2.869	2.869	2.869
Totaal Vlottende Passiva	15.290	17.152	13.584	11.826	9.835
TOTAAL PASSIVA	58.217	61.759	59.864	56.683	54.067

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen

Bedragen in €	Begroting 2024		
	Baten	Lasten	Saldo
1.3 Werk en Inkomen			
69230010 Integratie uitk. Sociaal Domein Participatiewet	2.232.635	0	2.232.635
5.05 Financiën			
69130100 Deelnemingen en beleggingen	854.520	-541	853.979
69141000 Renteresultaat/bespaarde rente	28.549	-2.236	26.313
69210000 Algemene uitkering gemeentefonds	39.602.970	-6.000	39.596.970
Totaal 5.05 Financiën	40.486.039	-8.777	40.477.262
5.06 Belastingen en heffingen			
60611000 Onroerende zaakbelastingen woningen	3.641.370	0	3.641.370
60621000 Onroerende zaakbelastingen niet woningen	2.186.650	0	2.186.650
69350000 Forensenbelasting	53.927	0	53.927
69360000 Toeristenbelasting	641.000	0	641.000
69370000 Hondenbelasting	129.100	0	129.100
Totaal 5.06 Belastingen en heffingen	6.652.047	0	6.652.047
Saldo	49.370.721	-8.777	49.361.944

Budget voor onvoorziene uitgaven

Bedragen in €	Begroting 2024		
	Baten	Lasten	Saldo
5.05 Financiën			
69220000 Onvoorziene uitgaven	0	-35.000	-35.000

Bijlagen

A. Overzicht lopende investeringen

Overzicht lopende investeringen

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
1. Sociaal Domein						
70190001 Decentralisatie beschermd wonen	2019	25.000	We bevinden ons momenteel in de doordecentralisatie van het Beschermd Wonen en de Maatschappelijke Opvang. In 2023 is een deel van het krediet hiervoor ingezet. Vanuit het Rijk heeft doorvoeren van bijbehorende zaken, zoals het nieuwe financieel verdeelmodel, verdere vertraging opgelopen. Het resterende krediet zal daardoor naar verwachting in latere jaren nodig zijn om alle wijzigingen te organiseren.	22.887	12.250	10.637
70210000 IKC Woensdrecht	2020	730.000	Het voorbereidingskrediet is nodig voor de voorbereidingen om te komen tot realisatie van het schoolgebouw. De verwachting is dat het complete voorbereidingskrediet nodig is. De start van de bouw van de school staat gepland voor medio 2023 en de bouw zal naar verwachting tot medio 2024 in beslag nemen. De gemaakte kosten door SMV worden binnen twee maanden na de start van de exploitatie afgelost. Dit zal dus derde kwartaal 2024 zijn.	160.540	28.259	132.281
76200214 Verbeterplan Integrale Toegang Sociaal Domein	2013	332.045	In 2024 gaan we het project VraagWijzer verder vormgeven, zowel in de dorpskernen, als bij onze partners, als binnen onze eigen ambtelijke organisatie. We bepalen de rol van onze netwerkpartners, BWI, MEE en WijZijn, binnen VraagWijzer Woensdrecht, en faciliteren hen hierin met een passende financieringsvorm. We maken een plan van aanpak hoe VraagWijzer Woensdrecht ingericht gaat worden en welke stappen doorlopen moeten worden om te komen tot implementatie.	54.677	0	54.677
76200314 Verbouwing integrale toegang gebouwen	2020	221.386	De grote werkzaamheden voor dit project zijn afgerond. Het resterende bedrag wat open staat zal gebruikt verder worden voor de aankleding van de ruimtes en optimalisatie van verbinding tussen de ontmoetingsruimte met de centrale hal. Door de gebruikers is aangegeven dat hier behoefte aan is.	97.186	0	97.186
76200414 Verbouwing integrale toegang techn. installaties	2020	20.126	De grote werkzaamheden voor dit project zijn afgerond. Het tekort op dit krediet wordt gedekt door het overschot op het bij dit project behorende krediet 'Verbouwing integrale toegang gebouwen.' Het resterende bedrag dat daar open staat zal gebruikt worden voor optimalisering van de verbinding tussen de centrale hal en de ontmoetingsruimte. Door de gebruikers is aangegeven dat hier behoefte aan is.	-39.698	736	-40.434
76200514 Verbouwing integrale toegang inventaris	2020	60.378	De grote werkzaamheden voor dit project zijn afgerond. Het tekort op dit krediet wordt gedekt door het overschot op het bij dit project behorende krediet 'Verbouwing integrale toegang gebouwen.' Het resterende bedrag dat daar open staat zal gebruikt worden voor optimalisering van de verbinding tussen de centrale hal en de ontmoetingsruimte. Door de gebruikers is aangegeven dat hier behoefte aan is.	-48.790	0	-48.790
76201901 Software doorontwikkeling integrale toegang	2019	50.000	In 2024 komt er een plan van aanpak hoe VraagWijzer Woensdrecht verder ingericht gaat worden. Daarbij wordt o.a. bekeken of meer investeringen in software(systemen) noodzakelijk zijn om de samenwerking tussen en met partners te verstevigen, maar ook om de sociale basis in de dorpen te verstevigen (Bijvoorbeeld investeringen in een digitaal platform, zoals gebiedonline).	29.891	0	29.891
76502003 BS Boemerang Hoogerheide naar BENG	2020	500.000	De werkzaamheden zijn in 2022 begonnen en in de zomer van 2023 afgerond.	251.327	313.331	-62.004

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
76502004 Nieuwbouw 't Paviljoen Ossendrecht	2020	3.365.000	De voortgang van het Paviljoen in Ossendrecht ligt momenteel stil vanwege de stikstofberekening die niet op nul komt. Er zijn gesprekken gaande tussen gemeente en LPS over de mogelijkheden om het proces vlot te trekken. De planning was dat het nieuwe schoolgebouw zomer 2024 opgeleverd zou worden, dit zal echter vertraging gaan oplopen.	3.365.000	0	3.365.000
77160000 Sloopkosten gebouw Kromstraat 4 Hoogerheide	2021	0	Het gebouw aan de Kromstraat 4 in Hoogerheide is in juli/augustus 2021 gesloopt. De sloopkosten worden opgenomen in de door de raad in 2023 vast te stellen grondexploitatie 'Kromstraat Hoogerheide'.	-43.151	176	-43.327
77160001 Voorbereid. kosten grex Kromstraat Hoogerheide			De grondexploitatie voor de Kromstraat is in voorbereiding om eind 2023 naar de gemeenteraad te brengen voor vaststelling. De voorbereidingskosten worden opgenomen in de grondexploitatie bij vaststelling.	0	19.270	-19.270
Totaal 1. Sociaal Domein				3.849.869	374.022	3.475.847
2. Ruimte						
75302101 Verv.aanpassingen nav NEN-inspecties TV Huijbergen	2021	3.239	De NEN-inspecties zijn uitgevoerd in Q4 van 2022, de aanpassingen staan gepland voor Q1 van 2023.	2.373	1.419	954
75302110 Vervanging verlichting 8 armaturen TV Putte	2021	33.692	Er zijn gesprekken geweest tussen de vereniging en de wethouder i.v.m. renovatie van de banen. De vereniging heeft aangegeven 1 baan te willen afstoten. i.v.m. het verminderen van de leden. Er wordt dit jaar een nieuw plan gemaakt. Er zal wel gerenoveerd worden aan het einde van het jaar.	37.632	0	37.632
75302111 Vervanging NEN inspecties installaties TV Putte	2021	3.239	50% van de werkzaamheden zijn uitgevoerd en betaald. Er moeten nog een aantal stroomkasten worden aangepast, dit zal in Q4 van 2023 gebeuren.	2.373	1.419	954
75302300 Toplaagrenovatie gravel veld 1/4 TV Putte	2023	51.945	Is niet uitgevoerd er zijn momenteel gesprekken gaande in verband met omvormen van de banen. Gesprekken zijn gevoerd tussen de vereniging en de wethouder. De vereniging wil een baan afstoten. Er zal een nieuw plan gemaakt worden. De uitvoering zal aan het einde van het jaar plaatsvinden.	50.467	0	50.467
75302301 Vervanging tenniskooi veld 1/4 TV Putte	2023	18.473	Er vinden gesprekken plaats tussen de vereniging en gemeente in verband met herinrichting banen. Gesprekken zijn gevoerd tussen de vereniging en de wethouder. De vereniging wil een baan afstoten. Er zal een nieuw plan gemaakt worden. De werkzaamheden zal eind van het jaar worden uitgevoerd.	17.947	0	17.947
75302302 Vervang. tennisstaanders/net bn 1/4 TV Putte	2023	3.844	Gesprekken zijn gevoerd tussen de vereniging en de wethouder. De vereniging wil een baan afstoten. Er zal een nieuw plan gemaakt worden. De werkzaamheden zullen eind van het jaar plaatsvinden.	3.844	0	3.844
75302303 Verhardingen - herstraten 5-10 jaar TV Putte	2023	7.257	Gesprekken zijn gevoerd tussen de vereniging en de wethouder. De vereniging wil een baan afstoten. Er zal een nieuw plan gemaakt worden. De werkzaamheden worden einde van het jaar uitgevoerd.	8.343	0	8.343
75312107 Toplaagrenovatie kunstgras VV Meto	2021	320.100	Werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2022, maar er volgt mogelijk nog een claim die van dit krediet betaald moet worden.	12.966	0	12.966
75312108 Zorgplicht aanbr. kantplanken, walk-off mat Meto	2021	26.669	Werkzaamheden en financiële afwikkeling zijn afgerond. Bij vaststelling van de Jaarstukken 2023 kan dit krediet worden afgesloten.	2.206	0	2.206

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
75312109	Vervanging NEN-inspecties installaties Meto	2021 3.239	De NEN-inspecties zijn uitgevoerd in Q4 van 2022, de aanpassingen zijn in Q1 van 2023 uitgevoerd en er volgt nog een factuur.	2.151	1.419	732
75312112	Vervanging verlichting (6 masten) VV Putte	2021 15.550	De werkzaamheden zijn in Q1-2023 uitgevoerd. Bij de jaarstukken 2023 zullen we voorstellen dit krediet af te sluiten.	17.368	15.418	1.950
75312113	Verv. verlicht. 6 armaturen trainingsveld VV Putte	2021 25.269	De werkzaamheden zijn in Q1-2023 uitgevoerd. Bij de Jaarstukken 2023 zullen we voorstellen dit krediet af te sluiten.	27.944	18.361	9.583
75312114	Verv. beregeningsinstall. trainingsveld VV Putte	2021 11.704	De werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd.	29.322	21.088	8.234
75312115	Verv. groepenkast verlichting VV Putte	2021 2.592	De NEN-inspecties zijn uitgevoerd in 2022 en de aanpassingen zijn gedaan in Q1 van 2023. De aanpassingen zijn uitgevoerd, maar factuur volgt nog.	2.895	0	2.895
75312116	Vervanging NEN inspecties installaties VV Putte	2021 3.239	50% van de werkzaamheden is uitgevoerd en betaald.	2.373	1.419	954
75312117	verv. beregeningsleidingen en pomp VV Putte	2021 10.496	In 2023 is de berekening bij Grenswachters aangelegd, er was € 65.000 extra budget nodig omdat de kosten zijn gestegen en er zijn twee extra strengen bijgekomen. Daartegenover staat dat de toplaagrenovatie van veld 1 en 2 zijn komen te vervallen en hier komt een budget vrij van € 68.000. Extra budget is opgenomen in de Financiële tussenrapportage van het 2e kwartaal 2023.	27.974	18.931	9.043
75312118	Renovatie natuurgras softbalveld De batters Putte	2021 15.589	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	17.412	0	17.412
75312119	Renovatie gravel softbalveld De batters Putte	2021 17.085	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	19.083	0	19.083
75312120	Vervanging leunhek softbalveld De Batters Putte	2021 4.276	Niet uitgevoerd er zijn gesprekken gaande met de vereniging en de gemeente.	4.776	0	4.776
75312121	Vervanging Backstop softbalveld De Batters Putte	2021 8.423	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	9.407	0	9.407
75312122	Vervanging Dug-outs Softbalveld De Batters Putte	2021 51.833	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	56.206	8.993	47.213
75312123	Renovatie natuurgras honkbalveld De Batters Putte	2021 29.446	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	32.575	0	32.575
75312124	Renovatie gravel honkbalveld De Batters Putte	2021 9.130	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	10.197	0	10.197
75312125	Vervanging leunhek honkbalveld De Batters Putte	2021 5.702	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	6.369	0	6.369

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
75312126 Vervanging Backstop honkbalveld De Batters Putte	2021	22.677	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst.	25.015	0	25.015
75312202 Nieuw beregeningsinstall. wedstrijdveld 1 VV Putte	2022	11.387	Werkzaamheden zijn uitgevoerd en het krediet kan worden gesloten bij de Jaarstukken 2023.	29.322	21.088	8.234
75312203 Toplaagrenovatie kunstgrasveld VV Woensdrecht	2022	311.445	Werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2022, maar er volgt mogelijk nog een claim die van dit krediet betaald moet worden.	29.775	0	29.775
75312204 Zorgplicht aanbr. kantplanken, walk-off mat WVV	2022	26.628	Werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2022, maar er volgt mogelijk nog een claim die van dit krediet betaald moet worden.	3.140	0	3.140
75312302 Toplaagrenovatie natuurgras trainingsveld VV Meto	2023	43.534	Zal worden uitgevoerd in 2023. Vooruitlopend op het beschikbaar komen van het krediet in 2023 zijn voorbereidingskosten gemaakt in 2022. De totale kosten zullen naar verwachting lager uit gaan vallen. Het restant wordt besteed aan de berekening omdat die duurder uitvalt.	42.295	25.484	16.811
75312303 Verv.veldinrichting 2023 veld 3 VV Hoogerheide	2023	5.281	Werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2022. Krediet kan worden afgesloten bij de Jaarstukken 2023	5.281	0	5.281
75312304 Vervan. ballenvangers trainingsveld VV METO	2023	3887.00	Deze werkzaamheden worden uitgevoerd in 2023.	4.469	0	4.469
75312305 Nieuw beregeningsinstall. trainingsveld 3 VV Meto	2023	13.455	Wordt uitgevoerd in Q4 van 2023.	13.072	831	12.241
75312306 verv. beregeningsleidingen en pomp VV Hoogerheide	2023	12.067	Gaat uitgevoerd worden in Q4 van 2023.	11.724	0	11.724
75312307 Verv. beregeningsinstall. wedstrijdveld VV Putte	2023	13.455	Deze werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd. Krediet kan worden afgesloten bij de Jaarstukken 2023.	29.322	21.670	7.652
75312308 Vervang.NEN inspecties installaties VV Ossendrecht	2023	3.725	Werkzaamheden zijn uitgevoerd.	2.374	1.419	955
75312309 Toplaagrenovatie natuurgras trainingsveld 3 VV WVV	2023	25.171	Dit werk zal worden uitgevoerd in 2023. Er is gedeeltelijk gerenoveerd. In 2024 vindt er een nieuwe inspectie plaats.	24.455	4.704	19.751
75312310 Verv.veldinrichting 2023 trainingveld 3 VV WVV	2023	5.281	Werkzaamheden zijn uitgevoerd in 2023, betaling volgt nog in 2023.	5.131	0	5.131
75312311 Verv.armatur.veldverlicht.hfdv. sportp.JvHoek H'H	2023	23.600.00	Deze zullen in Q3 van 2023 worden vervangen door de vereniging zelf.	33.656	0	33.656
75312727 Vervanging dug-outs honkbalveld De batters Putte	2021	46.650	Er vinden gesprekken plaats tussen de gemeente en de Batters i.v.m. zelfredzaamheid. Eind van 2023 zal er een besluit worden genomen over de voortgang van de huurovereenkomst. Er worden beperkte werkzaamheden uitgevoerd die voldoen aan de eisen van de bond.	51.791	37.687	14.104

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
75312728	Vervanging leunhek wedstrijdveld VV WVV	2021 7.163	Deze werkzaamheden worden in 2023 uitgevoerd. Krediet kan worden afgesloten bij de Jaarstukken 2023	16.906	16.905	1
75312729	Vervan. ballenvangers wedstrijdveld VV WVV	2021 3.887	Deze werkzaamheden worden zijn in 2023 uitgevoerd. Krediet kan worden afgesloten bij de Jaarstukken 2023	9.779	9.779	0
75312730	Verv.NEN inspecties installaties VV WVV 2021	2021 3.239	De NEN-inspecties zijn uitgevoerd in Q4 van 2022, de aanpassingen vinden plaats in 2023. Er volgen nog facturen. Voor het tekort aan budget zal in de 4e kwartaalrapportage een dekkingsvoorstel worden gedaan.	-541	1.419	-1.960
78101801	Invoering Omgevingswet	2019 393.200	Er wordt volop gewerkt aan de implementatie van de omgevingswet binnen de gemeentelijke organisatie per 1-1-2024. Er zijn kosten gemaakt voor opleiding, implementatie van processen en aanpassing van systemen. Er is nieuw krediet beschikbaar voor invoeringskosten Omgevingswet. Het tekort op onderhavig krediet zal worden aangezuiverd uit dat tweede krediet en kan daarna worden afgesloten.	114.269	114.239	30
78101802	Invoering omgevingswet deel 2	2022 282.220	Er wordt volop gewerkt aan de implementatie van de omgevingswet binnen de gemeentelijke organisatie. De invoering van de wet staat nu voor 1-1-2024. Er zijn kosten gemaakt voor opleidingen van personeel en implementatie van het CLO.	282.222	49.801	232.421
Totaal 2. Ruimte				1.137.660	393.490	744.170
3. Leefomgeving						
70158800	Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2022	2021 383.548	Het programma 2022 loopt door in 2023 en is nog in uitvoering. Het tekort is te verklaren doordat vanuit dit krediet een voorfinanciering voor een onderzoek verduurzamen MFC De Biezen heeft plaatsgevonden. Deze kosten worden verrekend met het nog dit jaar beschikbaar te stellen krediet voor verduurzamen gemeentelijke accommodaties. In verband met het noodzakelijk vervangen van de CV-ketels van MFC De Biezen kon dit niet worden uitgesteld. Daarnaast zal er in 2023 voor verduurzamen ook nog een subsidie worden ontvangen, die het tekort zullen verminderen en er zijn meerkosten gemaakt voor onderhoud aan de grenspalen. Het tekort op het krediet van het uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2022 zal daarmee naar verwachting uitkomen op - € 2.000,00. Dit bedrag kan in mindering worden gebracht op het krediet voor het Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2024.	125.636	150.073	-24.437
70158900	Uitvoeringsprogramma gebouwenbeheer 2023		Naar verwachting leiden extra indexeringen tot een tekort op dit budget van ruim 53.000 euro waarvoor dan aanvullende dekking gezocht zal moeten worden.	265.624	110.344	155.280
70190004	Renovatie bomenbestand	2019 275.500	De middelen die beschikbaar waren zijn ingezet voor voorbereidende en herplant werkzaamheden. De kosten zijn iets hoger uitgevallen dan aanvankelijk gepland omdat we een aantal extra onderzoeken hebben laten uitvoeren.	6.311	9.037	-2.726
70190007	Kerktoeren Woensdrecht	2019 150.000	De gemeente is in afwachting van een voorstel van de eigenaar.	150.000	0	150.000
72100000	Renovatie Grensstraat Putte	2021 549.000	Middelen worden ingezet voor de bovengrond in de Grensstraat en Canadalaan, er heeft een aanbesteding plaatsgevonden maar deze is zeer ongunstig uitgevallen waardoor het project is uitgesteld. Inmiddels zijn wij in overleg getreden met de Vlaamse overheid over het totale project Grensstraat. Zodra overeenstemming is bereikt kan het project definitief worden aanbesteed.	549.000	0	549.000

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
72101716 Reconstructie Vijverstraat	2019	74.764	Na gereedkomen van het gehele plan zal de gemeente met dit krediet de Vijverstraat rehabiliteren. Het moment waarop de werkzaamheden afgerond zijn, is nog niet bekend. Start van de werkzaamheden is voorzien uiterlijk begin 2024.	74.764	0	74.764
72101901 Verharding en fundering Demerstraat te Huijbergen	2020	260.000	Project uitvoering is gerealiseerd, rest van deze middelen beschikbaar houden tot einde garantie - en onderhoudstermijn.	124.737	528	124.210
72102102 Overkapping gladheidsbestrijdingsmachines	2022	28.391	Werkzaamheden zullen worden uitgevoerd in Q3 van 2023. De overkapping is gebouwd en opgeleverd, de factuur is betaald en het krediet kan worden afgesloten. Er was een tekort op het krediet, dit wordt in de kwartaalrapportage gemeld.	52.957	55.950	-2.993
72102600 Renovatie openbare verlichting 2022	2019	297.754	Grootste deel renovatie afgerond, er moeten nog enkele zaken vervangen worden.	51.718	14.995	36.723
72102700 Renovatie openbare verlichting 2023				146.740	42.794	103.946
72104800 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2022	2022	889.000	In 2023 zijn diverse onderzoeken uitgevoerd en asfalt- en onderhoudsbestekken opgesteld. Uitvoering van de verschillende projecten start vanaf Q4 2023 en loopt door in 2024.	842.465	64.342	778.123
72104900 Uitvoeringsprogramma wegbeheer 2023	2023	889.000,00	De tot nu toe gemaakte kosten zijn ingezet op onderzoek en inspecties. Realisatie van de verschillende projecten is voorzien in 2024.	889.000	35.791	853.209
72140001 Aanleg/uitbreid. carpoolplaats Korteven 2019	2019	200.000	Restant middelen willen we inzetten voor het voorbereiden en realiseren van een elektrisch laadstation op de oude carpoolplaats.	48.795	0	48.795
75600000 Stimuleringsregeling Landschap	2021	40.000	Budget is inmiddels volledig ingezet ten behoeve van kwaliteitsverbetering Landschap.	13.334	13.333	1
75601901 Geosite Groeve Boudewijn	2019	108.800	De eindafrekening van de Provinciale subsidie is door de Streekorganisatie ingediend. Wij zijn in afwachting van de uitbetaling van de resterende subsidie.	-36.259	0	-36.259
75602001 Groen initiatieven 2019	2022	25.000	Lopende, jaarlijks wordt er een verscheidenheid aan groeninitiatieven ondersteund waarbij burgers openbaar groen in (aanleg en) onderhoud nemen.	27.671	18.684	8.987
76300800 iDOP-gelden kern Huijbergen	2019	466.909	Dit bedrag is gelabeld en zal volledig worden ingezet voor de nieuwe accommodatie van de bibliotheek in Huijbergen.	0	0	0
76300900 Benutten iDOP-gelden kern Ossendrecht	2020	68.490	Het dorpsplatform Ossendrecht is bezig met de uitvoering van de laatste deelprojecten.	16.183	1.531	14.652
76301000 Benutten iDOP-gelden kern Woensdrecht	2020	36.969	Dorpsplatform Woensdrecht zal dit restbedrag in 2023 nog inzetten voor verfraaiing van het dorpsplein.	1.342	0	1.342
77227800 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2021	2021	1.150.580	Krediet kan worden afgesloten bij de jaarstukken 2023.	33.299	534	32.765
77227900 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2022	2022	1.310.080	Inmiddels is gestart met de voorbereidende werkzaamheden in de Augustijnenstraat in Ossendrecht. Daarin zitten ook werkzaamheden aan het riool in de omgeving van de Augustijnenstraat.	1.117.087	134.382	982.705

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
77228000 Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2023	2023	2.350.650,00	Dit budget wordt ingezet op de diverse rioolprojecten waaronder het project Grensstraat in Putte.	2.350.650	96.240	2.254.410
77230000 opstellen/uitvoeren warmtevisie	2021	100.000	De transitievisie Warmte is in 2022 vastgesteld. In 2023 zijn we begonnen met de uitvoering van de wijkuitvoeringsplannen die uit de visie voortvloeien. De eerste wijkuitvoeringsplannen zijn gestart in Huijbergen. Door een extra aanvraag bij het ministerie van Binnenlandse zaken krijgen we daar een hogere vergoeding voor. Daardoor resteert meer eigen budget dat we weer in kunnen zetten voor andere projecten. Voor de tweede wijkuitvoering verwachten we wel eigen budget in te zetten in 2024. De investering zal liggen tussen 10 K en 20 K.	59.049	0	59.049
77240000 Paden op de begraafplaats Ossendrecht	2020	14.296	Er wordt dit najaar aan de plannen en offertes gewerkt. De uitvoering vindt hoogstwaarschijnlijk pas in 2024 plaats.	14.296	0	14.296
78200000 Klimaat- en energiebeleid 2023-2025			De gemeente ontvangt van het Rijk een specifieke uitkering voor het behalen van de doelen uit de Klimaatwet. De Klimaatwet houdt in dat Nederland uiterlijk in 2050 klimaatneutraal wil zijn. Het doel voor 2030 in de Klimaatwet is om de uitstoot van CO2 met minimaal 55% te verminderen. In totaal ontvangt de gemeente een voorschotbijdrage van € 1.389.690. De bijdrage wordt in drie tranches uitbetaald, t.w. € 459.066 in april 2023, € 463.230 in januari 2024 en € 467.394 in januari 2025.	459.066	0	459.066
Totaal 3. Leefomgeving				7.383.465	748.559	6.634.906
4. Economie						
73100800 Uitvoeringsagenda project HCA	2020	14.670	Met vaststelling van de jaarstukken 2022 is besloten dit krediet af te sluiten. Bij de besluitvorming over de tweede financiële tussenrapportage 2023 is echter besloten hier toch een nieuwe investering te doen.	13.750	8.580	5.170
73100900 Voorbereidingskosten nieuwe Europese projecten	2021	25.000	Betreft een revolverend fonds, waarmee kosten voor Europese subsidie aanvragen kunnen worden gedekt. Het krediet dient derhalve beschikbaar te blijven.	25.000	0	25.000
77211700 Plaatsen ondergrondse afvalinzamelingcontainers	2017	60.280	Geld beschikbaar houden voor het verder optimaliseren van de inzamelfaciliteiten, bijvoorbeeld voor realisatie van aanvullende capaciteit ondergrondse inzameling.	7.966	0	7.966
Totaal 4. Economie				46.716	8.580	38.136
5. Bestuurskracht						
70151602 Aanschaf pick-up Buitendienst 2023 (A125)	2022	70.750	De aanbesteding heeft in Q4 van 2022 plaatsgevonden. Het voertuig zal in Q3 van 2023 geleverd worden.	70.750	0	70.750
70151708 Aanschaf transporttank 2023 team Wijk-&Dorpsbeheer	2022	17.500	De transporttank is afgeleverd in week 6 van 2023. Ten behoeve van de Perspectievennota 2024-2027 is een beknopte actualisatie van het Beheerplan 2022-2025 Materieel team Wijk- & Dorpsbeheer uitgevoerd. In de actualisatie zijn de aanschafkosten verwerkt van het materieel dat vervangen is na het vaststellen van het beheerplan tot aan de periode medio april 2023. In de Perspectievennota 2024-2027 is extra budget gevraagd om de duurdere aanschaf van de transporttank te dekken.	17.500	20.895	-3.395

Bedragen in €	Jaar van toekenning	Toegekend investeringsbedrag	Stand van zaken	Beschikbaar in 2023	Realisatie 2023	Resteert
70151714 Aanschaf personenauto 2023 team Wijk- & Dorpsbeheer	2021	20.000	De personenwagen is in 2022 besteld. Door de lange levertijd is de auto in Q1 van 2023 afgeleverd. Het krediet kan worden afgesloten.	20.000	19.215	785
70162200 Aanschaf software Key2begraven en Key2betalen	2022	20.800	Migratie heeft in 2023 met succes plaatsgevonden en is inmiddels afgerond.	5.079	0	5.079
70162201 Hybride werken	2021	72.000	<p>Investeringsbedrag wordt gebruikt om nieuwe ICT-faciliteiten aan medewerkers beschikbaar te stellen, dit in het kader van hybride werken, de veranderende technologieën, het beeldbellen/chatten en het afscheid nemen van vaste telefonie.</p> <p>Vanwege de aangescherpte eisen omtrent informatiebeveiliging vindt op dit moment in Equalit verband een onderzoek plaats naar de impact van de Moderne Werkplek. Op basis van dit onderzoek zal een herpositionering van de Moderne Werkplek plaatsvinden.</p>	40.066	1.796	38.270
70166416 Aanschaf Personeels Informatie Systeem	2016	23.350	Dit krediet is in 2023 open gehouden voor de aanschaf van extra modules voor het salarissysteem. De leverancier heeft echter te kennen gegeven te gaan stoppen met de ondersteuning van dit systeem. De aanschaf van extra modules hiervoor heeft dus geen zin meer. Dit krediet kan bij de jaarstukken 2023 worden afgesloten.	6.653	0	6.653
70167016 Modernisering GBA (software)	2017	50.564	De modernisering van de GBA-applicatie heeft inmiddels plaatsgevonden. Dankzij deze nieuwe applicatie kunnen we onze inwoners nog beter digitaal faciliteren en kunnen inwoners bijvoorbeeld 7x24 uur gebruik maken van gemeentelijke diensten. Vanwege de toenemende eisen op het gebied van Informatieveiligheid en de gevoeligheid van persoonsdata wordt het restantkrediet gebruikt voor verbetering van de applicatie in verband met de noodzakelijke en/of opgelegde nieuwe informatiebeveiligingsinitiatieven.	10.165	0	10.165
Totaal 5. Bestuurskracht				170.213	41.906	128.307
Saldo				12.587.923	1.566.556	11.021.367

B. Toelichting op grote investeringsprojecten

Algemeen

In deze bijlage wordt nadere informatie gegeven over de grotere investeringsuitgaven van de gemeente Woensdrecht, geselecteerd op de criteria investeringsomvang, infrastructuur en actualiteit. De rapportagewijze is afgestemd met de gemeenteraad. Over reguliere onderhouds- en beheerprojecten, zoals aan wegen, verlichting, gebouwen en dergelijke wordt hier niet apart gerapporteerd.

Per project wordt de voortgang gerapporteerd op de aspecten kwaliteit, tijd en geld met als classificatie:

Goed: Geen of nauwelijks problemen. Project blijft binnen toleranties.

Matig: Kleine problemen. Toleranties dreigen te worden overschreden.

Slecht: Grote problemen. Toleranties zijn overschreden.

BS De Boemerang, Hoogerheide

Projectgegevens			Bedragen excl. btw
Opdrachtgever	Gemeentebestuur	Projectbudget	€ 500.000
Datum goedkeuring raad	9 juli 2020	Goedgekeurde wijzigingen	€ -
Startdatum	2022	Begroot budget	€ 500.000
Prognose opleverdatum	2023	Prognose projectkosten	€ 688.440
Werkelijke opleverdatum	1 augustus 2023		
Vennootschapsbelasting	N.v.t.		
Projectdoelstellingen			
	Voortgang / stand van zaken		
Basis van opdracht	Aanpassen van het ventilatiesysteem van het schoolgebouw, zodat er voldaan wordt aan de norm "frisse scholen klasse B". Er dient nog overeengekomen te worden wat de bijdrage is vanuit het schoolbestuur.		
Bestemmingsplan	N.v.t.		
Grondaankopen	N.v.t.		
Natuurcompensatie	N.v.t.		
criterium	oordeel	Toelichting stand van zaken	
Kwaliteit	Goed	Er is eerder een proefopstelling geplaatst in De Boemerang. Op basis van de uitslagen hiervan is er een offerte gemaakt voor de vervolgwerkzaamheden. De eerste werkzaamheden aan het leiding tracé op het dak zijn in de zomer van 2022 gestart, maar het grootste deel van de werkzaamheden zal plaatsvinden in de zomervakantie van 2023. Dit vanwege leverproblemen en omdat de werkzaamheden enkel in de schoolvakanties kunnen worden uitgevoerd.	
Tijd	Goed	Het doel van de werkzaamheden is om het binnenklimaat van het schoolgebouw een upgrade te geven tot niveau "frisse scholen klasse B" en het aanbrengen van LED-verlichting.	
Geld	Goed	De werkzaamheden zijn in de zomervakantie van 2023 afgerond.	
		De maximale bijdrage van de gemeente is vastgesteld op 500.000 euro. De aangevraagde SUVIS subsidie van € 188.440 is toegekend.	
Belangrijkste risico's	Hoogte risico	Beheersmaatregelen	

Nieuwbouw Basisschool 't Paviljoen, Ossendrecht

Projectgegevens			Bedragen excl. btw
Opdrachtgever	Gemeentebestuur	Projectbudget	€ 3.464.759
Datum goedkeuring raad	9 juli 2020	Goedgekeurde wijzigingen	€ -
Startdatum	n.n.t.b.	Begroot budget	€ 3.464.759
Prognose opleverdatum	n.n.t.b.	Prognose projectkosten	n.n.t.b.
Werkelijke opleverdatum			
Vennootschapsbelasting			
Projectdoelstellingen			
Voortgang / stand van zaken			
Basis van opdracht	Uitvoering conform het IHP onderwijsvoorzieningen 9 juli 2020. Voor de Meulenrakers betreft dit de vernieuwbouw van de school		
Bestemmingsplan	Er dient een nieuw bestemmingsplan opgesteld te worden.		
Grondaankopen	N.v.t.		
Natuurcompensatie	N.v.t.		
criterium	Oordeel	Toelichting stand van zaken	
Kwaliteit	Goed	Het gebouw van de Meulenrakers zal een energieneutraal gebouw worden met kwalitatief hoogwaardige uitstraling	
Tijd	Goed	De verwachting is dat de werkzaamheden starten in 2024. Momenteel worden er nadere afspraken gemaakt met de LPS over de planning.	
Geld	Matig	Er is een budget vast gesteld in het IHP voor de bijdrage vanuit de gemeente. Ook de LPS zal bijdragen aan de verbouwing door middel van het inzetten van de MI vergoeding. Nadere afspraken over de samenwerking en de toekenning van de financiële middelen worden momenteel vormgegeven. De huidige situatie in de markt zorgt voor een stijging van de bouwkosten en een stijging van de rente. Dit kan zorgen voor een overschrijding op het budget.	
Belangrijkste risico's	Hoogte risico	Beheersmaatregelen	
N.n.t.b.			

Masterplan Kern Hoogerheide: grondexploitatie centrum Hoogerheide

Projectgegevens			Bedragen excl. btw
Opdrachtgever	Gemeentebestuur	Projectbudget 2016-2025	€ 2.111.500
Datum goedkeuring raad	26 mei 2016	Actueel budget (april 2022)	€ 2.111.500
Startdatum	26 mei 2016	Prognose projectkosten 2016-2025	€ 2.111.500
Prognose opleverdatum	2025	Prognose opbrengsten 2016-2025	€ 5.200.500
Werkelijke opleverdatum	n.n.b.		
Vennootschapsbelasting			
Projectdoelstellingen			
Voortgang / stand van zaken			
Basis van opdracht	Ontwikkelen van de eigen gronden binnen het Masterplan centrum Hoogerheide. Enkel de ontwikkeling van het Semmelweiss gebied resteert.		
Vorbereiding	Dit gebied is in planning. Uitwerking gebied Semmelweissstraat moet verder plaatsvinden in 2023.		
Grondaankopen	De meeste koopovereenkomsten met partijen zijn afgesloten. De opbrengsten van het gebied Semmelweissstraat zijn geraamd vanaf 2023.		
Bouw-/Woningrijp maken	Het bouw- en woonrijp maken van het Semmelweissgebied is gepland in 2023.		
criterium	Oordeel	Toelichting stand van zaken	
Kwaliteit	Goed		
Tijd	Goed	Geen grote vertragingen	
Geld	Goed		
Belangrijkste risico's	Hoogte risico	Beheersmaatregelen	
Vorbereiding	Gering	Ontwikkeling van de locatie Semmelweiss resteert nog. Er zijn momenteel gesprekken gaande met de woningbouwvereniging om te bekijken of zij de complete locatie kunnen ontwikkelen.	

Grondverkopen	Gering	
Bouw-/Woningrijp maken	Gering	

Nieuwbouw IKC, Woensdrecht

Projectgegevens			Bedragen excl. btw
Opdrachtgever	Gemeentebestuur	Projectbudget	€ -
Datum goedkeuring raad	22 maart 2017	Goedgekeurde wijzigingen	€ -
Startdatum	22 maart 2017	Begroot budget	€ -
Prognose opleverdatum	Medio 2023	Prognose projectkosten	€ -
Werkelijke opleverdatum	n.n.t.b.		
Vennootschapsbelasting			
Projectdoelstellingen	Voortgang / stand van zaken		
Basis van opdracht	Ontwikkelen van een Integraal Kindcentrum in Woensdrecht ter vervanging van basisschool de Poorte in Woensdrecht en de Stappen in Hoogerheide. Er is gekozen voor een uitvoering in samenwerking met SMV, waarbij gekozen wordt voor het concept 'huren als eigenaar'.		
Bestemmingsplan	Een nieuw bestemmingsplan is noodzakelijk. Er is al een omgevingsplan uitgevoerd door Agel in 2019. Het ontwerp bestemmingsplan is momenteel in procedure.		
Grondaankopen	De grond is in eigendom van de gemeente Woensdrecht.		
Natuurcompensatie	N.v.t.		
Criterium	Oordeel	Toelichting stand van zaken	
Kwaliteit	Goed	Het schoolgebouw is energieneutraal en er wordt gestreefd naar een onderhoudsvrij casco en onderhoudsarme installaties.	
Tijd	Matig	Door de veranderingen in de markt is er meer tijd nodig gebleken om tot het definitieve financiële model te komen. De start van de bouw staat gepland voor medio 2023 en de oplevering van het gebouw staat gepland voor zomer 2024. Deze planning is een aantal maanden uitgelopen ten opzichte van de oorspronkelijke planning. Het bestemmingsplan is onherroepelijk en de omgevingsvergunning is ingediend.	
Geld	Matig	Uit het aanbestedingstraject is gebleken dat de bouwrijzen erg gestegen zijn. Ook de bouwrente is flink gestegen. De huur voor het schoolgebouw zal dus hoger uitvallen. De gemeenteraad heeft ingestemd met de hogere lasten. De kosten voor het onderzoek naar niet gesprongen explosieven (NGE's) zijn ingediend voor de suppletierегeling van het Rijk. Via deze regeling kan 68% van de kosten teruggevraagd worden.	
Belangrijkste risico's	Hoogte risico	Beheersmaatregelen	
Huidige huisvesting	Gering	De bouwkundige staat van de huidige scholen is niet goed. Als de planning te ver uitloopt ontstaat hier een onhoudbare situatie.	
Bezwaren omwonenden	Gering	Bezwaren kunnen de bestemmingsplanprocedure of de procedure van de omgevingsvergunning vertragen	
Onderzoeken bestemmingsplan	Matig	Het onderzoek naar NGE's zorgt voor een kostenverhoging. Ook zit er veel afval in de bodem en zijn er twee asbest spots gevonden.	

Renovatie Grensstraat, Putte

Projectgegevens			Bedragen excl. btw
Opdrachtgever	Gemeentebestuur	Projectbudget	€ 1.249.000
Datum goedkeuring raad	n.n.t.b.	Waarvan Begroot budget riool (dekking Uitvoeringsprogramma rioolbeheer 2018)	€ 700.000
Startdatum	2022	Waarvan Begroot budget bovengronds	€ 549.000
Prognose opleverdatum	n.n.t.b.	Prognose meerkosten	€ 900.000
Werkelijke opleverdatum	n.n.t.b.	Prognose projectkosten	€ 2.149.000
Vennootschapsbelasting			
Projectdoelstellingen	Voortgang / stand van zaken		

Basis van opdracht	Gezamenlijke opgave m.b.t. wateroverlast in Grensstraat, Canadalaan en omgeving binnen gemeenten Woensdrecht, Kapellen, Stabroek en Aquafin. Ten behoeve van de opdracht is een samenwerkingsovereenkomst en dienstverleningsovereenkomst opgesteld. Deze is door beide partijen getekend	
Bestemmingsplan	N.v.t.	
Grondaankopen	N.v.t.	
Natuurcompensatie	N.v.t.	
Criterium	Oordeel	Toelichting stand van zaken
Kwaliteit	Goed	De voorbereidingen verlopen tussen gezamenlijke partners geassisteerd door adviesbureau + ondersteuning Belgische/Nederlandse regelgeving. Hiermee dient de kwaliteit tijdens de voorbereidingen voldoende geborgd te worden.
Tijd	Goed	De voorbereidingen tussen de partners verlopen al geruime tijd. Voor Belgische partijen is subsidietoekenning vanuit Vlaamse overheid mede-bepalend voor planning. Voor alle partijen zijn overige infrastructurele werkzaamheden op Vlaams grondgebied mede bepalend. Voorbereidingen vinden plaats binnen capaciteit reguliere werkzaamheden.
Geld	Goed	De middelen voor het ondergrondse en bovengrondse deel zijn beschikbaar gesteld
Belangrijkste risico's	Hoogte risico	Beheersmaatregelen
Grensoverschrijdend karakter met meerdere partners, verschil in wet- en regelgeving.	Gering	Ontwerp wordt getoetst aan Belgische en Nederlandse wet- en regelgeving.
Geld	Hoog	De raming en de inschrijving lopen sterk uiteen.
Tijd	Hoog	In verband met het grote verschil tussen de raming en de inschrijving heeft er nog geen gunning plaats gevonden waardoor het project is uitgesteld, de aanbesteding valt voor Woensdrecht 100% hoger uit, bestuurlijk overleg vindt plaats om tot een oplossing te komen zodat e.e.a toch gerealiseerd kan worden op termijn.

Demerstraat, Huijbergen

Projectgegevens			Bedragen excl. btw
Opdrachtgever	Gemeentebestuur	Projectbudget	€ 1.300.000
Datum goedkeuring raad	n.n.t.b.	Goedgekeurde wijzigingen	€ -
Startdatum	2022	Begroot budget	€ 1.300.000
Prognose opleverdatum	December 2022		
Werkelijke opleverdatum	n.n.t.b.	Prognose projectkosten	€ 1.300.000
Vennootschapsbelasting			
Projectdoelstellingen	Voortgang / stand van zaken		
Basis van opdracht	Het aanleggen van een regenwater (stam) riool en het vervangen van de bovengrondse ruimte om de wateroverlast in te perken en de omgeving op termijn klimaatrobuust te maken.		
Bestemmingsplan	N.v.t.		
Grondaankopen	N.v.t.		
Natuurcompensatie	N.v.t.		
Criterium	Oordeel	Toelichting stand van zaken	
Kwaliteit	Goed	Het civiele werk is conform bestek uitgevoerd	
Tijd	Goed	Het werk is met een kleine vertraging uitgevoerd en afgerond	
Geld	Goed	Het project is uitgevoerd binnen prognose projectkosten.	
Belangrijkste risico's	Hoogte risico	Beheersmaatregelen	
Geld	Goed	Door een goede aanbesteding met de juiste partij is het werk binnen de aanneemsom gerealiseerd.	

C. Reserves en voorzieningen

Overzicht eigen financieringsmiddelen (reserves)

Bedragen in €

Overzicht eigen financieringsmiddelen (reserves)					
Nr.	Omschrijving reserve	Saldo 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
1	Algemene reserve	11.216.013	-	-	11.216.013
2	Reserve personele veerkracht	220.585	-	-	220.585
3	Reserve revitalisering dorpskern Ossendrecht	2.176	-	-	2.176
4	Reserve Maintenance Valley	25.687	-	-	25.687
5	Reserve budget gemeenteraad	227.339	-	-	227.339
6	Reserve groenfonds	106.624	8.500	-	115.124
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- & Dorpsbeheer	121.392	144.500	22.500	243.392
8	Bestemmingsreserve budget dorpsplatforms	71.060	-	-	71.060
9	Reserve Omgevingswet	67.289	-	-	67.289
10	Reserve AED-apparaten	22.116	-	-	22.116
11	Reserve anterieure overeenkomsten	151.000	-	-	151.000
12	Bestemmingsreserve Sociaal domein	232	-	-	232
13	Bestemmingsreserve grote incidentele wielerevenementen	80.000	-	-	80.000
14	Bestemmingsreserve Klimaatmiddelen	-	-	-	-
15	Bestemmingsreserve GBE Aqua BV	1.597.094	-	-	1.597.094
16	Bestemmingsreserve energie noodfonds	-	-	-	-
17	Reserves ter dekking van kapitaallasten	9.161.820	825.257	581.347	9.405.730
Totaal		23.070.427	978.257	603.847	23.444.837

Overzicht eigen financieringsmiddelen (voorzieningen)

Bedragen in €

Overzicht eigen financieringsmiddelen (voorzieningen)					
Nr.	Omschrijving voorziening	Saldo 01-01-2024	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2024
Voor verplichtingen, verliezen & risico's					
1	Voorziening wethouderspansioenen (Wet Appa)	2.285.405	50.655	140.659	2.195.401
2	Voorziening wachtgelden oud wethouders	-	-	-	-
3	Voorziening grondexpl. Bergsestr./sportpark Huijbergen	658.807	-	-	658.807
4	Voorziening Verlofsparen	28.613	-	-	28.613
Onderhoudsegalisatievoorzieningen					
5	Voorziening onderhoud gemeentelijke gebouwen	496.416	543.040	756.384	283.072
6	Voorziening onderhoud openbare verlichting	72.805	301.000	49.740	324.065
7	Voorziening onderhoud wegen	714.554	1.022.000	867.000	869.554
Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden					
8	Voorziening rioolbeheer	8.603.492	1.151.543	1.325.080	8.429.955
9	Voorziening egalisatie afvalinzameling & -verwerking	255.970	-	-	255.970
Totaal		13.116.062	3.068.238	3.138.863	13.045.437

Overzicht stortingen in reserves meerjarig

Bedragen in €

Jaarlijkse stortingen in reserves							
Nr.	Omschrijving reserve	Reden van storting	2024	2025	2026	2027	I/S
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- & Dorpsbeheer	Jaarlijkse dotatie	144.500	144.500	144.500	144.500	S
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Jaarlijkse storting	10.101	10.101	10.101	10.101	S
Subtotaal structurele stortingen			154.601	154.601	154.601	154.601	S
6	Reserve groenfonds	Opbrengst uit anterieure overeenkomst	8.500	8.500	-	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Nettowinst grex Centrum Hoogerheide	792.656	6.009	6.230	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf bestelwagen	22.500	-	-	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf gladheidbestrijd.mat.	-	44.750	-	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf sportveldenwals	-	10.000	-	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf container	-	20.000	-	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf 3 pick-ups	-	-	185.500	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf bladzuigwagen	-	-	35.000	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf aanhang(plateau)wagen	-	-	11.000	-	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf/vervanging veegmachine	-	-	-	125.000	I
17	Reserve ter dekking van kapitaallasten	Aanschaf riooldoorspuitapparaat	-	-	-	20.000	I
Subtotaal incidentele stortingen			823.656	89.259	237.730	145.000	I
Totaal			978.257	243.860	392.331	299.601	I/S

I / S (= incidenteel / structureel)

Overzicht onttrekkingen aan reserves meerjarig

Bedragen in €

Jaarlijkse onttrekkingen aan reserves							
Nr.	Omschrijving reserve	Reden van onttrekking	2024	2025	2026	2027	I/S
17	Reserves ter dekking van kapitaallasten	Jaarlijkse aanwending egaliseringsreserves ter dekking van kapitaallasten	581.347	576.446	594.742	578.765	S
	Subtotaal structurele onttrekkingen		581.347	576.446	594.742	578.765	S
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf bestelwagen 2024	22.500	-	-	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf gladheidbestrijd.mat. 2025	-	44.750	-	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf/vervanging sportveldenwals 2025	-	10.000	-	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf/vervanging container 2025	-	20.000	-	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf 3 pick-ups team Wijk- & Dorpsbeheer 2026	-	-	185.500	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf bladzuiwagen 2026	-	-	35.000	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf aanhang(plateau)wagen 2026	-	-	11.000	-	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf/vervanging veegmachine 2027	-	-	-	125.000	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf/vervanging riooldoorspuit-apparaat 2027	-	-	-	20.000	I
7	Bestemmingsreserve materieel team Wijk- en Dorpsbeheer	Aanschaf/vervanging hogedrukreiniger 2027	-	-	-	3.500	I
	Subtotaal incidentele onttrekkingen		22.500	74.750	231.500	148.500	I
	Totaal		603.847	651.196	826.242	727.265	I/S

I / S (= incidenteel / structureel)

D. Subsidieoverzicht

Subsidieoverzicht

In 2023 heeft de Raad de Algemene Subsidieverordening gemeente Woensdrecht 2023 vastgesteld. Hiermee is de verordening van het jaar 2016 geactualiseerd en voldoet aan de huidige wet- en regelgeving. Het aantal thema's voor de waarderingssubsidies zijn teruggebracht van 6 naar 4. Het subsidieplafond 2023 is daarom alleen als totaalbedrag opgenomen en bedraagt € 1.853.466 (vastgesteld door de Raad op 16 februari 2023). Het totaalbedrag van het subsidieplafond voor 2024 bedraagt € 2.107.394. Het verschil zit in de indexatie van budget- en waarderingssubsidies (totaal € 141.000, welke is meegenomen met perspectievennota) en toevoeging van een aantal subsidieverstrekingen die voorheen niet onder subsidieplafond vielen (totaal € 112.928).

Ook is er jaarlijks voor de subsidieregeling "Eenmalige subsidies Woensdrecht" € 8.143 beschikbaar.

Voor de subsidieperiode 2024 stellen wij u voor de subsidieplafonds per thema als volgt vast te stellen:

Subsidiethema	Subsidieplafond 2024	Subsidieplafond 2023
Cultuur en recreatie	€ 548.658	
Sociale voorzieningen en maatschappelijke dienstverlening	€ 1.418.723	
Volksgezondheid	€ 138.113	
Milieu	€ 1.900	
Totaal	€ 2.107.394	1.853.466

E. Ombuigingsopdracht bedrijfsvoering

Aanleiding

Ten behoeve van een sluitende meerjarenbegroting 2022 en volgende heeft de gemeenteraad een taakstellingsopdracht bedrijfsvoering opgelegd. Deze taakstelling bedraagt tweehonderdduizend euro voor 2022 oplopend met honderdduizend euro per jaar naar vierhonderdduizend euro in 2024 (structureel).

Werkwijze

De insteek hierbij is om zoveel mogelijk te kijken naar besparingen door werkzaamheden anders, efficiënter of in de vorm van samenwerking uit te voeren. Daarbij zijn politiek, bestuur en management samen aan zet. Het raakt alle aandachtsgebieden en portefeuilles.

In 2021 is een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden om te komen tot invulling van deze structurele taakstelling in de orde grootte zoals hiervoor geschetst.

Het onderzoek kent een aantal concrete invullingen en kent een aantal opdrachten tot nader onderzoek.

Het onderzoek wordt uitgevoerd langs een aantal strategische lijnen, te weten:

1. Autonome personele ontwikkelingen
2. Regionale Samenwerking, Clustering van werkzaamheden & Toerekening kosten aan derden
3. Doorontwikkeling Sociaal Domein
4. Doorontwikkeling Ruimtelijk Domein & Vergunningen
5. Doorontwikkeling Dienstverleningsconcept
6. Doorontwikkeling Vastgoedmanagement en Facilitair Beheer

De taakstelling voor 2022 wordt met name gerealiseerd binnen de strategische lijnen van Autonome personele ontwikkelingen en het onderdeel Toerekening kosten aan derden.

In het meerjarenperspectief werd in het kader van de doorontwikkeling van Vastgoedmanagement en Facilitair beheer vanaf 2023 een structurele taakstelling beoogd. Echter doordat het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed gefaseerd zal worden uitgevoerd zullen de voordelige effecten op gas- en energiecontracten en de voordelen op groot onderhoud pas in 2025 geheel worden gerealiseerd. De taakstelling op regionale samenwerking is in 2023 samengevoegd met de taakstelling op personele ontwikkeling als gevolg van de herijking van de managementstructuur.

In het kader van de diverse doorontwikkelingen wordt vanaf 2024 een taakstelling gerealiseerd als gevolg van het herijken van de managementstructuur.

In onderstaand schema is de specificatie opgenomen van de respectieve bedragen.

taakstelling bedrijfsvoering (bedragen in €)	Bedrag 2023	Bedrag 2024	Bedrag 2025
Extra taakstelling bedrijfsvoering n.a.v. PB 2021	-300.000	-400.000	-400.000
Ad. 1 Vermindering formatie	89.000	89.000	89.000
Ad. 2 Toerekening personele kosten aan leges en heffingen	7.000	7.000	7.000
Ad. 2 Toerekening personele kosten aan leges en heffingen	80.000	80.000	80.000
Ad. 2 Besparing aanbesteding Samenwerkingsverband Meten en Weten	12.000	12.000	12.000
Ad. 6 Digitalisering en postbezorging	12.000	12.000	12.000
Ad. 6 Vastgoedmanagement en facilitair beheer	40.000	0	50.000
Ad. 6 Contractenregister	0	0	15.000
Totaal reeds gerealiseerde taakstelling	240.000	200.000	265.000
Ad. 1 Vermindering formatie		100.000	100.000
Ad. 2 Regionale samenwerking & clustering van werkzaamheden	35.000	35.000	35.000
Ad. 6 Vastgoedmanagement en facilitair beheer	10.000	50.000	0
Ad. 6 Contractenregister	15.000	15.000	0
Totaal nog te realiseren	60.000	200.000	135.000

Gemeentelijke bezetting

In verhouding is Woensdrecht niet een organisatie die is opgetuigd met veel medewerkers. Het Arbeidsmarkt- en Opleidingsfonds doet jaarlijks een benchmark onder gemeenten. Daaruit blijkt dat Woensdrecht, voor wat betreft het aantal full time equivalenten (fte) aan medewerkers, ten opzichte van collega-gemeenten van gelijke omvang beneden gemiddeld scoort.

Gerealiseerde gemeentelijke bezetting	2020 FTE per 1000 inwoners	2020 FTE totaal
Nederland	6,8	-
Woensdrecht	5,7	147,4
(bezetting = medewerkers met arbeidsovereenkomst voor bepaalde of onbepaalde tijd, incl. griffie, excl. BABS)		

Bron: A&O Fonds: Personeelsmonitor Gemeenten 2020 - Factsheet Woensdrecht (07-05-2021)

Tot slot

Jaarlijks zal de gemeenteraad nagaan of de taakstelling zoals nu ingezet nog gerechtvaardigd wordt door het jaarrekening- en het begrotingsresultaat. De gemeenteraad kan besluiten de taakstelling op grond daarvan naar beneden bij te stellen.

Afkortingenlijst

Afkorting	Omschrijving	Afkorting	Omschrijving
AED	Automatische externe defibrillator	IHP	Integraal Onderwijshuisvestingsplan
APPA	Algemene Pensioenwet Politieke Ambtsdragers	ISD	Intergemeentelijke sociale dienst
BAG	Basisregistraties Adressen en Gebouwen	LPS	Lowys Porquinstichting
BBV	Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten	MBO	Middelbaar beroepsonderwijs
BENEGO	Belgisch-Nederlands Grensoverleg	MFC	Multifunctionele Centra
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	MJOP	Meerjaren onderhoudsplan
BPA	Business Park Aviolanda	MTB	Mountainbike
BTW	Belasting over de toegevoegde waarde	NV	Naamloze vennootschap
BUIG	Bundeling Uitkeringen Inkomensvoorzieningen Gemeenten	OMWB	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant
BV	Besloten vennootschap	OR	Ondernemingsraad
BWB	Belastingsamenwerking West-Brabant	OZB	Onroerende zaakbelasting
BWI	Brede Welzijnsinstelling	P&C	Planning & control
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst	PZEM	Provinciale Zeeuwse Energie Maatschappij
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	RAV	Regionale Ambulance Voorziening
COELO	Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	REWIN	Regionale ontwikkelings-NV voor de regio West-Brabant
DNWG	De Netwerkgroep	RWB	Gemeenschappelijke regeling Regio West Brabant
DUO	Dienst uitvoering onderwijs	SAVER	Samenwerkingsverband Reinigingsdiensten
EMU	Economische en Monetaire Unie	SIW	Stichting Inkoopbureau West-Brabant
ENSIA	Eenduidige Normatiek Single Information Audit	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
EU	Europese Unie	VO	Voortgezet onderwijs
FMI	Funciemengingsindex	VRMWB	Veiligheidsregio Midden- en West-Brabant
FTE	Fulltime-equivalent	VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
GBA	Gemeentelijke basisadministratie	VVV	Vereniging voor Vreemdelingenverkeer
GBE	Gemeenschappelijk Bezit Evides (Aqua BV)	WBA	West-Brabants Archief
GFT	Groente-, fruit- en tuin(afval)	WET FIDO	Wet financiering decentrale overheden
GGD	Gemeentelijke gezondheidsdienst	WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	WMO	Wet maatschappelijke ondersteuning
GR	Gemeenschappelijke regeling	WOZ	(Wet) Waardering onroerende zaken
GVVP	Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan	WSW	Wet sociale werkvoorziening
GWP	Gemeentelijk Water Programma	WVS	Werkvoorzieningsschap
ICT	Informatie- en communicatietechnologie	WW	Werkloosheidswet
IDOP	Integraal dorpsontwikkelingsplan		